

ЖУМАНИЁЗ
ЖАББОРОВ

**АЖАБ ДУНЁ-
СЕВГИ ДУНЁСИ**

Шеърлар китоби

ТОШКЕНТ

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриети
1996

Уз2
Ж 13

Жабборов, Жуманиёз.

Ажаб дунё — севги дунёси: Шеърлар.—Т.:
Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашр.,
1996.—368б.

Жуманиёз Жабборов узоқ йиллардан бери шеърятимизга ҳалол хизмат қилиб келаётган фидойи ижодкор. Унинг ҳижодаги шеърлари фалсафийлиги, воқеликка фаол муносабати, ҳаётга чексиз муҳаббати билан ажралиб турса, газаллари образларнинг қуюқлиги, уйноқилиги, дилраболиги билан қалбларни ром этади.

Сизнинг ҳукмингизга ҳавола этилаётган ушбу тупламга шоирнинг аруз ва бармоқ вазнида ёзилган энг яхши асарлари саралаб олинди.

Уз2

4702620202—17
Ж ————— —96
М352(04)—96

ISBN5=635=01543=3

**КУНГЛИМДАГИ ГЎЗАЛ —
ЎЗБЕКИСТОНИМ**

ШЕЪР

Шеър ёзишни саодат билиб,
Гоят оғир йулга кирганмиз.
Неча йилки, юракни тилиб,
Шу иштиёқ билан биргамиз.

Шеър — энг тоза туйгулар истар,
Шеър — фикрнинг учқур маҳали.
Ким ундан бир манфаат қистар,
Шеърдан минг йил узоқда ҳали.

Одам ишқи, олам ташвиши
Қундирмаса қўзингга уйқу.
Билки, минглаб инсонлар иши
Битта шеърга жам бўлгани бу.

Шеър ҳеч кимга уй қуриб бермас,
Ато этмас ё самовий бахт.
У — Робинзон турувчи ермас,
Ё султонлар енбошлаган тахт.

У — дил нажиб ҳисга чулганиб,
Жон жилмайиб, куз ёшланган пайт.
Бир қатрада уммон тулганиб,
Бир заррада тоғ бошланган пайт.

АВГУСТ УЙЛАРИ

Йилнинг авж нуқтаси аё, августим,
Балоғат мезони, фасли баркамол,
Узат ҳароратли қулингни, дустим,
Эвазига менинг утли қалбим ол.

Ажиб жилваларинг, райҳон исларинг,
Шакар лабларинг бор, куксинг тула — ёз,
Энг олий туйғулар, оташ ҳисларнинг
Етук дostonсан куркам ва мумтоз!

Сен мени уйларга чулгадинг яна,
Тенгсиз муъжизалар силсиласидай.
Богларда тукинлик қурмиш тантана,
Пахта чиқаётир Ер сийнасида.

Бу-ку ҳар йилда ҳам булади гакрор,
Ҳар йил шу ҳодиса қайтар аслида.
Баракат уругин қадаса баҳор,
Ҳосил етилади август фаслида.

Ва лекин бошқа ҳис ҳоким юракда,
Қуёш ҳовуридан тулқинланиб қон —
Бошқа бир туйғулар жушар истакда,
Тафаккурга ундар август — қадрдон.

Инсоний умрга ахтарсанг қиёс,
Йилнинг турт булагини келгайдир ёдга.

Виждонинг олдида жавоб бер руй-рост,
Қандай ҳосил билан келдинг мурудга?

Умринг навбаҳори чоғи экилган
Ниҳоллар мевага кирдимни бугун?
Недир у бемаврид ерга эгилган,
Атиргул урнида эмасми юлгун?

Ишқомда нима гап, не гап полизда,
Нечукдир адирда хирмоннинг чуғи?
Сурувнинг аҳволи нечук олисда,
Жавоб бер, заминнинг меҳнаткаш угли!

Китобми, шаҳарми — не этдинг бунёд,
Сен қазган ариқдан баҳра олди ким?
Қайси бир юмушинг эл қалбида ёд,
Очолдингми севги тоғида тилсим?

Довонга етганда йулчи ногаҳон
Босилган изига солгандай нигоҳ,
Одам уз-узини этар имтиҳон,
Август камолидан топиб иштибоҳ.

Бунда иш беролмас ҳеч бир тасалли,
Биргина юпанч бу — ғайрат ва шитоб...
Қуеш қозонида етмиш масаллик,
Яқиндир ҳосилни этмоқ сарҳисоб.

АЕЛ

Барча кундузларинг қуешли бўлсин,
Барча оқшомларинг соф юлдузистон.
Сен юрган йулларга чечаклар тулсин,
Менинг аел отлиқ азизим, Инсон!

Қачонки табиат бор қурку ҳуснин
Бир нуқтада қурмоқ этдию хаёл,
Наздимда, узининг олий орзусин
Сенинг тимсолингда яратди, Аёл!

Сенда чақмоқ таври, дарёлар феъли,
Тогдаги ҳашаму тонгдаги зиё.
Меҳрингдан барподир бу жаҳон эли,
Сеҳрингдан — гузаллик аталмиш дунё.

Табиат яйратиб бор даҳо кучин
Яратмиш сендайин эзгу эртакни.
Сенинг улуғлигинг бурттирмоқ учун
Яна ижод этган мафтун эркакни.

КУЧАНИ ТУЛДИРИБ УТДИ

Кучани тўлдириб утди бир гузал,
Унга беихтиёр эргашди кузлар.

Биров томоқ қирди, биров қотди лол,
«Куз тегмасин» деди ҳатто битта чол.

Куйинг ёш-ялангни ва йигит зотин,
«Буйингдан ургилай» дерди кўп хотин.

Кимки бирор еққа шошиб борарди,
Шаштидан тушиб, бош қашиб борарди.

Биров трамвайда, биров бекатда,
Не уйда бўлмасин, не ҳаракатда —

Олам ташвишидан бўлгандек холи,
Фикрин ёритганди ул қиз ҳаёли.

Унга омад истаб, бахтин тиларди,
«Тенгинг учрасин» деб дуо қиларди.

Кучадан қиз эмас, нур утди гўё,
Ёришиб кетгандай бўлди бу дунё.

ИЛТИМОС

Мен сенга оламнинг чиройин берай,
Фалакнинг юлдузин ва ойин
берай,
Шу улкан коинот саройин
берай,
Жаҳондаги етти муъжизани ҳам,
Жонфизо жамийки мусиқани ҳам
Сенга ҳады этай,
Само юлдуларин маржон қилиб,
Йулларингга терай,
Туннинг қора мушкин
сочларингга қушиб урай,
Офтобни эритиб,
ёноғингга сурай,
Тоғлардаги виқор,
Дарёдаги шухлик,
Дунёдаги бор гузаллик ва улуглик
Сенга булсин,
Ҳар неки буюрсанг,
Қул куксимда — хизматингга турай.
Бунинг эвазига
Биттагина кулиб боқсанг, бас,
Бошқа ҳеч нарса керак эмас!

* * *

Мен сендан яширмайман,
Дилда борин айтаман,
Ошириб-тоширмайман
Бундай нозик пайтда ман.

Юрагимни қулга ол,
Уқиб чиққил бобма-боб.
Изҳорига қулоқ сол,
Саволингга топ жавоб.

Унда йуқдир зарра гард,
Меҳру вафо бор фақат.
Салоқату ишқу дард
Мужассамдир қатма-қат.

Ҳисларимга ериб кир,
Майли, этгил имтиҳон.
Сирларимни оч бир-бир,
Қолмасин асло ниҳон.

Фақат сендан илтимос,
Учратсанг зарра гараз,
Топта оғингда, бос,
Чилпарчин бўлсин мараз!

СЕН МЕНИ БЕГАМ ДЕМА

Сен мени бегам дема
Кувноқ юрган кезимда.
Юксиз, занг босган кема
Сузмас қалб денгизимда.

Биров ёнади уйчан,
Биров уртанар руй-рост.
Ҳиссиётни ким улчаб,
Колип ургай мосу хос?

Жаҳоний изтироблар,
Ошиқ-маъшуқ оҳи ҳам
Шоир дилини тоблар
Ва куйдирар гоҳи дам.

Юрагим кузгусидан
Жой олган янглиғ гуё,
Бахти ва қайгусидан
Хикоят қилур дунё.

— Фарёд! — дея эрта-кеч
Тушга урмоқ шарт эмас.
Ким мардликни қилса пеш,
Билки, асил мард эмас.

Бу тубсиз манзаралар,
Инсон очган уфқлар,

Куз илгамас марралар,
Тақдирлар, йул-йўриқлар,

Қитъалару уммонлар
Айланар хаелимда.
Юлдуз тула осмонлар
Очиқ истиқболимда.

Бари — мен учун мавзу,
Яшар ақлу сезгимда...
Бегам дема, дил ёзиб,
Қувноқ юрган кезимда.

ЮЛДУЗ

Юлдуз деган еркин сүзимни
Азиз тутгум сүз лугатимда.
У яйратиб талаффузимни,
Жой олгандир юрак қатимда.

Сүзлар борки, айтганинг чоғи
Янграб кетар гүеки борлиқ.
Юлдуз — менинг қалбим чироғи,
Номи билан ҳаётим боғлиқ.

Болалиқда юлдуз оралаб,
Само бағрин кезаркан кузим,
Шеър ишқида пичирлади лаб,
Илҳом бериб жажжи юлдузим.

Тулдиришиб осмон қаърини
Минг алпозда порларди улар.
Гүе чулнинг кум-кук бағрини
Қоплагандай мул қоқи гуллар.

Юлдузларга боқиб саҳарлар,
Таърифига излар эдим сүз,
Илк шеърим ҳам уша маҳаллар
Дафтаримда очган эди куз.

Гулзор янглиғ меҳримни тортиб,
Еш қалбимга соларди гурур.

Юлдузларга ҳавасим ортиб,
Тошар эди юрагимда нур.

Севги ёшим етишган маҳал,
Пешландию ақлу сузимиз,
Юрагимни англаб бир гузал,
Тугри келди бахт юлдузимиз.

Юлдузларга ҳамон эдим банд,
Кузим олиб нури, олтини,
Меҳру ишқдан тугилди фарзанд,
Юлдуз қўйдим қизим отини.

Инсоният фазолар томон
Жасорат-ла очганида йул,
Юлдузларга йўлладим салом,
Гагаринга силқитганча қул.

Юлдузларга мафтунман ҳануз,
У азиздир сўз луғатимда.
Болалиқда топганим юлдуз
Ҳамроҳимдир балоғатимда.

ОРЗУ

Бағримизда усган фарзанд,
Ут солиб жисму жонга,
Келин булиб кетаётир
Бошқа бир хонадонга.

Кетаётир ҳувиллатиб
Ота-она уйини,
Киприкда ёш, лабда кулгу
Биз утказдик туйини.

Калбимиздан бир парчаси
Узилгандек дафъатан,
Тилаб минг хил яхши ният,
Узатдик остонадан.

Турмуш узи шундай дунё,
Азалдан шу қоида:
Қиз бола бир жойда усиб,
Бахт топар булак жойда.

Булак ерни маскан этар,
Уз уйи, уз бахти бор.
Уша ерда илдиз отсин,
Яйрасин мисли чинор.

Илдиз отсин, япроқ ёйсин,
Туй-томоша, тахт курсин.

Қушгани-ла қуша қариб,
Минг йил гурсиллаб юрсин.

Обод қилсин борган жойин,
Булсин ува-жувалик.
Биздан хизмат: невараларга
Бувилик ҳам бувалик.

Битта илинж, ота-она
Уйин қилмайин қанда,
Ҳафта эмас, келиб турсин
Энг ками ой деганда.

КУНГЛИМДАГИ ГУЗАЛ

Кунглимдаги гузал,
Кимдир ул санам,
Тушимга, ҳушимга солган галаён?
Балки бир сарвқал
Дилбардир там-там,
Сийм тан, садаф тиш, шух моҳи тобон?
Балки шуурида,
Тасавурида
Жаҳонлар айланган оқила тенгсиз?
Ва ё офтобнинг
Шаффоф нурида
Ярқираб курунган энг хаёлий қиз?
Балки бир нозанин,
Зебо париваш,
Ҳар қули минг ҳунар, санъатда моҳир?
Ким у қалбимдаги
Ҳарорат, оташ,
Меҳрим дарёсида танҳо жавоҳир?
Юрганда йулимда,
Ишда, қунимда
Бир лаҳза кузимдан тушмагай айру.
Ҳамиша ёнимда,
Доим жонимда
Борлигим забт этган ушал париру.
Мен уни қидириб
Йул босдим йироқ,
Утдим водийлардан, тоғлар белидан.
Изимда қолдилар
Неча бир қирғоқ,
Дарагин изладим тонглар елидан.

Курдим пахтазорда
Бир туп аёллар
Офтоб найзасида ишларди ениб.
Мени қуршаб олди
Турфа хаёллар,
Кузда еш... урганиб, севиб, қувониб.
Қайдандир таралар
Майин бир алла,
Фарзандга парвона она қалби бу.
Кутариб дуненинг
Юкин баралла
Сингдирар дилларга ҳаётбахш ёғду.
Азиз ер, борлигинг —
Тириклик нақши,
Муҳаббат — инсонни юксалтган қанот.
Сенсиз умр деган
Тубандир, ваҳший,
Яшашнинг ўзи ҳам муҳкам ҳаёлот.
Утдим қуп йулларни,
Изладим олис,
Атлас жилолардан ҳайратда кузим.
Ҳаёт машаққатин
Опиглаб холис,
Порлар заминимда минглаб юлдузим.
Ҳар бирин қалбида
Эл-улус дарди,
Рузгору фарзанднинг ташвишлари жам.
Қаршимда мардона
Қомат кутарди
Аёл отли ушал азиз, муҳтарам.
Бир нафас ором ол,
Муштипар сингил,
Лаҳза ҳузурингга қурбон булсин жон.
Бахтлиман, оғиринг
Этолсам енгил,
Сен, ахир, Ватансан, сен — Ўзбекистон.

ДУНЁ САҲНАДИР УЛУҒ

Файзулла Аҳмедовга

Дунё саҳнадир улуг, ҳаёт улкан томоша.
Биз гоҳ томошабинмиз, гоҳо моҳир уйинчи.
Гоҳо қувончу ғамни уйнаймиз тоша-тоша,
Гоҳ ошиқмиз, дарвешмиз... ҳар баломиз, қўйинг-чи.

Дономиз, камтар, нодон, аскармиз ё саркарда,
Неча юз хил қилмишлар феълимизда намоён.
Бирда бозор ичида ҳаммол булсак агарда,
Бирда аргимоқ суриб, манзилимиз — тик довон.

Йиғлаймиз, гоҳ қуламиз, гадомиз, гоҳ шаҳзода,
Фитналар гирдобида гоҳ қотамиз ожиз, лол.
Қулимизда лиммо-лим гоҳо ҳаётий бода,
Машаққатлар юкидан гоҳо қоматимиз дол.

Биз қилмаган иш борми, биз билмаган борми сир,
Дустлик, меҳр, шафқатдан шан нутқлар айтамиз.
Гоҳ адоват қулида булиб қоламиз асир,
Ҳаёт тугонларига тарс урилган пайтда биз.

Бунча кундир туйғулар, ҳислар бунча ранго-ранг,
Биз ҳаёт гиламининг уриши ва арқоғи.
Гоҳ авжимиз баланддир, гоҳ ҳолимиз тору танг,
Гоҳ рост йулга бошлайди бизни ақл чақмоғи.

Биз енамиз, излаймиз, завқланамиз, куямиз,
Уту сел шиддатидан минг мақому минг тусда.

Энг огир лаҳзада ҳам «ҳай, «майли» деб қуямиз,
Энг енгилни муаммо этмоққа ҳам биз уста.

Минг йилдан буён шу ҳол, яна минг йил шу ҳолат,
То ҳақиқат ҳуснига етгунча уртанамиз.
Роҳатдан чекиб заҳмат, заҳматдан олиб роҳат,
Инсонийлик дарсини бир умр уртанамиз.

Саҳна ҳам шу ҳаётнинг бир парча, бир кузгуси,
Покланиш йулларидан элтгайдир бизни, илло.
Ёниб турсин қалбингда, дустим, санъат ёғдуси,
Тарк этмасин умрингни афсонавий бу жило!

УЛФАТЛАР МАДҲИЯСИ

Яхши яйраб, ёмон зоти хор булсин,
Дилдан дилга муҳаббат изҳор булсин,
Дил оллоҳда, қўлда эзгу кор булсин,
Тўйлар булсин, тўйларда ёр-ёр булсин,
Барча дўстлар соҳиби рўзгор булсин.

Ҳар бир сузи ҳикмат эрур ё мақол,
Дунё курган, фикри аниқ ва яққол,
Урта ёшдир, юздан сунгра булур чол,
Исми шариф — Отақузи оқсоқол,
Мисли Чатқол дунёда пойдор булсин.

Бу дунёда бор-ку салом ва алик,
Яхшиларга ётдир оғир кексалик,
Яхшиларга ярашгайдир эркалик,
Шогирд эрур Беҳзодга Абдумалик,
Лайло каби бир ёрга дучор булсин.

Дўст тутиниб қуроли қалам билан,
Гоҳ шодлигу гоҳида алам билан,
Хаёлида бир гузал санам билан,
Сўхбат қуриб қадаҳ билан, шам билан,
Назарматга ширин орзу ёр булсин.

Дўтор кўйлар... Гуломқодир қўли бу,
Ўзбек халқин босиб утган йўли бу,
Дилхирождир, ё Ироқнинг чули бу,

Машшоқ эмас, улфатларнинг гули бу,
Юрагида ҳамиша баҳор булсин.

Ҳар ишида, ҳар сузида бор низом,
Яъни дейлик соат каби интизом,
Устозидир Фирдавсий бирла Ҳайём,
Шоисломдир Жомий билан ичган жом,
Ижод билан доим бахтиёр булсин.

Кейин қўйма бугун қилар ишингни,
Жондай асра улфат тутган кишингни,
У ёз этар ҳатто аёз қишингни,
Агар оғриқ зирқиратса тишингни,
Қудратилло тилингда шиор булсин.

Ижод этиб толиқмайдир Исмойил,
Кунгли доим эзгу ишларга мойил,
Қаҳ-қаҳасин зарби шунчалар қойил,
Сапчиб тушар Истамбулу Исроил
Бир мизгиса, кузлари хуммор булсин.

Агар айтсам сизга гапнинг пухтасин,
Ўз вақтида қўйинг сузнинг нуқтасин,
Даврамизда соқий эрур Тухтасин,
Гузалларни курса, узар нухтасин,
Шу йигит ҳам бу оламда бор булсин.

Не буюрса дилинг, дустим, шуни ёз,
Шу улфатлар даврасига булгил мос,
Тарк этмасин бизни қувонч, эҳтирос,
Вазн бузмай, исмимдир Жумъа Ниёз,
Дустлигимиз доим барқарор булсин!

ИЗТИРОБ

Кумир олмоқдамиз ердан тоғу тоғ,
Темир олмоқдамиз ундан ҳам купрок.

Ер куксига тинсиз қул солмоқдамиз,
Чок-чок сукиб, янги йул солмоқдамиз.

Минг йиллар шу зайлу ушбу алпозда,
Куз билан баҳору ёзу аёзда

Уйиб кирмоқдамиз унинг бағрини,
Тилим-тилим эрур ичи, яғрини.

Даредек оқизиб нефт ила газин,
Яйратиб ётибмиз бу ҳаёт базмин.

Урмонларин кесиб, вужудин эзиб,
Оналик меҳрини сезмай ё сезиб,

Хирмон-хирмон пахта, шоли, бугдойин,
Мева-чева, мойин, полизин, чойин

Экиб, териб, йигиб, уриб ётибмиз,
Мағзу ширасини суриб ётибмиз.

Ернинг минг асрлаб йиққан мулкини
Минг йилда совурсак, айтинг мумкинми?!

На бир фареди бор, на миннати бор,
Фақат ором билмас чунг меҳнати бор.

Муштипар юракдан отилгандек «оҳ»,
Баъзан бир силкиниб қуяр у ногоҳ.

Зилзила... ер қақшар, бағрида нола,
Ёмғирмас, кузидан туқилган жола.

Биз эса оҳини сезмаймиз гўё,
Мангу берилгандай бу еруғ дунё.

АҚЛ ВА ЮРАК

Қайнаб ётар буюк коинот,
Ич-ичию ташқарилари.
Минг шаклли ҳаракат, ҳаёт
Ақл билан бошқарилади.

Одамзод ҳам сунгсиз бир карвон.
Ҳаракатда ёш-қарилари.
Иқбол, умид, интилиш, армон
Ақл билан бошқарилади.

Фақат севги бепоён нақл,
Замонларга сифмас машқлари.
Изҳорига етмагай ақл,
Юрак билан бошқарилади.

* * *

Истайман мадҳ этсам
Нурни, гулларни,
Лекин зулмат кечалар ҳам бор.
Куйлай десам кенглик,
Ойдин йулларни,
Лек тангу тор кучалар ҳам бор.

Мадҳ этгим келади
Нурни, баҳорни,
Бахтсизлик бор, аёз бор бироқ.
Шу икки зиддият
Оламда борми,
Булар висол ва булар фирок.

ОДАМНИ ОДАМ...

Дунёда азалдан дард бор, қайғу бор,
Бир куни «ов»ини албат сулдиар.
Лекин дилозорлик — даҳшатли губор,
Одамни, аслида, одам улдиар.

Ишинг тушиб қолса бирор номардга,
Қулидан келару лекин гулдиар.
Мутелик учратар энг оғир дардга,
Одамни, аслида, одам улдиар.

Сохталиқ — инсонда энг мудҳиш ғараз,
Гуе қанот булиб, сени кулдиар.
Қалбингни емиар яширин мараз,
Одамни, аслида, одам улдиар.

Яна адоватдир юракка оғу,
Томиринг қурғошин булиб тулдиар.
Гуеки қоплонга дуч келар оғу,
Одамни, аслида, одам улдиар.

Разилдир таъмаю таъна, бахиллик,
Гоҳ чалиб оёгинг, гоҳо мултиар.
Балои ногаҳон — ким тош бағирлик,
Одамни, аслида, одам улдиар.

«ТАШКИЛ ҚИЛИНАДИ»

Баъзи кимсаларнинг наздида дунё
«Ташкил қилиш»лардан иборат гуё.

Агарчи қармоққа чувалчанг илсанг,
Аниқки, қандайдир балиқ илинади.
Лекин ушал кимса фикрича, билсанг,
Бу, албатта: «ташкил қилинади».

Меҳру муҳаббат бор, обру, ишонч бор,
Одам одамга доим илинади.
Кимсанинг наздида, бунча эътибор —
Ҳаммаси «ташкил қилинади».

Дейлик, манглай терин тукиб бир одам
Мансаб поясида юксалди баланд.
Бунда эл ҳурмати тез билинади.
Лекин анов кимса фикрича, ҳарчанд,
Булар бари «ташкил қилинади».

Биров нишон олди чин меҳнат билан,
Ё қалқди севгидан кузга бахт еши.
Лекин анов кимса дер миннат билан:
Буни «ташкил қилди» бир орқалоши.

Ҳаётда бор қувонч, қаҳқаҳа, алам,
Гулдан гоҳ яйрайсан, гоҳ қул тилинар.
Лекин уйлайверар анови одам:
Буларнинг ҳаммаси «ташкил қилинар».

Уларга писандмас дарз кетса замин,
Сув тошиб, бир элни ютса гирдибод.
Улар бир ночорнинг на ейди гамин,
На қулогин тутар биров қилса дод.
Уйлар: мугасалди бордир бу ишга,
Ушалар масъулдир «ташкил қилишга».

Бир куни деворга боши тегар-да,
Эл дерки: «бечора тоза шилинди».
Ушанда ҳам айтар, тушмай эгардан,
Бу гаплар ҳаммаси «ташкил қилинди».

ДУНЁ ИШЛАРИ

Дунё ишларидан сурганда хаёл,
Унинг қилмишлари этгай дилни лол.
Ҳалолу ҳарому камолу завол —
Одамни зиддият уйга соладир.

Баланди ҳам бору пасти ҳам бордир,
Гоҳ тиниқ шуъладир, гоҳи губордир,
Дунё деганлари буюк бозордир,
Топганин яхшилар туйга соладир.

Бу елгончи дунё, томошо дунё,
Кимгадир молу мулк ва ашё дунё,
Кимгадир дуст дунё ва ошно дунё,
Кимнидир минг турли куйга соладир.

Синовлар ичида борғувчи инсон,
Тарк этмасин сени эътиқод, имон,
Ақлингга таянгин, узингга ишон,
Ҳар ким уз дардини куйга соладир.

ТААССУФ

Майда-майда ёғар ёмгир,
Йирик-йирик тушар қор.
Менинг эса дилим оғрир,
Юрагимда зил дард бор.

Бу дунёнинг кўп ишлари
Куздан олар уйқуни.
Фигонлари, ташвишлари
Дилга солар қутқуни.

Бушамайди айтган билан,
Юмшамайди қанча ёз.
Портлаб кетар баъзан бирдан,
Баъзан тинар мисли соз.

Бу безовта она замин
Оқиб кирар дилимга,
Унинг ҳасрат тула гамин
Муҳр этаман феълимга.

Бу елгончи дунё ичра
Одамлар не талашур?
Уқ еғдириб кундуз-кеча
Дузахий ут қалашур?

Иморатлар учар кўкка,
Урмонлар ёниб ётар.

Буюдуздир неча улка,
Тонглар қорайиб отар.

Оналарнинг фард-оҳи
Қунгилга солар ларза.
Мен ким булдим мадад чоғи,
Мен ким булдим шу лаҳза?

Курамизу... «афсус» айтиб,
Кетамиз йулимиздан.
Биз ожизмиз журъат пайти,
Иш келмас қулимиздан.

БУ ДУНЁДА

Бу дунёда ҳамма узин улуг санайди,
Ҳамма узин ҳис этади танҳою гузал.
Ҳамма узин етук, ақли гулиқ санайди,
Ғолибман дер, эр олдида қотса-да усал.

Золим узин атар мудом оқилу одил,
Сунган қалб ҳам замиримда ёнар дейди чуг.
Қурқоқ узин мард баҳолар, ожизлар дадил,
Мен шайтонман деган шахсни учратганим йуқ.

БИР КУНИ..

Мен мовий деб ездим самони,
Таърифладим тонгни, сабони.
— Ҳаётдан узилган, — дедилар.

Севги қурки — ҳижрону висол,
Деб яратдим минг лавҳа, мисол.
— Соф туйғу бузилган, — дедилар.

Достон қилдим меҳнатни, шонни,
Йуллар, йиллар берган эҳсонни.
— Ортиқча, чузилган, — дедилар.

Лекин бир кун хаёлга толдим,
Узлигимни қушиққа солдим.
— Юракдан тузилган, — дедилар.

УЙЛАМАЙ-НЕТМАЙ

Талай ишлар қилдик уйламай-нетмай,
Пахта тоғларига тикиб хаёлни.
Аму билан Сирнинг додин эшитмай,
Қуритиб қуйибмиз Оролни.

Корхоналар қурдик керак-нокерак,
Самони забт этиб турфа тутунлар.
Кутараверибди барини юрак,
Упкага тулса-да минг хил кукунлар.

Теру чангга ботиб қанча чул қувдик,
Зурлаб олиб чиқдик дарёни қирга.
Ташнани зор эттан бир қултум сувдек
Мақсадга чопибмиз югуриб бирга.

Ваъдалар қилинди уйламай-нетмай,
Вафолар юзини курсатмади ҳеч.
Бирини бошладик, бириси битмай,
Уйланиб утирсак булади деб кеч.

Кийикдан аритдик чулу адирни,
Бемаҳал саргайди боғда япроқлар.
Топиб шу ишлардан обрў-қадрни,
Нишондор булишди талай уртоқлар.

Жангдан сунг наъравор чимирилмас қош,
Урнига тушмайди қанча қайд этмай.
Виждон эндигина кутарганда бош,
Улдириб қуймайлик уйламай-нетмай.

ГУЗАЛЛИК

Қаранг, қизларимиз нечоғли дилдор,
Кучалар яйрайди утганда улар.
Кулса, шодлигига олам келур тор,
Юрса, қадамига тукилур гуллар.

Улар Навоийнинг газалларидан
Гуе ҳозиргина чиқди, чамамда.
Улар Ахмаровнинг асарларидан
Жонланиб сайр этар гуе чаманда.

Оламни ифорнинг хушбуйи тутди,
Ел қургур уйнади сочларин чоғи.
Анҳор ҳам, баҳор ҳам узин унутди,
Яйради богларнинг яшил қучоғи.

Доно нигоҳларда бор олам сири,
Ҳар сузи чақмоқдай куксинг еритар.
Бир йигит орзуси улар ҳар бири,
Ҳар бирин бир бахтли йигит ер этар.

Нозик адоларга ҳеч тегмасин куз,
Товусдай товланиб, барқ уриб юрсин.
Уларнинг қалбига тополмаса суз,
Ундай ношуд йигит узидан курсин.

ҚАЙТИШ

Биз қайта бошладик яна узликка,
Яна эътиқодга, яна иймонга.
Баҳо бермоқдамиз ҳайиқмай, тикка
Бу нотинч замонга, яхши-ёмонга.

Биз қайта бошладик уз тарихимиз,
Аждодлар руҳию қадриятларга.
Қулимизга тегди уз тақдиримиз,
Энди қийин булур бадниятларга.

Яна бешик узра майин аллалар,
Яна қонлар ичра гурур — сунмас чуг.
Истиқболга ҳушёр боқинг, болалар,
Энди бу қайтишдан асло қайтиш йуқ.

БИР ФАРАЗНИ УҚИБ...

(Ҳазил)

Ун миллион йилдан сунг тутармиш ҳаво,
Ҳаёт ҳам сунгайдир, демак, заминда.
Олимлар шу тарзда этмишлар даъво,
Башорат яратиб маъюс мазмунда.

Ишқилиб, келмасин ушал шум дамлар,
Фаразларин қаранг, хуп қизиқ экан.
Яшашга шошилинг, азиз одамлар,
Куриб турибсизки, фурсат зиқ экан.

АЖДОҲЛАР РУҲИ

Бу маънавий-руҳий оламда
Муъжизалар тахланиб ётар.
Гоҳ ях ичра ёниб аланга,
Гоҳ аланга яхланиб ётар.

Келиб-кетиб турар арвоҳлар,
Ҳар бир ишдан огоҳу воқиф.
Дуо, неклик, қувончу оҳлар —
Ичра улар турарлар боқиб.

Улар бизга мадору шафқат,
Ҳар лаҳзада қанот ва далда.
Биз уларни эслаймиз фақат
Бошга ташвиш тушган маҳалда.

ИШЛАЁТГАН ТОҒЛАР

Тоғлар — табиатнинг буюк кошонаси,
Тирикликнинг мовий корхонаси,
Самовий шуълалар оғушида банд...

Шулар даврасида булдим бир оқшом,
Чуққилари билан сузлашдим,
Қоялари билан юзлашдим,
Улар мағрур эди, уйчан ва баланд.

Басавлат, паҳлавон, кукка етган нақ,
Ҳар бир елкасида осмон муаллақ.
Ҳар сўзингни юракдан тинглар,
Ҳар сўзингни юракдан англар,
Сузлаб юборгудай агар силасанг,
Бузлаб юборгудай агар тирнасанг,
Тугри саволингга жавоби ҳам ҳақ.

Кимдир у,
Тоғларни харсангу қоя,
Соқов, тунд адирлар йиғноғи деган?
Тоғлар — офтоб сари зар пиллапоя,
Осмоннинг ложувард қирғоғи экан.

Қават-қаватида минг жавоҳирот,
Ич-ичида беҳад хазиналар жам.
Улар ишлаб ётар,

Улар тиним билмас,
Уларга бир лаҳза ҳузур узи ёт,
Жафокаш, маҳобат маскани, уктам.
Лекин билмасларки, бунчалик бисот
Сенга буюргайми, жонажон улкам?!

Бу улуғ салтанат силсиласида
Одам деган жисман гарчи бир зарра.
Лекин меҳр бордир тоғ сийнасида,
Кузингни эркалар турфа манзара.

Булоқлари босар чанқоқни,
Чироқ қилар сенга чақмоқни,
Шамоли куксинга ишқ ташлаб кетар.
Илтижо, табассум, саховат билан,
Танингдан сидирар барча чарчоқни,
Одамни курганда тоғ яшнаб кетар.

ЭСКИ АҚИДА

Амал — гуе шатранж уйини,
Ундан олиб бунга қуярлар.
Гоҳи баланд, гоҳи куйини
Манзил этиб, бахтинг йуярлар.
Гоҳ хужумкор борурсан олдда,
Гоҳ бурчакда қотажаксан мот.
Гоҳ пиёда, гоҳида отда,
Гоҳи сулда, гоҳи унг қанот.
Гоҳи шоҳсан, гоҳида фарзин,
Гоҳ филликда кучинг зиёда.
Зарра-зарра бу ҳаёт дарсин
Англайсан пасту қиёда.
Булар бари бурч ҳисси жонда,
Буларсиз бахт булмас мукамал.
Инсон учун барча замонда
Инсонийлик — энг буюк амал.

БИРИНЧИ ДАРС

Уйлар эдим:
Гилдиракларга оғир,
Туну кун сирганиб,
Йулга урмоқ юз.
Билсам,
Булар экан асфальт ҳам ягир
Гилдирак зарбидан кечаю кундуз.
Икки кучнинг шундоқ туқнашувидан
Туғилади буюк Ҳақиқат,
Икки қўлдан чиққанидай қарс.
Бу сен учун —
Энг биринчи дарс.

* * *

Уйлар эдим сени ҳар лаҳза, доим,
Бугунинг, эртангни — келажагингни.
Лекин билмас эдим, юрагимга қойим,
Очилиб, сочилиб келажагингни.

О, қандай қудратли, муъжизакор Вақт,
Ёндим... яна нечун гугурт чақмогинг?
Бутун авзойимни зириллатди бахт,
Қулимда тутгандай баҳор чақмогин.

.

ТАКРОР

Булутлар қорайиб,
Осмон торайиб,
Қуйиб берди қудратли жала.
Сунг қуёшнинг сахий ёлқинларида
Бурсиллади азамат дала.
Адирда сурувлар,
Анҳорда сувлар
Офтоб тафтин эма бошлади.
Ердан қалқиб чиқди гуе яшиллик,
Қукарди қир, ариқ рошлари.
Борлиқ танасига инди ҳарорат,
Гуе офтоб биз томон юрди.
Қаранг,
Табиатда қанча маҳорат,
Муз қалбга ҳам севги югурди!
«Дунёда азалдан кўп ёмғир ёққан,
Чақмоқ чаққан ва қуйган жала...
Барини шеър қилиб туширма оққа,
Мавзу қўҳна, такрор, дабдала!» —
Деб мени койима, аё, шеършунос,
Юрагимда эзгу ниятдир.
Дунёнинг мағзини илғасанг руй-рост,
Такрор ҳам бир қонуниятдир.
Нима қилай, ёмғир абадий булса,
Офтоб, севги булсалар мангу?
Меҳнат ҳам, кураш ҳам, алам ва буса —
Бизга мерос туйгулардан-ку!
Устозларнинг буюк сузи булмаса,
Чечан булиб йўғрилмас эдинг.
Азалий занжирнинг кузи булмасанг,
Сен узинг ҳам туғилмас эдинг.

ЭНГ ОГИР ФАН

Дунёда шундай бир қудратли фан бор,
Бағоят чунг эрур ундаги маъни.
Булар минг бир говдан утмоқдан душвор
Уз-узини енгиб утмоқлик фани.
Бемаъни лоқайдлик
Ё карахт уйқу
Сени уз домига тортар беомон.
Утмасланиб қолар фикр ва туйғу,
Бу ҳар қандай улимдан ёмон.
Эртага қолади бутунги ишинг,
Гуеким, ҳузурнинг майин ичасан.
Бир лаҳза ҳаловат булиб хоҳишинг,
Олам ишларидан гуе кечасан.
Бировнинг бахтию
Бировнинг дарди
Қонингта тулқинлар солмадими, бас,
Ношуд осудалик ҳукмин утқарди,
Сен дарё мавжида кераксиз бир хас.
Билмассан,
Яшашдан йуқлигин маъни,
Билмассан узингдан булганинг йироқ,
Уз-узини енгиб утмоқлик фани
Дунёдаги барча фандан оғирроқ.

ҚИЙИН ЙЎЛ

Вақт деган муъжиза шунчалар қодир,
Гоҳ унга пайвастан, гоҳ жанга шайман.
Дейлик, 1988 булса йил ҳозир,
Истасам, 2088 йилда яшайман.

Керак булса қайтиб қадим-қадимга,
Олис асрлардан ола билгум роз.
Не-не тарих сиғар менинг ҳаддимга,
Не-не уфқларга этурман парвоз.

Тездир елдирилман мендаги хаёл,
Яна тафаккур бор қуёшча порлоқ.
Буларнинг барчаси қолур ожиз, лол,
Қийин... юрагинга йул топиб бормоқ.

ГҮРЛИК

Бетараф деб айблананг уни,
Қушилмас деб ҳеч бир гуруҳга.
Сингдиrolмас машъум туйғуни,
Тарафкашлик етдир бу руҳга.

Бир оила гар ҳақу ноҳақ .
Бир-бирига отиб етса тош,
Бу ботирлик эмасдир муглақ,
Уз гурлигин балки этмоқ фош.

СЕНИ УЙЛАЙВЕРСАМ

Куйлайверсам оппоқ тонгларни,
Яшил куклам, хуш саболарни.
Даре, булоқ, дашту тоғларни,
Қушлар берган авж садоларни.

Қирғоқларни, қизғалдоқларни,
Гуллар терган қизалоқларни,
Оқ булутлар, сор бургутларни,
Табассумни, севги, хаёлни,
Вафо, дустлик, бахту Аёлни
Куйлайверсам.

Тасвир этсам шодлик рангини,
Дарду гусса, сабру бардошнинг
Инсон учун эзгу жангини.
Улуғласам мен она-Ерни,
Манглай терни ва утли шеърни,
Шух қизларнинг таманноларин,
Гузаликнинг сир-маъноларин
Куйлайверсам.

Шеърларингда эрк кулиб ётса,
Оқшом туниб, оқ тонглар отса,
Одам яйраб, тинчлик урса бонг,
Балқиб гурса мангу хушёр Онг.
Яхшиликни, эзгулик, аҳдни,
Ширин онлар, қудратли Вақтни

Куйлайверсам...
Булар бари куйилиб келар
Сени уйлайверсам.
Лек ҳаётнинг шиддат, таъқиби,
Нотинч уйлар олса забтига,
Ҳаяжондан бедор қалб каби
Дунё турар гуё кафтингда.

Шунда сузлар узга гус олар.
Ё қилич, ё уқдай чақнар шеър.
Сенга маънос бир нигоҳ солар
Фазоларда қалққан она-Ёр.

Шунда хаёл сени бир аскар
Кабӣ элтса жанггоҳ тарафга,
Ё қаршилар нафраг ва қадар,
Ё дохилсан мангу шарафга!

Шу икки йул қаршингда барҳақ,
Учинчи йул булмагай мутлақ!

СЕНИНГ УЙЛАРИНГ

Донишмандлар, расола
Билур олам сирларин,
Сайералар, фазолар
Бахш этур тақдирларин.

Не асов дарёларни
Қуеш қилиб ёқарлар.
Яшнатиб саҳроларни,
Баҳор булиб оқарлар.

Тошлардан лола қилиб,
Сузлатишар темирни.
Шишадан тола қилиб,
Зар қилишар кумирни.

Тупроқдан мисқол-мисқол
Элаб олишар кимё.
Ер қаърин офтоб мисол
Еритар ақл — зиё.

Бир гугуртдай чақмоқни
Қулда уйнашмоқ мумкин.
Қордан олов ёқмоқни
Урганса булар, лекин,

Лекин, жоним, сен хаёл
Суриб утирганинга,

Шахло кузларда ҳаё,
Уй билан турганингда,

Дилингда не туйгулар
Туген ураркан бу пайт.
Не хил ҳислар тугилар,
Буни ким тушунар, айт?

Фақат қалбимга аён
Қалбингдаги бу ениш.
Буни этолмас баён
Муъжиза, илму дониш.

* * *

Ҳайрат тула бедор бир дуне
Янграб ётсин эмиш-да тулиқ,
У чеккадан курсин бепарво?!

Ҳаёт ичра тоза бир сабо
Қулоч отсин эмиш-да қутлуг,
У чеккада турсин бенаво?!

Ҳақиқатга айланиб руё,
Курк ёйсин-да янги йул-йуриқ,
У чеккада юрсин бесафо?!

Кунгилларга бахш этиб вафо,
Орзу чечак отсин-да булиқ,
У эса жим турсин бедаво?!

Яна ундан нима истайсиз?!

* * *

Одам-ку мислсиз бир санъат азал,
Жаҳон девонида энг порлоқ газал.

Бу газал маъносин уқисанг минг йил,
Яна қайнаб чиқар маънолар минг хил.

У сунгсиз теранлик, куз етмас қоя,
Унда нур беҳисоб ва кундир соя.

Ҳар сағри, ҳар сузи, ҳар битта вазни —
Буюк тилсимларнинг пинҳоний базми.

На идрок қамрагай, на учқур хаёл,
У минглаб жумбоқдир ва минглаб савол.

Узлигин мукаммал англаб етган дам,
Ривождан гухтагай қудратли Одам.

ЯНГАЛАРИМИЗ

Ушанда ёш эдик.. Юртнинг бошига
Оғир юмуш тушди... анлаганимиз.
Йиғитлар кетдилар угли жабҳага,
Бирдан ғамгин тортди янгаларимиз.

Улар чимилдиқдан далага чиқди,
Учбурчак хатларни куксига босиб.
Пахтага, чорвага, ғаллага чиқди,
Севгию вафога содиқ, муносиб.

Висолу ҳижроннинг зид уйинида
Тақдир синовидан утдилар оғир.
Чақмоқнинг лаҳзалик нур қуюнида
Чинорлар ярқ этиб кетгандек мағрур.

УМИД

Угил момонинг тўрт угли қайгмади:
Тошқобил, Тошназар, Тошқул, Тошниеъ.
Бир кимса бир аниқ хабар айтмади,
Утди қирқ йил баҳор, яна қирқ йил ёз.

Момо салкам юзда... йул кугар ҳамон,
Ҳамон ҳовлисида асрар тўрт тул гул.
Она-да, барчасин куради омон,
Кириб келгудайин бирдан тўрт норғул!

Иссиқ нон чиқарар қуни-қушнилар,
Биров илинар бир пиёла қаймоқ
Хира кўзга гўё мадор қушиллар,
Дейди: «Болаларим учун бу томоқ».

Уйлантирмоқ булар у жар кенжасин,
Бир давра неvara куради хаёлда.
Шундай утказар у кундуз-кечасин,
Бир дунё умид бор улуг Аёлда.

БАХТНИНГ МАЪНОСИ

Таваллуд чоғидан токи сунгги дам,
Умр суқмоғидан бораркан толиб,
Ҳаётда нимадир излайди одам,
Гоҳо мағлуб эса, гоҳида ғолиб.
Даврон шамоллари сийпаб юзини,
Гирдобларга кукрак кериб мардона,
Инсон қидиради доим узини,
Узлигин топмоқдир мақсад ягона.
О, купдир бу йулнинг жарлик, қояси,
Имтиҳон этажак танг йуллари бор.
Бу йулнинг ҳар битта пиллапояси
Юксалиш довони аталмиш рузғор.
Кичик эҳтирослар,
Майда ҳаваслар,
Олий ниятларни тўсса ногаҳон,
Муҳаббат оғуши
Ва сирли саслар
Қаршингда курсатса ҳавойи жаҳон,
Эй, одам, бир нафас узни қулга ол,
Қарагил оламнинг унгу сулига.
Ҳаётнинг тафаккур мезонига сол,
Узингни топширма тақдир қулига.
Қалбию ақлини заррама-зарра
Узгалар бахтига улашолса ким,
Хушбахтдир ҳаётда ушал минг қарра,
Бахтнинг маъноси ҳам шу эрур, балким.

* * *

Дилдан ардоқлагум оппоқ тонглари,
Қалбимга нур олиб ҳар бир рангидан:
Қурганда кенг яйлов. баланд тоғларни,
Гуё туғилурман яна янғидан.

Қизгалдоқзор аро туп-туп қизалоқ,
Осмон бағри тула оқ парку булут.
Қузимга уринган ҳар ут. исмалоқ
Менга жону томир, ризқу рўз булур.

Қузимнинг кузгуси-шаффоф томчилар,
Бахмал далаларим. яшнанг беҳазон.
Сизга инсоф берсин, моҳир овчилар,
Сайрасин қушлару яйрасин жайрон.

Қайдалир бир дарахт гурс учди тигдан,
Бузди чашма сувин бир манфур банда.
Гарчи озор топди бу шум қилиқдан,
Кечирди табиат...она экан-да.

О, буюк Хилқатим, улугвор дунё,
Инсоннинг бешиги, юрти, жаҳони!
Сени мақтамоқдан қурқаман... гуё
Бергандай Онага фарзанд баҳони.

ИНСОН ҚАЛБИ

Инсон қалби билан асло уйнашма,
Инсон қалби билан сен қилма ҳазил.
Инсон қалби — офтоб акс этган чашма,
Гоҳ булутдай енгил, гоҳ тоғлардай зил.

Бахтдан тулқинланар,
Севгидан яшнар,
Мумкин изтиробдан баъзан толиши.
Гоҳ олам ҳаёли билан у яшар,
Гоҳ мумкин уз дарди ичра қолиши.

Бундай соатларда сен уни тушун,
Ноҳақ ҳукмлардан сақлан, азизим.
Билки, фазоларга юксалмоқ учун
Ахир лозим булур ҳал қилувчи зум.

О, бундай лаҳзада кузи унгидан
Асрлар мазмуни утса эҳтимол.
Булутлар қоплаган ҳаво сунгидан
Ногаҳон офтоб ёзгандай жамол.

Ҳаётни туй дея уйлама фақат,
Елгиз табассумдан излама бахтни.
Юрак хазинаси эрур қатма-қат,
Ваъдалан фарқ этгил мустаҳкам аҳдни.

Аммо у самимий айтган сүзидан
Чақмагил ҳамиша узга бир маъно.

Бир гараз излама қошу куздан,
Уйлама, ул нодон, елгиз сен доно.

Осонмас инсоннинг қалбини билиш,
Ранг-баранг феъл-атвор, фикру туйгулар.
Сенга номаъқулдек куринган бир иш
Кимгадир энг мақбул булиб туюлар.

Эй, икир-чикирлар турида қолиб,
Тирноқ орасидан кир қидирган зот!
Булмас инсон қалбин қолипга солиб,
Ҳеч қандай қолипга сиғмайди ҳаёт.

БАҒИШЛОВ

Ватан ичра минг чаман, минг боғим бор,
Ҳар биридан фаҳрим бор, ардоғим бор.
Лекин бири — куз ичра қароғим бор,
Кунгил уйин ёритган чароғим бор,
Қашқадаре — суянғудай тоғим бор.

Юр азизим, айни сафар пайтидир,
Мул-кул ҳосил, гуқис зафар пайтидир,
Ғазна-ғазна унган самар пайтидир,
Йул пайти бу, айни саҳар пайтидир,
Куз тутувчи куп дусту уртоғим бор.

Мингчинорда меҳмон булсанг бир кеча,
Маст этгудек юлдузлар қоқур миҳжа,
Сув урнига шарбатлар ича-ича,
Бемор булсанг, қувватга тулиб филча,
Яйрагайсан, шух сою ирмоғим бор.

Бир ён кета-кетгунингча сунгсиз чул,
Бунда фикр, бунда хаёл, орзу мул,
Яқин дустлар даврасига элгар йул,
Сурув-сурув куй сурони унгу сул,
Даре-даре сутим бор, қаймоғим бор.

Ёзда келсанг парвона бошда офтоб,
Оташига фақат мардлар берур тоб,
Ташналигинг босгайдир яхдай чалоб,

Сен меҳрдан булажаксан файзиёб,
Меҳмоннавоз уругим-аймоғим бор.

Кузда келсанг, қовун-тарвуз палакда,
Тустовуқлар, жайронлар чакалакда,
Юлдузларга нарвон бор Майданакда,
Узум асал Пулоти, Губаликда,
Бойлик тула далам бор, қирғоғим бор.

Гар Қайнардан Муборакка жунарсан,
Йул-йулакай куп манзилда қунарсан,
Йул олис-да, ҳар таклифга қунарсан,
Шубҳа йуққи, сен Қаршида тунарсан,
Маржон-маржон миллиард сон чироғим бор.

Жаҳон ичра қандоқ бойлик бор булса,
Баридан бор, агар ихтиёр булса,
Агар кунглинг гулобга хумор булса,
Варганзада етилган анор булса,
Билки, сархуш айлағудек чоғим бор.

Қай гушадан келса раъно ислари,
Элитмасин сени севги ҳислари,
Юрган йулин гулшан этиб излари,
Шух товланиб келур Косон қизлари,
Юрагингни еққудек чақмоғим бор.

Бир воҳа бу, минг қирра олмос мисол,
Тоғ яратган зар териб мисқол-мисқол,
Ипак мавжлар ёлқинидан баҳра ол,
Касбилдир — бу, Нишондир бу — истиқлол,
Тилло тула хазинам, қазноғим бор.

Каналлари зилолдир бир-биридан,
Таъми урлар бугдой нон тандиридан,

Мазасин бил ۛ Кучкак анжиридан,
Дашт қутилиб сувсизлик занжиридан,
На муҳтожлик, на зарра чанқоғим бор.

Бир элат бу муҳаббатдан йўғрилган,
Яхшиликка, тантиликка туғилган,
Номи улуг йигинларда уқилган,
Дуст қадрию юрт қадрин баланд билган,
Меҳри дарё, юраги қайноғим бор.

Фалак илмин урганувчи Китобим,
Коинотга дангал айтган хитобим,
Шўх илҳомим, севинчли изтиробим,
Гузал юртим, юракдаги меҳробим,
Меҳрим нурин бошингдан сочмоғим бор!.

ЙУҚЛАШ

Тукис булмас инсоннинг бахти,
Бир қусурдан холимас тақдир.
Яшнаётган умр дарахти
Неларгадир яна илҳақдир.

Юрагимда етар бир тугун,
Танга солиб аламли титроқ
Ечилмайди, афсус, кунма-кун,
Тугилади балки қаттиқроқ

Барча бахтли соатларимга
Бир доғ булиб уради муҳр,
Табиатим, одатларимга
Тамга чекиб кетмиш бир умр.

Юрагимда дардларим ниҳон,
Уртанаман, ёнаман жим-жим.
Гуе бурон қайирган ниҳол.
Тополмайман асло иложин.

Бум-буш булиб қоламан бирдан,
Ҳазм этолмай яшаш гуйгусин.
Топиб булмас сени ҳеч ердан,
Йуқотганим, онажон, бу — сен!

Қанча сенга булмайин хумор,
Йуқлик сари қуйгансан қадам.

Кузларимга олам булса тор,
Чигилимни ёзади қалам.

Ҳамма нарсам етарли бугун,
Бахту обру — бари мукаммал.
Орзуларим очилиб гулгун,
Ишқ, ижодда, севинчим тугал.

Қани, шодлик, ҳаяжонимга
Шерик булиб, жилмайсанг бир зум.
Эшиқдан шод кирган онимда
Кузларингда ёнса табассум.

Орзуларим сузласам бир-бир,
Угитларинг тингласам кулиб.
Майли, койи, утса бирор сир,
Мен эшитай таслиминг булиб.

Бироқ энди мумкинмас булар,
Булар энди сароб бир хаёл.
Хаёл баъзан алдамчи булар,
Хаёллардан голибдир ҳаёт.

Дилдан единг сизиб утаркан,
Тиқилади бирдан нафасим,
Оналарни бошга қутарган
Уғилларга келар ҳавасим.

Шунда сени излаб қоламан,
Фарзандларим қошу кузидан.
Аччиқ уйлар ичра толаман,
Сузларингни излаб сузидан.

Яна меҳринг булади далда,
Дейсан: «Энди куп куйма, угил!»

Сал енгиллик сезаман дилда
Ва иш билан буламан машгул.

Ҳамма нарсам етарли, тулиқ,
Куз унгимда еп-еруг жаҳон.
Фақат энди енимда сен йуқ,
Гуноҳимни кечир, онажон!

ГЕОЛОГЛАР ИШЛАР ЧОДАКДА

Геологлар ишлар Чодакда.
Харсанг тошлар бағрини тилиб,
Катламларга дадил интилиб,
Жездай ёниб қуёшда бадан,
Излашади энг ноёб маъдан.
Минг тоннадан элаб бир мисқол,
Келажақдан дадил очиб фол,
Геологлар ишлар Чодакда.

Гоҳ танҳолик синов этади,
Тузон, жала «сийлов» этади.
Гоҳ «Прима» булмас чунтакда,
Гоҳ қатра сув булмас челақда,
Гоҳ топилмас ҳатто «чоракта»,
Машаққатлар этмай қаддин дол,
Геологлар ишлар Чодакда.

Гоҳ руҳлари баланд, гоҳ чарчок,
Қулда чукич, бошда мис қалпоқ,
Пешин кутар макаронли ош,
Яқинлашиб келяпти маош,
Лекин дилда олий тилак бор,
Ақл деган синчков элак бор,
Дилни уртаб минг битта савол,
Гоҳ саҳрода, гоҳ чакалакда,
Геологлар ишлар Чодакда.

Сайргоҳлар баҳридан кечиб,
Гоҳ чуққига, гоҳ сойга кучиб,
Гоҳ унутиб хотинларини,
Излар Ватан олтинларини.
Оғир касбин англаб энг ҳалол,
Гоҳ қувониб, гоҳи хафаҳол.
Гоҳ уч-туртта, гоҳ якка-якка,
Геологлар ишлар Чодакда.

Коншунослик касби беназир,
Унинг иши тиллога арзир,
Игна билан у қудуқ қазир,
Хабар олиб турсин-да вазир.
Бир заррани этмайин увол,
Чой қайнатиб қурум чойнакда,
Геологлар ишлар Чодакда.

БИР ЙИГИТНИНГ СУЗЛАРИ

Кишлоғимиз фахри эди
Гузал, дилбар Дилнавоз.
Нафасида баҳор ҳиди,
Юрагида утли ёз.

Қарашлари сузгун-сузгун,
Хумори пайтдагидай.
Бели хипча, қадди мавзун,
Шоирлар айтганидай.

Соч учларин аста уйнаб,
Қиё боқса жилмайиб,
Ё сехрли бир уй уйлаб,
Хаёлга толса майин,

Бир муъжиза руй бергандай
Дил туларди қувончга.
Балки борлиқ худди шундай
Интиқ боқар қуешга.

Кулгисидан дил ларзада,
Ҳазили жон оларди.
Курган одам бир лаҳзада
Шайдо бўлиб қоларди.

Оддийгина, камтаргина,
Оташнок истараси.

Бундайин курганмикин-а,
Асака, Исфараси?

Сира-сира лоф уйламанг,
Айтаяпман бор гапни.
Атиргуллар оларди ранг
Курганда гунча лабни.

Кечалари юлдуз санаб,
Номи билан ёнардик.
Тонгда яна, узи сабаб,
Ишқида уйғонардик.

Атлас куйлак шух товланиб
Утса агар кучадан.
Йигит зоти оловланиб,
Ёнарди ич-ичидан.

Ақлу одоб булганди зеб,
Чақмоқдай эди барно.
Ёмон куздан асрасин деб,
Кексалар қилар дуо.

Не қилайлик, кунгил экан,
Тақдир экан бир чети.
Қиз кунглини мойил этган
Қушни қишлоқ йигити.

Шуйтиб, ака, кетди доглаб,
Бахтли булсин уйида.
Қамишлардан белни боглаб,
Хизмат қилдик туйида.

Гап дедингиз, бир эшилиб,
Айтдим у еқ-бу егин.
Бу сирларни, илҳом келиб,
Шеър қилиб қуйманг тагин.

САМО ВА ҚАЛБИМ

Бош узра эгикдир осмон гумбази,
Бағрида миллион юлдузлар базми.

Само ёногида олтин хол — қуёш,
Баҳайбат уммонлар — томчигина ёш.

Сахролар заррадир, зур дарёлар — қил,
Ўрмонлар — бир гиёҳ дейилса маъкул.

Шафақ алангаси — оддийгина чўғ,
Жаҳон гулзорлари бир япроқча йўқ.

Мижжа қоқишдай гап аср ила замон,
Тоғлар — ҳузурида бир кафтгина дон.

Ана шундай буюк, беҳаддир само,
У менинг қалбимга жой булур аммо.

* * *

Шеъриятнинг кенгдир даргоҳи,
Уфқ, мавзу писандмас унга.
Дунё гами, ошиқлар оҳи
Жой булар гоҳ ун бир бугинга.
У мардларнинг булиб ҳамроҳи,
Тик киради жангта, қуюнга.
Қурқитолмас дор, сиртмоқ, чоҳи,
Таслим булмас дуққа, қувгинга.
Ҳақиқатдир елғиз оллоҳи,
Қарам булмас бору йугингта —
Аммо жуда тор келар гоҳи,
Мукка кетсанг уз довругингта.

ФИРДАВСИЙНИ УЌИБ...

Бу олам ичра бор шундай бир қаср,
Минг йилдан зиёдки, ярқирар ҳамон,
Унга қулоч очур яна қуп аср,
Шарафли истиқбол, миннатдор замон.
На бурон, на туфон, на даҳшат, бало
Унинг бир гиштига беролмас зарар.
Балки ортиб борур ундаги маъно,
Мунаққаш келбати булиб жилвагар.

У шундоқ сарҳадсиз, поёнсиз олам,
Замонлар айланур ҳар бир буржида.
Уни барпо этмиш ақл ва қалам
Олий тафаккурнинг юксак бурчида.
На куз илғай олур, на қамрар идрок,
Даҳо барқ уради ҳар нафасида.
Шоҳлар мадҳи эмас, балки камтар, пок,
Меҳнаткаш қудратга янгроқ қасида!

УРИНСИЗ ТАШВИШ

Ишлатиб булинди барча қофия,
Хизматин утади жами вазнлар.
Шоир чаккасини босиб кафтига,
Изтироб ичида ёнар баъзида...
Севгилар, меҳнатлар, ҳасрат, орзулар —
Инсонга пайваста барча мавзулар
Миллионча шеърларда айтилди минг бор,
Яна лозиммидир этмоқлик такрор?!

Балки лозиммидир бир навраста куч,
Шеърый шаклларда ясаб инқилоб.
Утроқ туроқларни янчиб келса дуч,
Янги бир шаббода яратса шитоб.
Тил буюк уммондир, туйғулар беҳад,
Гафаккур қамрагай буткул самони.
Фақат даркор эрур даҳо бир қудрат,
Бир силкитиб олса шеърый дунёни.

ТОЖМАҲАЛ

Бу санъат олдида бош эг, эй ақл,
Бу мрамар дostonни уқигил, эй куз,
Бу бир афсонаким, поёнсиз нақл,
Унинг тавсифига топгаймисан суз.

Чиннидай жаранглаб кетар қул урсанг,
Сут билан чайилган садафдай қаср.
О, бунн тулин ой нурида курсанг,
Тинглайсан беқиёс мусиқа ва сир.

Дейдилар, севгидан олганмиш чирой,
Севгидан бу бино топибди сайқал.
Кундуз қуёш мафтун, кечалари — ой,
Ярқираб туради улуг Тожмаҳал.

Вафот этар чоғи гузал малика —
Мумтоз Маҳал номли суюкли хоним
Васият қилибди шоҳга — эрига:
— Бир мақбара қурсанг, тинч булур жоним.

Подшоҳ қурдирибди: йиғирма минг кул
Йиғирма йил ишлаб, берибди пардоз.
Тошдан бунёд булган бу марварид гул
Чексиз асрларга эттудай парвоз.

Ҳа, тунда ой сузар мрамар сатҳида,
Кундузи сирғанур ошуфта қуёш,

Тагор қалам сурмиш унинг мадҳида:
«Замон чеҳрасида қотган томчи ёш».

Қуллар қурибдилар: йиғирма минг дил,
Йиғирма минг севги сингмиш тошига,
Ҳар бири ишқини этгандир кафил,
Ганчни қориштириб кузлар ешига.

Агарчи севгида шунча қудрат жам,
Шунчалар теранлик, шунчалик довруғ,
Муҳаббат қошида тиз чуқ, эй одам,
Мангулигинг сири севгига боғлиқ.

ОЛМАОТАДА ҚОР ҒАЯПТИ

Бугун Олмаотада қор ғаяпти...
Уйлайман: шу қалға, шу қор ҳурмати,
Осмон гуё қордан сут соғаяпти,
Ҳали-бери тулмас дейман хурмаси.

Қалин қуюлади момиқ зарралар,
Олам оқ ҳарирга чулганаяпти.
Хосил этиб дилбар, соз манзаралар
Олмаотада бугун қор ғаяпти.

На эт жунжикади, на кор қилар қор,
Парқу кучалардан бир-бир утаман.
Кайфиятим босмиш севинч-ла виқор,
Дустлар суҳбатига қулоқ тутаман.

Кинриги пирпираб, йулга мунтазир.
Висол дамларини кутган эй, гузал,
Абай шеърларидан чиқдингми ҳозир,
Оппоқ оҳу янглиг узинг бир газал.

Бодом қовоқларда, алвон яноқда,
Қундуз ёқаларда шу қор жилваси.
Гуё оқ пахтадай турар чаноқда,
Кузларида чақнаб қор жимжимаси.

Қандай сирлар ниҳон нозик кунгилда,
Бунча табиатга боқдинг маҳлиё?

Мен меҳмон юрибман бу қардош элда,
Не булур менга ҳам қайрилсанг қие?

Нега меҳмон булай? Бу, уз уйим-ку,
Сен-ку, туғишганим сингилдай яқин.
Майин лабларингда оромбахш кулгу,
Кел, бирга сурайлик сулим қор завқин.

Автобус урмалар қор чуққиларга,
Ёшлик яхмалаги авжида бутун.
Эрк бериб самимий, шух туйгуларга,
Елдай гувиллаймиз... чехралар гулгун.

Бундан, бу баланддан куринар аниқ,
Буткул Қозогистон гўё кафтимда.
Қишининг дастурхони супрадай ейиқ,
Соф ҳаво ютаман тоғлар кифтида.

Қани сен, Чулпонгул? Куринди, ана
Қорли чаманларга шух боқаяпти...
Борлиқ узра қуриб ажиб тантана,
Бутун Олмаотада қор ёғаяпти.

КОТИБЛАР

Ошиб минг йилларнинг баланд довоини,
Қулэзмалар бизга келиб етдилар.
Ўтган буюкларнинг юрак девонини
Котиблар лутф ила инъом этдилар.

Хаттотлар,
Наққошлар, суз бозингари —
Буюк заҳматкашлар, кечаю кундуз,
Игна билан қудуқ қазган сингари
Қалбингиз қаъридан изладингиз суз.

Вақт ели саргайган саҳифаларда
Довуллар,
Даврлар абадий қотди.
Сулим баеъларда, қасидаларда
Инсоний фикрлар барҳаёт ётди.

Жангларнинг туфони — жангномаларда,
Севги, куз ёшларин асрар газаллар.
Серташвиш, сергулу ҳангомаларда
Ўзлигин ҳимоя қилган гузаллар.

Шоҳлар ва гадолар,
Зулм ва қасос
Бугин-бугин бўлиб хатларга сингди.
Кимлар йиқилди-ю,
Кимлар бўлиб рост,
Кимлар юксалди-ю, кимлари синди.

Умр — сабоқ тула чексиз бир тарих,
Узингиз билмасдан туриб, ажабо,
Инсоний ҳаётни этдингиз таъриф,
Виждонингиз амрин этиб жобажо.

Камтар ҳунарингиз утади бурчин,
Гарчанд бу жабҳада суниб, толдингиз.
Узингиз сезмасдан, келажак учун
Холис бир устодлар булиб қолдингиз.

Хат билан уйнашиб булмайди сира,
Хат — умр, хат — тарих, хат — бахт,
муҳаббат.

Қаламинг майлини қалбингдан сура,
Даврингнинг садоси булсин ҳар бир хат.

ЙУЛ

Йулдан иборатдир инсоннинг умри,
Бошқа хил тақдирни мен олмайман тан.
Йул — инсон ҳаётин етакчи нури,
Дафъатан бошланиб, битмас дафъатан.
Қаёнда булмайлик: кукда, пиёда,
Денгизда ё уйда — ҳамиша, ҳар он:
Газета курсак ҳам,
Бугдой урсак ҳам,
Бино курсак, ёки
Ҳаёл сурсак ҳам
Биз йулда буламиз, йулдамиз ҳамон.
Поездлар манзилга элгар бизни гоҳ,
Гоҳо булутлардан баланд учамиз.
Шу йул булагидир столу дастгоҳ,
Шу йул йулагидир ҳовли, кучамиз.
Бир яхшилик қилсак — йулда борамиз.
Тер туксак, шеър ёзсак, кон қазсак ҳам йул,
Ҳатто
Тек тургандай шу Сайёрамиз,
Яшин тезлигида йул босади мул.
Улим — ҳаёт йулин тугаши эмас,
Авлюддан-авлюдга утилар аниқ.
Ким ҳалол яшабди, у улдим демас,
Насллар куксида чироғи ёниқ.
Кимнингки, меҳнатдан чет, йироқ бўлиб,
Умум хизматидан қули узилар,
Дарёга етмаган бир ирмоқ бўлиб,
Худди уша куни йули узилар.

ФАРҒОНА МЕВАЛАРИ

Фарғона бозорин айландим роса,
Салқин расталари гулзордай тоза,
Бозормас, шарбатга тула бир коса —
Тутдиму тўеки симирдим қониб,
Во ажаб, томирда югурди қоним.

Луччак шафтолилар ҳақиқланибди,
Қатор саватларга хун қаланибди,
Шира тулиб пусти юпқаланибди,
Емай туриб оғзинг сувга тулади,
Есанг, ким билади. нима булади?!

Анжири мадҳига тополмадим суз,
Дувва гукилгандай саватга юлдуз,
Ҳаё билан кулган, эй қуралай куз,
Менга баргга қуйиб, тарозига сол,
Меваларинг каби сузларинг ҳам бол.

Худди чуғ хирмони помидориси,
Балки етмиш дарднинг шудир дориси,
Чойнақдай келади, гапнинг тугриси,
Жонингни киргизар қилсанг шакароб,
Тўе уз тафтидан маст булган шароб.

Олмасин қизларнинг яноғи дейсан,
Борми олмазорин саноғи дейсан,
Қайдадир олманинг зур боғи дейсан,

Боғбон кулиб айтар: — боғи Фарғона,
Олманинг қайнаган ёғи Фарғона.

Шакар узумлари олди кузимни,
Қуёш ардоқлабди хил-хил узумни,
Нафсни тийиб, аранг тутдим узимни,
Рангдор чиллакилар беқийс экан,
Бир бошини еб бўлмас деса, рост экан.

Тарвузи қучоққа сиғмайди — полвон,
Таъми тилни ёрар, ранги тўқ алвон,
Аранг биттасини ебмиз турттовлон,
Буни Ёзевонда битган дедилар,
Қанал суви маза бахш этган дедилар.

Қарсиллаб чанқоқни босар бодринг,
Гуё кук шишада баҳорий шудринг,
Уни-буни қуйиб, бу ёққа юринг,
Утасиз растама-раста оралаб,
Қовун харид қилмоқ учун саралаб.

Қатта сой буйида чойхона тайёр,
Мевахурликдан сунг кук чойни сипқор,
Йўқса, зурлик қилиб уйнатиши бор,
Ҳазилмас — қуёшнинг нурун егансан,
Ҳазилмас — меҳнатнинг қурин егансан.

Бунда бозор эмас, улкан боғ курдим,
Бу боғнинг саҳнида минг бўёқ курдим,
Шарбат шарқираган куп булоқ курдим,
Фарғонам — Ватанинг олтин конисан,
Мангу бахтин топган ҳур боғбонисан.

ЭҲТИМОЛ...

1

Мен-ку чул фарзандиман...
Эмиб қирлар ҳавосин.
Тинглаб тургай навосин
Усган саҳройи угил.
Сувнинг ҳар бир қатраси
Нондай азиз бир элда,
Пишиб қуешда, елда
Чиниққан мурғак кунгил.
Нечун, айтингиз, унда
Денгизга бу шайдолик,
Тулқинларга ошнолик?

2

Денгиз-ла учрашувга
Ошиқдай интилурман.
Беҳад, абадий сувга
Менким сажда қилурман,
Бу тасодиф эмас ҳеч,
Бу тақдирнинг инъоми.
Гувиллайди эрта-кеч,
Баҳри муҳит илҳоми.
Зилол урқачлар узра
Қалққан оппоқ чағалай,
Чул бургутидан сира
Каммас менга ҳар қалай.
Менга қир лоласидан
Денгиз ути кам эмас.

Мовий шалоласидан
Қалбимда мангу ҳавас.
Қайдан, айтингиз, дустлар,
Денгизга бу шайдолик,
Тулқишларга ошнолик?

3

Вой-бу... Замин кафтига
Қандоқ сигар мунча сув.
Олтин қуёш тафтида
Мангу сурон ва шов-шув.
Олис-олис уфққа
Сингар оппоқ кемалар.
Ушшар яшил қуриққа
Сайхонликлар, тепалар.
Сеҳрланиб, қотиб лол,
Тиниб кетар кузларим.
Бу мислсиз бир хаёл,
Чексиз само, дустларим.
Бир улуғ шеърятким,
Янграб минг хил вазнда.
Қандай туриб булғай жим
Бу долғали базмда.
Она-Ерда ҳаётнинг
Сарчашмасидир уммон.
У тирик мавжудотнинг
Бешигидир бегумон.
Балки шундан денгизга
Боқадирман маҳлиё.
Оқади қалбингизга
Меҳригиле ва зилё.
Онасини соғиниб,
Келган бир фарзанд мисол,
Ёзиб дил чарчоғини,
Яйрайдирман эҳтимол...
Севаман кенгликларни,
Зилол эркинликларни.

МУКАРРАМ

Нурафшон саҳнага сузиб кирасан,
Илҳомдан яралган тиниқ бир шуъла.
Бир санъат кургузиб, сизиб кирасан,
Ақлу туйгуларга солиб гулгула.
Рақс оҳангида типирчилар қалб,
Забтига олгани сайин садолар.
Борлигим саҳнага булади-да жалб,
Гуё юзим силар майин саболар.
Бу не ҳол?
Дарёми қошимдан оқар,
Елларми сочади чаман буйини.
Зухроми уфқдан нозланиб боқар,
Ё оқ каптарларнинг эрка уйини?
Шаршарами тоғдан гувиллаб тушар,
Гулханми оқшомда ёнади лов-лов?
Сулим боғлар узра ойми тулишар,
Тонготар уфқида ё қизил ялов?
Баҳорми юз яшнар дала саҳнида,
Атлас либосини ёзганмидир ёз?
Не ҳолат руй бериб борар саҳнада,
Бу қандай теранлик, бу қандай парвоз?
Ҳар имо-ишорат сузлар бир дoston,
Бир маъно уқдирар ҳар битга бармоқ.
Намоён булару баҳорийи осмон,
Қарс-курс уриб ётар гуёки чақмоқ.
Шабнамга ювинган япроқ сузимни,
Ёки булоқларнинг шаффоф қушиғи?

Санъат деган гузал унинг узими,
Ё санъатми унинг мангу ошиги?
У рақс этаркан,
Кузим унгида
Оппоқ пахтазорлар балқир нурланиб.
Тонглар жилоланиб инсон кунглида,
Баҳор кўрк ёзади минг ҳузурланиб.
Латиф тулғанаркан оппоқ биллақлар —
Гузал мадҳиядир меҳнат шаънига.
Дилларда улғаяр олий тилақлар,
Рақс элтар дилларни ишқ гулшанига.
Ошиқ юракларнинг нурли севгиси,
Висол чоғларининг шавқ тула дами,
Буй етган қизларнинг дилдор қулгуси,
Ширин бусаларнинг овози, таъми,
Ойдин кечаларнинг сулим жилоси,
Бодомзор боғларнинг пушти ранги — рақс.
Рақс эмас, ҳаётдир асил маъноси,
Тонгда чупон найин хуш жаранги — рақс.
Ажаб ишваларким, товланур бехос,
Табиат кўксидан қалққан севги бу.
Бу нозу парвозу, бу созу бу роз —
Инсон гузаллигин акс этган кузгу!
Она алла айтар гўё субҳидам,
Гузаллар кутади ёрин мунтазир.
Ногоҳ бустон аро қуяркан қадам,
Пойига гуллардан пояндоз арзир.
Илтижо, эҳтиром, илтифот, изҳор —
Туйгулар китоби варақланур шух.
Ногихон бир қараш билан ул нигор,
Дилларга ташлайди ловуллаган чуғ.
Бу гузал санъатни қанча ёзсанг кам,
Бу асил санъатнинг номи — МУКАРРАМ!

БИРЛАШСА ОДАМ

Агар бирлашмаса қўлда беш панжа,
Қийиндир қутармоқ олдий харини.
Узин пеш қилмасин оламга қанча,
Ёлғиз кура билмас уйдан нарини.

Юз мева, юз гулдан ҳосил булур боғ,
Бир ранг етишмаса қайда камалак?
Минглаб адирлардан кутарилар тоғ,
Беҳад юлдузлардан тузилган фалак.

Дунёга келганинг — узи мукофот,
Келдингми, одамлар ларди билан ен.
Қаршингда жилвасоз қуринган ҳаёт,
Худди шу бирликдан мангу имтиҳон.

Бировким, уз-узин уйлаб бир нафас,
Юртдошим деб билди фақат тупорин.
Бирлик томирига болта урди даст,
Улуғвор чинорни ноҳос қўпориб.

Ватан — бу уйингдан сарҳадлар қадар
Бепоен, мунтазам бир манзарадир.
Сенга жигар эрур унда бор халқлар,
Умринг шу қуешдан тиник заррадир.

Буюк тил тагида мавжуд юз лаҳжа,
Миллиард зарралардан барпо бу олам,
Йилни ҳосил этур неча минг лаҳза,
Халқни ҳосил этур бирлашса одам.

ДЕНГИЗ, ТОҒ, ВОДИЙ СУХБАТИ

Бир томонда ҳайбатли Тоғ,
Бир гомон Денгиз эди.
Урта Водий — яшил-яшноқ,
Манзара тенгсиз эди.

Денгиз деди: — Бу яшиллик
Менинг самарим эрур.
Тоғ дедики: — Асли менинг
Пушти камарим эрур.

Денгиз деди: — Оби ҳаво
Мендан эрур, менга хос.
Шух-шух эсан майин сабо,
Шудринглар мисли олмос.

Япроқларнинг хурсандлиги,
Яшилликнинг ҳаммаси —
Меникидир, мендан ҳосил,
Дунё билар, чамаси.

Тоғ дедики: — Мен булмасам
Булмасди бу сузинг ҳам.
Миллиард йиллик меҳнатимдан
Барпо булдинг узинг ҳам.

Денгиз деди: — Мен буғланиб
Гар қор булиб ёғмасам,

Бошинг узра бутутларни
Ёгин қилиб соғмасам,

Қайда эди куксинг узра
Бунча музлик дафъаган.
Демак, билки яшил водий
Энг аввало менга тан.

Бу гапларни тинглаб Водий
Камгарона олди сўз.
— Иккингишга минг-минг раҳмат,
Сизлар гўе қошу қўз.

Ардогингиз, меҳрингиздан
Шундоқ яшнаб турурман.
Агар бу хил талашсангиз,
Мен хазондай қурурман.

Бу гаплардан Тоғу Денгиз
Бошин қашлаб қолдилар.
Бир-бирига меҳр билан
Яна нигоҳ солдилар.

СОҲИЛДА

Ҳар кимга бир макон — бир насиба бор,
Туғилиб, дунёга куз очгани чоғ.
Бирин табриклайди чуққида шунқор,
Бағрига босади осмон упар тоғ.

Бировга чул — ватан,
Бировга шаҳар,
Кимга денгиз буйин атар табиат.
Бировга маскандир олис бир камар,
Бировга воҳадир бахш этган ният.

Дарё қирғоғидир кимнингидир уйи,
Урмонлар абадий манзил ким учун.
Шунга вобастадир у умр буйи,
Шундан ажралганда йуқотар кучин.

... Уни қурар эдим денгиз бўйида,
Тонг пайти, туш вақти, оқшом чоғи ҳам.
Не тугенлар гужгон фикру уйида,
Денгизга айтгани меҳрми, алам?

Ҳайкалдай турар у олис ва олис,
Шеър айтар ё ювар юрак доғини?
У мовий мавжларга боқолмас холис,
Келганми онасин ҳаддан соғиниб?

Тулқинларга қандоқ бор экан сузи,
Маънос кузларида гилтиллайди еш.
Балки хайрлашар... сақласин узи,
Дардига шерикми денгиз ғе қуеш?

Балки Боқчасарой беҳишти, курки
Е Мисхор соғинчи юракда оғрир.
Гудаклик мероси — хотира юки
Залворли тоғлардан оғирдир, оғир

Томир-томирида шу мавж, шу долға,
Силсила-силсила авлодга мерос.
Аждод-аждодига мангу қунолға,
Манзилдир, маскандир, севгидир, ихлос.

Уни айирдилар... Аҳен-аҳенда
Фақат кела билар йиглаб олгани.
Юртдан узилмасин ҳеч ким жаҳонда,
Тирик улганидир юртсиз қолгани.

ТУЙЧИ ХАЛҚ

Заб туйчи халқимиз бор-да, ажойиб,
Булишиб есам дер битта майизни.
Меҳнати мевасин оламга ёйиб,
Туйга айлантитарар ҳатто мажлисни.

Агар қуйиб берсанг, беш қитъани ҳам
Чорлар, таклифнома йуллаб устма-уст.
Буйрадек ҳовлига дунё булса жам,
Бир пиёла чойин ичиб кетса дуст.

Тонгдан ош беради ёзиб дастурхон,
Киз узатиб, угил уйлаш билан шод.
Карнай янграяпти, эй аҳли жаҳон,
Ўзбек хонадонин эт муборакбод!

Яшнар чироқлардан кенг ҳовли юзи,
Турда куёв-келин бахтдан товланар.
Шерали, сиз қушиқ айтинг, Шерқузи,
Кулдилинг, ёшларнинг кукси тоғланар.

Бахтиёр онанинг қувончин кўринг,
Узини қуйишга тополмайди жой.
Рузгорга қушилди янги фарзанд денг,
Гуё сузиб кирди хонадонга ой.

Ота муйлов бураб, мийигда кулар,
Топди бу шодликни ниятдан ахир.

Битта йигит булса шунчалик булар,
Фарзанди бутун бир элатга фахр.

Келин кирган уйнинг файзи булакча,
Кучар оилани майин табассум.
Ширин орзуларга маскан бу кеча —
Замонлар қаъридан унган олтин зум.

Икки гул бир-бирга чирмашади шўх,
Улар қаршисида буткул келажак.
Биринчи орзуни айтмай илож йўқ,
Тебрансин бу уйда доим беланчак!

Ҳаёт бу ҳамиша ойна йул эмас,
Булар юксалишнинг имтиҳони ҳам.
Бу йулда бир-бирга булинг ҳамнафас,
Ҳамфикр, ҳаммаслак, ҳамдард, ҳамқалам.

Бутун минг гуй борар минг хонадонда,
Болажонлик элим, орзуга шайсан.
Меҳнатинг, ҳурматинг билан жаҳонда
Тер тукиб, туй қилиб мангу яшайсан.

УНБИРЛИК

Жонга тегиб кетди ношуд тургунлик,
Бир маром бу улчов тегди-ку жонга.
Фикру туйгуларинг ун бир бугинлик,
Унбирлик — қолипдир ҳис-ҳаяжонга.

Уйладинг, қаршингда турар рубару,
Кувончу танвишинг илғаб дафъатан.
Қаерга бормагил бирга юрар у,
Столда сен билан бир жону бир тан.

Севги-ку оламда энг саркаш ҳаёл,
Қолипни тан олмас олий жасорат.
Ва лекин қаламинг этур бемажол
Унбирлик аталмиш бу танҳо ҳолат.

Ҳаётда минг турли лавҳа, жило куп,
Ҳеч бир андозага сигмагай ҳаёт.
Бир дунё фалсафа, билсанг, ҳатто чуп,
Одам-ку бошдан-бош сирли тилсимот.

Висолнинг ранги ҳам ушбу вазнда,
Ҳижрон изтироби унда мужассам.
Унбирлик — ҳаттоки кулги, ҳазилда,
Янграр шу вазнда шиору қасам.

Қондаги мавжларнинг борми саноги,
Қандай акс этгирсин унбир бугинлик?

Ранго-ранглик эрур ҳаёт сабоғи,
Унбирлик — дашт аро ялпи юлгундек.

Мен ундан терс буриб, узимча, юзни,
Жамий кирдикорин этмоқ булдим фош.
Аммо қалам олиб, бошлаб илк сузни,
Яна шу вазнда қотирибман бош.

* * *

Сен қалбимни сурадинг,
Мен уни ҳадыя этгум
Бутун ташвишларию садоқат, ишқи билан.
Сендай шуху сулувдан
Юракни аяб нетгум?
Ол, уни янграб турган авжли қушиғи билан.

У ноёб бойлигимдир,
Бор мазмуним унда жам,
У севгига туладир,
Лиммо-лимдир ихлосга.
Аммо уни авайлаб,
Сақлағаймисан, эркам,
Чугни ураб-уддалаб булғаймикин қоғозга?

ҚАЙРИЛИБ БОҚМАСАНГ, ЕР

Сим-симгина ёгар ёмгир,
Жим-жимгина тушар қор.
Менинг эса дилим оғир,
Юрагимда зил дард бор.
Бу дард сунгсиз, бу дард оғир,
Суз билан булмас изҳор
Дунё булиб қолар охир.
Қайрилиб боқмасанг, ер.

Йил булибдир ҳар соатим,
Изтироб солиб жонга.
Қолмади сабру тоқатим
Бул аёвсиз ҳижронга.
Сени кўрмоқ — саодатим,
Бахтим айтай жаҳонга.
Сен Зухра, мен булиб Тоҳир,
Бир қайрилиб боққил, ер.

Баҳор келди яйраб яна,
Борлиқ булди ям-яшил.
Водийларда нур, тантана,
Самода чақнар яшин.
Дустлар, қуринг қалбим, мана,
Атир гулдек яшнашин.
Меҳру шафқат айлаб зоҳир,
Сен қайрилиб боқдинг, ер.

УЙ МУЪЖИЗАСИ

Ҳамма уйга шошар тугалса иши,
Уй, ахир, оила, фарзандлар, келин...
Уйга шошмай, қайга борарди киши,
Биласиз-ку хотинлар феълин.
Бу ҳазил... Ва лекин уй муъжизаси,
Бу инсон ҳаётин нақ ярми демак.
Бу ер унинг тахти, қасри, иззати,
Ер саҳнидан топган уз урни, бешак.
Бунда хобгоҳию меҳри, ороми,
Шу ердан интилар тонги юмушга.
Гуе у жангчининг қурч истеҳкоми
Ва е фазогирнинг парвоз мақоми,
Қанот бахш этувчи баланд учишга.
Сафарда биз уни тез соғинамиз,
Турар куз унгингда айвону хона.
Ёрларни қумсаб биз йулга инамиз,
Болалар дийдорин этиб баҳона.
Столингда турар қоғоз парчаси,
Жавонингда саф-саф тизилган китоб —
Сенга азиз эрур барча-барчаси,
Гуеким томчи акс этган офтоб.
Бу на молпарастлик, на бисот ғами,
Балки шулардадир умрингта асос...
Уй — бу оилада меҳрнинг жами,
Фикру туйгуларнинг келмоғидир мос!
На қат-қат гиламу на биллур қандил,
На рангин товланган мул шоҳи либос...

Уй — бу бир-бирига мангу пайваст дил,
Орзу — интилишнинг келмоғидир мос!
Ватаннинг миллионли ҳужайрасида
Миллион хонадонга туташлигим бор.
Уй — Ватан зарраси менга, аслида,
Ҳаётнинг мағзи у... эмас турт девор.

ОЙНА

(Афсона)

Куп қадимдан бу ривоят,
Антиқа ҳаёл экан.
Булган экан бир вилоят,
Подшоси аёл экан.

Вазир — аёл, қози — аёл,
Хазинабон, саркарда...
Аёлларга дунё аён,
Улар тахту эгарда.

Другоси, аломаси,
Раҳнамоси — хотинлар.
Хотинлардан валломати,
Хотинларда олтинлар.

Айтганлари зумда бажо,
Деганлари деганда.
Тулпорлари кузлар Зухро,
Кемалари елканда.

Аёлларда адлу доду,
Ҳукму ижро ва қарам.
Бу ердаги эркак зоти
Аёлга экан қарам.

Фармон бериб, қоқиб довул,
Чимирсалар қошини,

Нигоҳлари одам тугул,
Тешаркан тоғ тошини.

Қайси юртга қушин сурмоқ,
Кимдан олмоқ бож-хирож,
Қай соҳада жавлон урмоқ,
Элда нечук эҳтиёж —

Барчасини машваратда
Этишаркан улар ҳал.
Шул сабабли мамлакатда
Ишлар гуё мукаммал.

Хамир қориш, утин ёриш,
Сигир соғиш, ювмоқ кир —
Рузгордаги неки бор иш
Эрларга булмиш тақдир.

Таппи ёпар, тандир ёқар,
Сув келтирар қудуқдан,
Кечалари бола боқар,
Воқиф ҳулу қуруқдан.

Қовоғидан егдириб қор,
Хотинлар этса зугум,
Термулишар эрлар ночор,
Истаб шафқат, тараҳҳум.

Шу зайлда утмиш ойлар,
Утмиш неча-неча йил,
Зебохонлар, Олтинойлар
Даврон сурмиш мустақил.

Жангу жадал, савдо-соғиқ
Олмиш улар оромин.

Вазифага булиб содик,
Утказар субҳу шомин.

Бир кун тегиб жонларига
Акобирлик, аъёнлик,
Уйғонибди қонларида
Оналик ва аёллик.

Шоҳларига этиб таъзим,
Дебдилар дил режасин:
— Тузайлик бир улуг базм,
Токим юртни безасин.

Упа-элик, пардоз-андоз
Биздан тамом бегона.
Аслимизга қайтайлик боз,
Биз ҳам ёрмиз, ҳам она...

Ушбу таклиф тушиб маъқул,
Бир лаҳза жим қолдилар.
Аёлга зеб ҳусну ақл,
Деб хаёлга толдилар.

Алалхусус, ойна олиб,
Боқдилар-ку ногаҳон,
Бирдан қаттиқ уввос солиб,
Фаред урди минг жувон.

Нимадир ул кузгудаги,
Чехрамидир, кузму қош?
Вожабо! Кузлардаги
Меҳрмидир еки тош?

Ёноқлари буртиб чиққан,
Уйнар чайир мушаклар.

Кузу чеҳра хуб униққан,
Унут парку тушаклар.

Елкалари супадай нақ,
Пайлар заранг ва метин.
Зарофат йуқ зарра, муглақ,
Шиддат қопламиш бетин.

Қайда ушал гунча лаблар,
Утли нигоҳ, шўх иббо?
Қайда сеҳру шўх талаблар,
Садаф тиш, қадди зебо?

Қаен кетмиш латиф, дилсуз
Нафосату рушнолик?
Ўсмали қош, сурмали куз,
Кузгу билан ошнолик?

Билишмаслар алла нима,
Недир бешик тебратмоқ.
Қушиқ нима, ялла нима,
Севги, буса, ноз-фироқ.

Қарар эди ойнадан, оҳ,
Бир тус шадлод ботирлар.
Сафарларда қотган сипоҳ,
Темир тан, тош болдирлар.

Бераҳмсан, сохта кузгу,
Неки курсатдинг — хато.
Суқир дунё, не қисмат бу,
Не «бахт»ни эгдинг ато?!

Табиатнинг қонунига
Ё бордикми бизлар энд?

Қайдан кирмиш қонимизга
Қаҳр тула заҳар дид?

Улар бирдан ойналарин
Чил-чил тошга урдилар.
Бувиларин, оналарин
Эслаб, кескин турдилар.

Дедиларки, бу ташвишни
Биз яхшига йуяйлик.
Эркакларга доир ишни
Узларига қуяйлик.

Қаранг, элдан кетмиш буткул
Файзу қурку латофат.
Гул урнида гупроқ ва кул,
Рузгорга етмиш офат.

Соғинибмиз уйни, бахтни,
Фарзанду ёр меҳрини.
Керак эмас тожу тахти,
Беринг ҳаёт сеҳрини.

Ўз-узича усган бола —
Авлод булгайдир қандоқ?
Бу аччиқ дард, чексиз нола
Барчага булсин сабоқ!

Ушбу олий, одил фикр
Бир қарорда булди жам.
Афсонани этиб зикр,
Уйланиб қолдим мен ҳам.

ШАББОДА БИЛАН СУҲБАТ

Юлдузли кечада,
Олис бир даштда
Баланд тепа узра
Чалқанча етиб,
Елгизгина узим,
Куммасдан кузим,
Унсиз сузлашурман
Коинот билан.

Фақат хур-хургина
Шаббода эсар,
Олис-олислардан
Келяпти балки.
Балким у қутбда
Қалққан буроннинг
Мабюс бир элчиси,
Жажжи меваси,
Ё балким уммондан
Кучган туфоннинг
Майин эрка қизи,
Эркин шеваси.

Саҳройи Кабирда
Югурган самум,
Ё муз океанда
Қутурган буюқ
Йулда юра-юра

Толиқиб, чарчаб,
Даштимга шаббода
Булиб келмоқда.

Кеча жимжит, жимжит,
Сирли сукунат.
На буюк шаҳарлар
Садоси келар,
На улуг дарелар
Овози келар,

На шаршара саси,
Вулқон наъраси,
Ҳеч нарса, ҳеч нарса
Эшитилмас... жим...

Фақатгина шамол
Хур-хур эсади,
Балки бугдойзорлар
Нафасидир у.
Балки уюр-уюр
Қочган, югурган
Кийикларнинг хуркак
Шарпасидир у.

Балки бусаларнинг
Нозли талқини,
Балки аламлардан
Сунгги хурсиниш...
Ёхуд ажодларнинг
Руҳий оқими
Биздан хабар олиб,
Билмайди тиниш.
Варақлаб кечанинг
Шул дафтарини,

Тинглайман оламнинг
Ишқ дардларини.

Кеча бепоендир,
Кеча сунгсиз, жим...
Гуежим сирларга
Ташна мунажжим —
Юлдузлардан жавоб
Истайман... Улар
Давра-давра булиб,
Гуруҳ-гуруҳ булиб,
Гоҳо сийрак, гоҳо зич булиб,
Гоҳ безовта, гоҳи гинч булиб,
Гулхан-гулхан булиб,
Гулшан-гулшан булиб
Асрий суҳбатларин
Эттирар давом.
Сомончи йули-ку
Зар туген булиб,
Кунглинга қуйилар,
Кузингта ором.
Нақ қора бахмалга
Бир-бир қадалган
Оташин забаржад,
Ениқ лаъллардай,
Туй машғаллардай
Хаелингни этаверар ром.

Шаббода тоғлардан
Келяпти балки.
Нуқра чуққилардан
Инган совуқ сел
Бизнинг даштга келиб
Булмиш майин ел?
Ехуд Қизилқумда
Ёнган гармсел

Бизнинг даштга егиб
Булмиш сарин ел?

Ҳар ҳолда табиат
Уз фарзандлари —
Уммону сахрою
Тоғу даштларни
Бир-бирига шундай
Боглайди маҳкам.
Сузлатади бир-бири билан,
Ошно қилиб уз сири билан.

Шамол қанотида
Учган хушбуйлар,
Мушку анбарларнинг
Корхонасидир,
Дашт шундай гузаллик
Кошонасидир.
Мен шу хил ҳаёлнинг
Асири булиб,
Уйлайман коинот,
Олам ҳақида —
Юлдузлар ҳақида,
Одам ҳақида.
Нечоғлик буюқдир
Мангулик деган,
Нечоғлик сунгсиздир
Ҳар бир дақиқа.

Гарчанд ҳозир кеча,
Қоп-қоронғи тун,
Юлдуз кузлар ила
Жовдирар само.
Лекин қаердадир
Ҳаёт қайнаб ётар,

Қаердадир қуёш
Уйғоқдир аммо.

Қаердадир меҳнат,
Қаердадир жанг,
Тириклик гамида
Изгир минглаб жон.
Ҳаёт деганлари
Шундоқ улуг туй,
Ҳаёт деганлари
Шундоқ туполон!

Урмонлар енмоқда
Қайларда ҳозир,
Қайдадир кемани
Ҳуплади уққон.
Атом синовидан
Ер титрар зир-зир.
Бало заққумини
Ютди минглаб жон.
Худди шу лаҳзада,
Шу дақиқада
Ганг ғ Нил қупориб
Кетди қуп элни.
Ё қучки қузғолди,
Ё Ер силкинди —
Вайрона этди қуп
Мақону дилни.

Барини ҳазм этса
Булар эҳтимол,
Барчасига чидаш
Мумкиндир... бироқ
Дунёда даҳшатдан
Даҳшатли завол —
Кунгилнинг кунгилдан
Тушмоғи йироқ!

Ҳар нарсани ҳаёл
Этмогинг мумкин,
Тасаввурдан қочмас
Яхшию ёмон.
Одам одамга ёв
Булмогин лекин
Ақлга сиғдириб
Булмайди ҳамон!

Ишонгум, тоғ кучди
Десанг баногоҳ,-
Десанг, терс айлана
Бошлади замон.
Инсоннинг инсонга
Уқ отиши, оҳ,
Дунёдаги барча
Исноддан ёмон!

Бесаранжом дунё,
Куп қайғу-алам,
Купдир туй-томоша,
Шодлик, севинч ҳам.
Севги тантанаси
Бир ёнда ҳоким,
Бир ёнда ҳижроннинг
Аччиқ қисмати —
Барин қамрай олмас
Менинг идроким,
Гарчанд тасаввурдан
Мени қисмади.

Менга ҳадя булган
Бу жаҳон мулкин
Буюк ажлодлардан
Мен мерос олдим.
Эзгу хизматига

Ярашим мумкин.
Равнақини истаб
Хаёлга толдим.
Эй, маъсуд тебранган
Адир шамоли,
Бепоен даштимини
Атир шамоли,
Бир лаҳза тухта-да,
Қулогингни ос,
Юрагимни эшит,
Сендан илтимос.

Йуқ, йуқ! Йулгинангдан
Қолма, дустгинам,
Яйрат сени кутган
Неча жонларни.
Тулдиргил ҳаётнинг
Завқу шавқига
Димикқан неча бир
Хонадонларни.
Сийпалаб Ер саҳнини
Эсгил, жонгинам,
Меҳр элт юракдан
Юракка равон.
Сен, ахир, ҳаётнинг
Эрка нафаси,
Нафосат, тириклик
Ортилган карвон.
Эллардан элларга
Элтгил муждалар,
Боғларда гунчалар
Тантанасин қур!
Яхшиликлар ташиб,
Эркин-эркин юр!
Мен сени ардоқлаб,
Тонгни кутаман.
Ҳар оқшом йулингга
Қузим тугаман.

АЁЛ ҚАЛБИ ҲАКИДА ШЕЪРЛАР

1

Қалбимизда унган абадий куклам
Бизга доно аёл ёрлигидандир.
Балки бу дуненинг гузаллиги ҳам
Дунёда аёллар борлигидандир.

2

Онани қуёшга этурман қиёс,
Аммо она меҳри ундан зиёддир.
Офтоб-ку оламини ёритгани рост,
Она — бу одамни яратган зотдир.

3

Аёл қалбига биз этамиз қуллуқ,
У — ёрдир, онадир, опа, сингилдир.
У билан умримиз баркамол, тулик,
У билан ҳар қандай мушкул енгилдир.

4

Аёл қалби нозик гул япроғидан.
Аёл қалби буюк Помир тоғидан,
Севгиси дилларда яратур баҳор,
Ғазаби утлидир кук чақмоғидан.

5

Она юрагини тушунмоқ осон,
Ҳамиша ардоқлар эзгу ниятни.
Фарзанд — юлдузларга шу сийна осмон,
Шу қалбдир устирган инсониятни.

6

Осон эмас аёл қалбига кириш,
 Кирдингми, чинакам ишқига эриш,
 Муз — совуқ бир сўздан етмасин озор,
 Билки, тиклаш мушкул, унгай емириш.

7

Зулмат фазоларда учганда инсон,
 Ер қаъридан конлар қазиганда е,
 Диер ва ер меҳри қалбига ҳар он
 Тулдириб туради мардлик ва зие.

8

Ишққа бериб булмас яхлит қулланма,
 Ёнишлар, туйгулар булар ранг-баранг.
 Шу сабаб севгимдан, о қиз, уйланма,
 Учрашганда ногоҳ ҳолим булса танг.

9

Шоир айтгандай: соз, ойдин кеча,
 Оҳу воҳлар дилни изҳор этолмас.
 Қалб узи севгидан нурланмагунча,
 Юз офтоб нури ҳам ҳеч ёритолмас.

10

Шундай бир муҳаббат булсаки мақсад:
 Кукракка урмай, у муъжиза қилса.
 Жар солмаса ҳарён узини мақтаб,
 Вафо ила чақмоқ янглиқ чақилса!

11

Ҳиндийми, арабий, румийми, русий,
 Арманий, озарий, узбек қизи е,
 Гузаллар ҳуснининг тиниқ ёғдуси
 Ила нурафшондур қадим бу дуне.

ТУРТЛИКЛАР

Кайдаким ҳокимдир тилёғламалик,
У ерда ҳамма иш — бир ёқламалик.
Яъни инсоф, виждон оёқдан қолган,
Унда салом бору йўқ бўлган алиқ.

* * *

Қоғозбозлик ичра улган милён ҳарф,
Ҳар бир ҳарф мағзида юрак урган зарф.
«Справка»га кетди умримиз ярми,
Ярмини яшашга этмоқ керак сарф.

* * *

Меҳнат — инсон учун фарз, нашъу намо,
Меҳнатсиз ҳаётнинг узи муаммо.
Меҳнат билан инсон улуғлансину
Иш улови булиб утмасин аммо.

* * *

Виждон билан уйнар у бекинмачоқ,
Совға деб тушунгай олган порасин.
Қорани кўпинча исбот этар оқ,
Билолмас ҳушомад — ҳурмат орасин.

* * *

Йил ҳосил булади дақиқалардан,
Томчидан — дарёлар, зарралардан — тоғ.

Безлим майда-чуйда ҳақиқатлардан,
Менга ҳақиқатнинг узин бер, уртоқ.

* * *

Гоҳ бирдан олдинмиз, бирдан кейинмиз.
Филнинг қаршисида гоҳо чибинмиз.
Дунени узгартиш керак деймизу,
Дуне ишларига тамошабинмиз.

* * *

Чанг булмаса, минг йил яшарди инсон,
Занг булмаса, минг йил яшарди маъдан.
Жанг булмаса, олам рангин гулистон,
Ранг булмаса, олам улик бир бадан.

• • •

Қалбингда жам қилиб эзгу ниятни,
Бу олам ишларин яхши уйлаб боқ.
Севмакдан тамомий инсониятни,
Бир инсон кунглини овлаш мушкулроқ.

• • •

Муҳаббатсиз, ҳаёт беъмаъно, бушдир,
Муҳаббатсиз, дустлар, бахтдан йироқсиз.
Муҳаббатсиз юрак — бир парча гуштдир,
Муҳаббатсиз юрак — уйдир чироқсиз.

* * *

Вақтинча «хаста» деб ағалиб отинг,
Ётибсан бу гузал шифохонада.
Жорий бир таъмирга қуйиб ҳаётинг,
Ҳордиқ ҳам олурсан шу баҳонада.

* * *

Битта нобакорнинг бебурд бир сузи
Ақлу юрагингга югуртди заҳар.
Уртанма... дунёда бор гап бу узи,
Ундир шу заҳардан керакли самар.

* * *

Адашиб яшабмиз, уйлаб қаралса,
Бу ҳаёт йуллари минг жумбоқ экан.
Булбулдан гоҳ қарга саси таралса,
Гул деб ушлаганинг гоҳида тикан.

* * *

Ҳаётни урганмоқ бўлиб бир адиб
Кум-кук қамишзорга қўйибди олов.
Энди шу ишини мақтанар ҳадеб,
Гуе Рейхстагга тиккандек ялов.

* * *

Дунё бир чақалоқ, бешикда дуркун,
Қулига берилса олмос тиг пичоқ,
Ўзин ногоҳ тилиб ташлаши мумкин,
Ақл мизгиб, кузлар илингани чоқ.

• • •

Бир тикка дарахтдан нақ милён дона
Гугурт чўпларини ясар эмишлар.
Лекин битта гугурт чўпи баҳона
Минг урмон ёниши мумкин, демишлар.

* * *

«Ло илоҳо иллоллоҳ» — азонда янграр нидо,
Сунг тўйга таклиф этиб, чилдирмалар даранглар.

— Тошкентдан гапирамиз! — деб бошлар сунг радио.
Шу учовин ҳис этган ўзбек тонгини англар.

* * *

Тарих йулларида неча юз йиллар
Уриндим, суриндим, изладим, чопдим.
Ўтиб кўп довлар, неча манзиллар,
Мустиқил юртимни ниҳоят топдим.

* * *

Шеър — тутган жойини гишлаши керак,
Керакдир, қутбада қишлаши керак.
У сўздан тузилган гулдаста эмас,
Яхшилик йулида ишлаши керак.

* * *

Сенда китоблар бор, жовонлар ҳам бор,
Сенда нишонлар бор, унвонлар ҳам бор,
Сенда қушиқлар бор, девонлар ҳам бор,
Фақат битта нарса... инсофинг йуқроқ.

* * *

Денгиз соҳилига йул олдим саҳар,
Булулар ичра ой аста ботарди.
Коинот дам олар эди бу маҳал,
Фақат денгиз тинмай ишлаб етарди.

* * *

Еримизнинг атрофи самолардан иборат,
Коинотнинг узи ҳам дунёлардан иборат.
Инсоннинг оламини текширгил зарра-зарра,
Аендан пинҳони кўп маънолардан иборат

* * *

Бу дунё-ку аслида тириклик бозоридир,
Инсонларнинг ҳовлиси, улганда мозоридир.
Сен булбуллар куйини тинглагил тонг чоғлари:
Шоирларнинг ҳайрати, ошиқларнинг зоридир.

* * *

Қовун тушираяпмиз... миллион-миллион миқдори,
Куюшу меҳр билан обдон пишираяпмиз.
Лек ақлга зид бориб, солаяпмиз-да дори,
Бу соҳада, аслида... қовун тушираяпмиз.

* * *

Мени уз ҳолимга қуйиб берингиз,
Қуйинг уз қофиям, уз қушигимни.
Менинг кунглимдаги кулгим, йигимни
Мендек айтолмассиз... ҳеч бирингиз.

* * *

Ҳар улуғ шоирнинг эзгу шеърида
Унинг уз диёри куйланди баланд.
У аввал улғайиб узин ерида,
Сунг жаҳон элига булди аржуманд.

* * *

Саҳрони қаргама куп,
Ундир аввал бир япроқ.
Тунни зулмат деб сукма,
Ёқиб кўр олдин чироқ.

* * *

Ҳаётга теранроқ шунғиган чоғда,
Шоир оламини кенг гавдалантирар.

Баайни илдизки, чуқур тупроқда
Дарахтни қалинроқ новдалантирар.

* * *

Чирт этиб узилди япроқ бандидан,
Бир юлдуз «лип» учди кук баландидан.
Буг булиб эриди томчигина сув,
Дунёга келмоқ-чун яна янгидан.

* * *

Ер — соҳил, коинот уммондир чексиз,
Энди-энди унда суза бошладик.
Ҳали куп сирлидир бу улуг денгиз,
Эндигина унга қармоқ ташладик.

* * *

Гарчанд қофиядир равону довон,
Улар бир-бирини эттирар давом.
Бузилса ривожнинг ушбу қонуни,
Ҳаёт маъносини йуқотур тамом...

* * *

Адабиёт —
Абадият юрар ёнма-ён,
Қулинга қаламни ушлашдан олдин.
Унинг даҳшатларин ҳис этгил, эй жон,
Ҳар бир ярқиллаган булмагай олтин.

* * *

Чироғим учмайди. Шеър езаман мен,
Фикр тоғларидан дур қазаман мен.

Оппоқ саҳифани ҳарф билан эмас,
Ватан, меҳринг билан тулғазаман мен.

* * *

Қолар ёмондан ҳам бир яхши «асар»,
Билолмас сабабин фан ҳам, билим ҳам.
Булмаса газанда «босмачи» агар,
Оёққа турмасди «Ўзбекфильм» ҳам.

* * *

У анча вақт уртанди жанжалга топмай сабаб,
Тавба, дерди, наҳотки дунёда сунмиш асаб?
Сунгра телефонини буради, шиддат билан,
Дустга заҳрини сочди чумолидан фил ясаб.

* * *

Гуркираб кетасан бахт туйғусидан,
Фаҳрдан юксалиб куксинг аро тоғ.
Ўзбек пахтасининг оқ чуққисидан
Ойга ҳатлаб утса булади шундоқ.

* * *

Амударё сувин янги йулига
Кутариб бермоқда етти қурч қаср.
Иродамиз ила Қарши чулига
Шундай кириб келди йигирманчи аср.

* * *

Нега тугилдим деб, дустим, ема ғам,
Куксингни эзмасин минг дарду рӯё,
Навоний борлигин билмоқ учун ҳам
Бир келиб кетишга арзир бу дунё.

САККИЗЛИКЛАР

У оламини узисиз тасаввур этолмасди,
Коннотнинг маркази ҳисобларди узини.
Бу фикрдан бир қадам нарига кетолмасди,
Шу гапга тақар эди ҳатто олдий сузини.

Ҳаёт-да! Кунни етиб бу дунени этди тарк,
Қаранг, дунё-чи, ҳамон бормоқда уз йулидан.
У кетгани — дарахтдан гўёким учди бир барг,
Бундан ортиқ каромат келмади-ку қулидан.

* * *

Ялт этиб осмонда чақнайди яшин,
Гулдирак гумбурлар, қуяди ёмғир.
Сувидан ташна ер булиб ям-яшил,
Майсалар мавжланар буйни тула дур.

Истардим, чақнаса шундай қалбим ҳам,
Янграса, дилларнинг босса чанқоғин.
Шу ниятлар ҳақи ҳамиша, ҳардам
Мен орзу қиламан кукнинг чақмоғин.

* * *

Курдим, кузларига тикилдим бир дам,
У оху кузлар ҳам бир дам боқдилар.
Бирдан вужудимда барқ урди куклам,
У кузлар қалбимда қуёш ёқдилар.

Куксим тўлқинланиб ширин туйғудан,
Мафтун туриб қолдим изидан қараб...
Икки жуфт кузларнинг учрашувидан
Муҳаббат тугилса, дустлар, не ажаб?

• • •

Ватан чегарасининг қумушранг чизигидай
Гирдоб уриб, мавжланиб Аму оқиб ётади.
Кечанинг салқинию қуёшнинг қизигида
Қулоч ёйиб, жимирлаб бирдай балқиб ётади.

Дуст кунгиллар йулига ойна куприкдир Аму,
Ҳар тўлқин садосидан тинглайсиз юз «Марҳабо!»
Ою қуёш тигида олмос шамшир булиб у,
Она юрт посбонидай уйғоқдир шому сабо.

* * *

Столим устида чиқиллар соат,
Юрак ҳам гурсиллар уз қафасида.
Икковлон меҳнатни қилибди одат,
Бир ижод яратар ҳар нафасида.

Юрагим кутарар бу давр юкин,
Соат ҳам уз бурчин утайди ҳалол.
Фарқи: соат тинса тоб бериш мумкин,
Юрак тухтаганда... юриши маҳол.

* * *

Тонг чогида масъуд янгради рубоб,
Берилиб юракдан чалаётган ким?
Вужудим кулоққа айланиб шу тоб,
Берилиб юракдан тинглар эдим жим.

Бу куйни таржима қилолмайди суз,
Елғиз юраккина уни англайди.
Билсам, мадҳинг экан бу куй, қорақуз,
Гузалигинг унда шух жараглайди.

• • •

Фақат зур тоғлардан бошланган дарё
Олис-олисларга сувини элтар.
Чанқогин қондириб кеча бир сахро,
Ҳаёт куртакларин намоен этар.

Шундай, билим тоғин оқ чуққисидан
Бошланмаса агар ижод ирмоғи,
Гумон булиб қолар нақ қуққисидан
Диллар водийсига кириб бормоғи.

* * *

Яхши ният қилур одамга одам
Хайрли бир ишга урар булса қул.
«Хуш келибсиз» дейди қуйганда қадам,
Йулга чиқар булса тилайди «Оқ йул».

Сен бировга қуриб берма қасри Чин,
Саратонда булма бошига соя.
Инсоннинг кунглини овламоқ учун
Бир оғиз яхши суз баъзан кифоя.

* * *

Жануб кечасининг йуқдир қиёси,
Дашт узра ёйилур бахмалдай осмон.
Ловуллар юлдузлар олтин зиёси
Чупонларнинг сунмас гулханисимон.

Қоронғи деб булмас юлдузли тунни,
Фақат у илк дафъа шундай туюлар.
Бир нафас боқинг-чи булиб мафтунни,
Қалбингизга юлдуз булиб қуюлар.

* * *

Дейдилар: ёшликнинг чегараси бор,
Оғир-ҳалимликнинг вақти ҳам етди.
Ойдин кечаларни қуп қилма хумор,
Шухликни вазминлик истило этди.

Бу аччиқ ҳақиқат қаршисида гоҳ
Жим қолиб, гоҳида урурман туген.
Ёшлик, шу сиримдан булгилки огоҳ,
Сендан айрилмасман то борича жон.

* * *

Даврамизда утирар доно, нуроний олим,
Яхшиликнинг, ёшликнинг, эзгуликнинг чанқоғи,
Кузларида ҳаётнинг фалсафаси лиммо-лим,
Сузларида ақлнинг ялт этгувчи чақмоғи.

Зур фикр айтмоқликка гапдонлик булмас сабаб,
Жимжимадор ваъзхонлик суҳбатта булмагай нақш.
Уз урнида айтилган оддийгина битта гап
Арасту китобидай мазмун эта олур бахш.

* * *

Ногоҳ дуч келдилар гавжум кучада,
Кузлар беихтиёр булдилар туқнаш.
Утиб кетмоқлик ҳам оғирди жуда,
Оғир эди ундан — юзма-юз тўхташ.

Жиндай саросима, галати титроқ.
Ноқулай сузсизлик, суратдай қотиш...
Ҳар қандай улимдан булар огирроқ
Бундай бегоналик, бундай йуқотиш.

* * *

Битта тоғнинг икки ёнига
Овсин булиб тушган икки қиз —
Пайвастадир жони жонига
Опа-сингил узбек ва қирғиз.

Эгизагу қуда-қудагай...
Борди-келди ва туташ тақдир.
Бирга туйлаб, бирга қувнагай,
Бир қуешу бир замин, ахир.

* * *

Истамам шеърнинг майдаланишин,
Икир-чикирлардан бутулишини.
Истайман олтиндай маъданланишин,
Нурли илҳом билан тугулишини.

Йиллар умид билан эл нигоҳ тутган
Шифобахш дорудай келса оламга.
Етса ниятига уни зор қутан,
Қанот бахш этолса бирдан одамга.

* * *

Столгим устида бир парча сопол,
Нимдош тортиб қолган баҳорий ранги.
Бир пайт идиш булган, сунг топган завол,
Бурқсаб турар ундан минг йиллар чанги.

Минг йил яширинмиш тупроқ остида,
Харобалар босиб ва унутулиб...

Шеърият булакча: яшаш қасдида
Янгиланиб чиқар минг йил тутилиб.

* * *

Буюк Леонардо — жаҳоний рассом
Бир кун ултирарди маъюс, хафаҳол.
Надоматлар ичра уртаниб тамом,
Дунедан не учун қул силтади чол?

Боисин сурашди. Айтди улуғ зот:
Балки илҳом мени энди ташлади.
Кейинги пайтларда не этсам ижод,
Улар узимга ҳам ёқа бошлади.

* * *

Дерлар, шеър ёз, у рангин булсин,
Зангин булсин ва янги булсин.
Яъни шодлик, севги, баҳорнинг
Юракдаги жаранги булсин.

Тугри! Аммо шеърга дард керак,
Керак дилни ёндирувчи чўғ,
Шеър — қоғозга урилган юрак,
Юраксиз, бил, шеърнинг узи йўқ!

* * *

Оламда нотекис ерлар ҳали куп,
Ҳали куп турмушнинг қингир-қийшиги.
Қайдадир қўшиқлар куйланса маҳбуб,
Қайдадир ҳукмрон алам ва йинги.

Қайдадир ҳижрон бор, қайдадир висол,
Чақалоқ туғилди, куз юмди бир зот...
Ҳаяжонга солур шоирни бу ҳол
Ва уйқу — оромни унга этур ёт.

* * *

Туриқ отда, саман отда,
Жийронда елиб илдам,
Гоҳо учиб самолётда
Сени изларман, эркам.

Сен-чи, ҳамон елган куйи
Кетмоқдасан жонсарак.
Иккаламиз умр буйи
Қувлашиб утсак керак.

* * *

Куз нури, қалб қури рангларга кучди,
Севгисин тошларга мангу нақш этди.
Ганч қорди, тош йунди — енди ва учди,
Борлигин авлодлар учун бахш этди.

Устод бу санъатни шундай битирган,
Ундан буюк ижод — нур—илҳом қолди.
Ва нақш орасига пинҳон битилган
«Амали Зайниддин» деган ном қолди.

* * *

Зим-зиё тун. Денгиз ҳам — қурқинчли қора сеҳр,
Шу суронли упқонда биров чумилаётир.
Ё денгизни бағрига босиб изҳор этар меҳр,
Ё денгиз-ла жанг этар йулбарс юракли ботир.

Шундай уйлаб турувдим. Чикди соҳилга ногоҳ
Тиниқ нур ниҳол янглиғ зебо қадли бир гузал.
Ҳайратдан юрагимга дарз кетгандай булди, оҳ,
Олам жаранглаб кетди қаршимда мисли ғазал.

ҚАТРАЛАР

* * *

Бир қадаҳ лиммо-лим боржом берди қиз,
Гуё шароб тула бир жом берди қиз.
Бу на сув шифобахш, на шаробдир бу,
Балки суник танга бир жон берди қиз.

* * *

Соҳил бармоқ булса, ул қиз узукдир,
Нафисдир, ажибдир, кўзи сузукдир.
Мавжларга интилган хушқомат қизни
Денгиз сарвинози десанг тузукдир.

* * *

Бугун ҳаво очиқ, денгиз ҳам очиқ,
Урмон ҳам талпинар денгизга ошиқ.
Уфқдан ой чиқар чумилмоқ истаб,
Елкада бир тутам булутдан сочиқ.

* * *

Денгиз пойингизда урмоқда долға,
Гуё уз урнида топмай қунолга.
У сизга кўп сирлар ҳайқираётир,
Сиз ҳам бир нарса денг, эй Қайсин ога!

* * *

Денгизга ҳеч қараб булгаймн лоқайд,
Ҳар мавжи бир қушиқ, ҳар қалқиши байт.
Тилинга чиқади дилинга бор гап,
Дерлар-ку: тушингни сувга бориб айт.

ТУЮҚЛАР

* * *

Келиб қолди битта меҳмон қунғир отлик,
Ул дедики: — мен деҳқонман, қунғиротлик.
Биз дедикки: — хуш келибсан, азиз меҳмон,
Ҳеч торгинмай, кулбамизга қун. гиротлик.

* * *

Дедим: — кимдан ҳалядир буйнингдаги у маржон?
Қиз дедики: — маржоннинг эгасидир Умаржон.
Мен дедимки: — маржоннинг муборак булсин, сингил,
Маржон нима, сен учун аямайди Умар жон.

* * *

Кучангиздан утурман ҳар субҳу шом, Зиёда,
Пиёда утганлигим минг отликдан зиёда.
Ҳовлингизда ҳар бир гул қунглим баҳори эрур,
Қалбим қуёшин кўрдим йилт этган ҳар зиёда.

* * *

Кимки уз шахсига қуяркан бино,
Ақли озор топиб, булур нобино.
Шухрат — соҳилдаги қум мисолидир,
Қумда қуриб булмас мустаҳкам бино.

* * *

Ёнгинангга келдим сойлар кеча-кеча,
Ҳузурингда ултирай деб бирор кеча.
Юрагимда сенга айтар гапларим куп,
Дарвозанг оч... гуноҳларим кеча-кеча.

ФАРДЛАР

Борми десанг агар фаришта,
Дерман: — улар бизнинг Форишда!

Ҳаёт қиронидир ядро кечаси,
Ядро кечаси — бу ядро кечаси.

Ҳар нарсадан олма хавотир,
Хавотир — бу бадбуй ҳаводир.

Янграйди най, чанг билан сато,
Ишққа тула эди бу садо.

Бу қандай зур, булбул овоз-а,
Жаҳон ичра булди овоза!

Дунё куриб, билганим шулки,
Куп омонат бу дунё мулки.

Эй, безовта, долғали кунгил,
Не буюрсам, ушанга кунгил.

Асал лабдан сочиб дурлар,
Ҳаелимни сочибдурлар.

ОҚ ЙУЛ СЕНГА, ИСТИҚЛОЛ

Агарчи соҳибдирсан уз фикру уз сузингта,
Агарчи бойликларинг буюргандир узингта,
Агарчи давраларда янграса уз қушигинг,
Агарчи сарҳадларда собит турса қушининг,
Фарзандларинг буй-басти букилмаса аламдан,
Умидларинг куп булса бу антиқа оламдан,
Демак, орзу йулига чиқиб олмиш карвонинг,
Энг яхши манзилларни кузлагандир сарбонинг.
Шудир, дустим, сен байроқ этган буюк бахт-иқбол,
Диер буйлаб кенг қанот ёзаётган Истиқлол.

Илк шаббода. Илк қадам. Илк интилиш. Озод руҳ.
Ҳар бир қилган ишингда энди узгача шукуҳ.
Дунёларга бағрингни кенг очиб чиқдинг бугун,
Уз яловинг, уз туғронг бошинг узра гуногун.
Атласдай етти рангда товланиб ётган замин
Қаъридан инъом эггай сенга газналар жамин.
Узингники бугдойинг, пахта, маъдан, нефту газ,
Қовоқ чинмириб турмас энди қандайдир «марказ».
Эрк самарин, азизим, туплагил мисқол-мисқол,
Камол топсин куксингда, юртим, эрка Истиқлол.

О, эрк, сени юз йиллар нарида унутгандик,
Йуқ, йуқ, сени юз йиллар биз нигорон кутгандик.
Қуюқ чангалзорларда қанча юрдик адашиб,
Ялтироқ шуъалардан қўларимиз қаманиб.
Гарчанд оғирдир йуллар, доvonлар бор, говлар бор,
Тоза томирларингда эзгу мақсад устивор.

Машаққатлар ичида гутилган бу янгилик,
Хурмузу Ахриманнинг ул азалий жангидек...
Агар абадий бўлсин десанг, дустгинам, висол,
Ҳар лаҳза мададингга мунтазирдир Истиқлол.

Жаҳон минбарларида бордир бутун ўзлингим,
Сен, эй қора кузлингим, туркий дунё — узбегим,
Қадимийсан, ва лекин йул бошида навқирон,
Эркин нафас, эркин завқ нашиндасидан шодон.
Сенинг меҳрингни эмган ҳар битта содиқ фарзанд,
Ширин ташвишларингга жондан пайвасту пайванд.
Ҳар мушкул, ҳар муаммо — бизга садоқатдан дарс,
Истаймиз, мурғак дилга заррача етмасин дарз.
Эҳ, ҳали яхшиликлар бизга курсатур жамол,
Йулинг оқ бўлсин мудом, жонажоним Истиқлол!

СОХТА ТАРИХЧИ

Қултигингда бор гошни
отавер-чи тарихга,
У бечора миқ этмас,
оғриса-да гар жони.
У биледи инсофинг
йуқлигини тариқча,
Пойма-пой жаврашингдан
бугзида ҳаяжони.

Фарқ этмай дусту ёвни,
сабаб-бесабаб саннаб,
Аралаш савалайсан
яхши билан ёмонни,
Қош қуяман деб кузни
чиқаришинг гурган гап,
Қориштириб юбординг
сен дон билан сомонни.

Қайси олис асрни
ёмонлаб дейсан «ундоқ!»
Яъни бурчакка тақаб,
қаттиқ суроқ этурсан.
Эртага уз фарзандинг
гирибонинг тутибоқ,
Имтиҳон айлағанда,
айт-чи, узинг нетурсан?!

Сен балки қаҳрамонлик
даъво қилурсан ҳозир,
Осонми тарих билан
олишмоқлик белма-бел.
Ҳузурида япроқсан,
бурунда учган зир-зир,
Хассан, гирдоб иргитган
босиб кетганида сел.

ГАП ҲАҚИДА ГАП

(Ҳазил)

Гапдан гап чиқдию эру хотин, денг,
Жанжаллашиб қолди, утиб нохуш гап.
Эр деди: — Етар, бас гап ташиганинг,
Ота-онанг билан бўлиб қолдим чап.

Бу гапнинг тагига етишим керак,
Гап қочган рузғордан омад булур даф.
Бу гапни шеър қилиб битишим керак,
Токи ибрат булсин барчага бу гап.

Хотин дер: — Гапга тун кийгиздингиз хуп,
Гап сотиб олишдан менга нима наф!
Кумир оз булади қайдаки гап куп,
Калтакдай ботади дилга аччиқ гап...

Не бадлик қурдингиз отам томондан,
Уйингиз — кошоно, тагингизда «раф».
Худойим асрасин сизни ёмондан,
Гапни кавлайверсанг чиқаверар гап.

— Гапнингда жон бор-ов, — тан олди эркак.
Гап гапир уққанга! — рост айтмишлар зап.
Энди рухсат берсанг кетишим керак.
Бугун улфат билан уйнаганмиз «гап».

НУРЖАМОЛ

Бадиҳа

Қирғизнинг чўғ, барно қизи Нуржамол,
Шафқат қилгил ё қиё боққил озроқ.
Хузурингда турибмиз мисли савол,
Ўзбек, туркман, тожик ва қозоқ.

Қирғизнинг шўх, дарё қизи Нуржамол,
Оқиласан ҳам шаддод, бодом кузлик.
Биз қошингда этмоқдамиз арзи ҳол,
Туркман, тожик, қозоқ ва ўзбек.

Қирғизнинг нур, аъло қизи Нуржамол,
Анжуманга ярашган мисли тождек.
Думбирангнинг сеҳридан биз масту лол.
Қозоқ, ўзбек, туркман ва тожик.

Қирғизнинг дур, доно қизи Нуржамол,
Кузларинг дер, бу дунёга мен куркман.
Биз тилаймиз сенга ҳамиша камол,
Тожик, қозоқ, ўзбек ва туркман.

СУЗ

Эй, сузлар оламига
жавлон уриб кирган дуст,
Англа, бу олам ичра
энг улугвор бойлик — суз.

Олмосу юлдузлардан
минг бор асилроқ мато,
Виждон билан улчанур
унинг мисқоли ҳатто.

Сен билиб-билмай буюк
юкни елкага олдинг,
Бу поёнсиз водийнинг
бусағасида толдинг.

Минг-минг уммон уюшиб,
туташиб ётар унда,
Қалқар олтин кемалар
бу ҳудудсиз тўлқинда.

Уфқларда куринар
Фирдавсий қурган бино.
Бир ён Навоий қасри,
Бир ён Пушкин — бир дуне.

Суз тоғлари қатма-қат,
сен боқмагил қаёққа.

Синовларга кукрак ур,
интил порлоқ маёққа.

Жажжигина қайигинг
кирдими шу мавжга, бас,
Демак, сенга ором йуқ,
ҳаловат йуқ бир нафас.

Ҳар бир сўз — шамшир дами,
атомдан чунгроқ қурол,
Қарол булма бу жангда,
сўз мулкига бул қирол.

Чунки сўз — бу инсоннинг
ишидир, аъмолидир.
Коинот сарвари деб
ном олган камолидир.

Ҳар бир сўзни қоғозга
муҳр қилишдан олдин,
Узинг англаб ет, сўзинг
жезмидир ёки олтин.

ТОЛ ТАГИДА

Сув бошидан йургасида қайтарди мироб Фани,
Хиргойи қилиб йулда.
Бошин силкиб, илдам-илдам қадам ташлар самани,
Пахтазор унгу сулда.

Дарахтлардан. боғларидан куз узмай мафтун боқар.
Даласи яшнар, сероб.
Катта ариқ лим-лим булиб ташна ерларга оқар.
Қувонар эди мироб.

Шу тоб... бирдан кузларига чалинди бир ажиб ҳол,
Секинлатди отини.
Бир йиғит-ла гол тагида турар қизи Ойжамол,
Аранг боқди ботиниб.

Бирдан жаҳл ути ёқди кузлари соққасини,
Юзида чақнар газаб.
Худди утдай лов этдию ушлади ёқасини:
— Бу қандай номаъқул гап!

Сезмас эди севги билан мастона икки ёш қалб
Четдан боққанин киши.
Муҳаббатнинг сирларига булишганди шунча жалб,
Олам билан йўқ иши.

Мироб эниб: «Ажабо» дер, «Тавба!» дер, бу не ҳол?
Қамчиласинми қизин?

Йигит қизнинг қора сочин силаб-сийпаб бемалол,
Баён этар дил сузин.

Мироб қараб: йигит уша — уста Собирнинг угли,
Пахтакор, оқил бола.
Мироб уйлар: нима қилсин, не қилса булар туғри,
Ё қилсинми дабдала?

Йигит қўйиб ўз куksига севгилиси бошини,
Бусага чузади лаб.
Бир андиша куйдиради чолнинг ичу тошини:
— Бу қандай номаъқул гап!

«Ҳей!» деб бирдан лабларини жуфтлайди қичқирмоққа,
Яна босар узини.
Узангига оёқ тираб, қарар у ёқ-бу ёққа,
Йуқотганди сузини.

Худди утга сув сепгандай жаҳли босилар бир дам,
Жаҳлидан нима фойда?
Ёшлигида Ойнисани ахир унинг узи ҳам
Упган-ку хилват жойда.

ҚИЗ ЙИГИСИ

Халқ ҳазилидан фойдаланиб

Бунга етган қизини чақирдию онаси,
Шундай деб қолди бехос:
— Қизим, сенга айтайин, келганида хонаси,
Сузларимга қулоқ ос.
Минг шукрки, ой қизим, чузилиб қолди буйинг,
Ақлу ҳуснинг бинойи.
Елғиз орзумиз, болам, тезроқ бўлсаю туйинг,
Кунгиллар топса жойин.
Тракторчи Валидан кеча кепти совчилар,
Девкор, ботир йигит у.
Насиб бўлса, қароғим, бахтинг гулдай очилар,
Онангнинг орзуси шу.
Қиз ерга эгтанча бош, кузларига олар еш,
Аммо лабида кулгу.
Совчи масаласини, она билмас, икки еш
Бирга ҳал этишган-ку!
— Билишимизча, қизим, куёв йигит хуб бола,
Барвастаю меҳнаткаш...
Хурсандликдан қизининг юзлари булар лола,
Қалбда ҳаяжон, оташ.
Она бечора сезмас қиз бошида не хаёл,
Қизнинг уйида Вали.
Куз унгида пахтазор... шодликка тула висол...
Ваъда берган маҳали.
Она дер: Отанг ва мен олдиндан бир утишни
Маслаҳат қилдик кеча.
Бизлар розимиз, энди ўзинг уйла бу ишни,

Қалай сенга бу режа?

Қиз жавоб бермас бирдан, пиқ-пиқ йиғлаган булар,
Кузеши бир баҳона.

Қизин қайгусин қуриб, минг айланиб-ургилар
Ва шундай сузлар она:

— Йиғлама, оппоқ қизим, — дер она бериб далда, —
Ургилай она қиздан.

Қиз йиғлаб айтар: О-на, о-на-жон, ҳеч ма-ҳал-да
Чиқдимми сузингиздан?!

ДОКА РУМОЛ ҚУРИШИ

Ҳазил

Жанжаллашиб қолди эр билан хотин,
Орадан ёмон гап утгани ҳам йуқ.
Гуе булут қоплаб осмоннинг қатин,
Бири қуйиб, бири урар эди дуқ.

Гуе остин-устин булди ер юзи,
Қилчалик муҳаббат уртала йуқдай.
Наштардай ботарди бирининг сузи,
Бирининг таънаси куйдирар чуғдай.

Хотин ғазабидан ёниб, тутоқиб:
— Пичоқ суяккача бориб етди, — дер,
— Сиз билан умрни утказдим еқиб, —
Деб жилов бермасди жаҳли чиққан эр.

Уртага ташланди гинаю алам,
Лампа мой қуйгандай қизгин учоққа,
Таранг тортилганди асаблари ҳам,
Дон-донга ажралиб, пучоқ-пучоққа.

Қуйди-чиқдигача бориб етди гап,
Муроса-мадордан йуқ эди дарак.
Шунча йиллик умр... наҳот... во ажаб!
Бир-бирдан ажралган эди қуш юрак.

Хотин сунгги шартин қуйди: — Йул кира
Берсангиз бас, — деди, олтмиш сум, холос.

Бу даргоҳга қайтиб кирмайман сира,
Тугади бардошу тугади ихлос.

Онамнинг уйига қайтаман тамом,
Елкамнинг чуқури курсин, — дер, — эрни.
Энди бу гушада туришим ҳаром,
Булак даъвом ҳам йуқ, кетаман, дерди.

Эр айтди: — Йул кира уттиз сўм, ахир,
Олтмиш не керак? — дер қайнаб зардаси.
Хотин дер: Уттизи — боришнинг нархи,
Кайтиш пулини ҳам уйланг, дадаси.

ҚИРҚ ИДИШДА ҚИРҚ ДОРУ

Қирқ идишда қирқ хил дору
Яратиб Ибн Сино,
Улим чоғи шогирдин у
Чорлаб, этибди нидо:

— Бу дорулар умрим буни
Тайерланган буюк сир,
Мен кузимни юмгандан сунг
Ичиурсан бирма-бир.

Тартиб билан, навбат билан
Берки, ақлинг шошмасин.
На бир қатра кам булсину
На бир томчи ошмасин...

Худди устод ургагандай
Иш бошлади шогирд ҳам,
Бир чеккадан тома бошлар,
Қирқ идишдан қирқ малҳам.

Шогирд ҳайрон, во ажабо!
Руй бермоқда қандай ҳол?
Қаен кетди қат-қат ажин.
Қорайди-ку соч-соқол.

Рангга кирди мурда бадан,
Томирларда чопди қон.

Гуе уйқу ичра ётар
Ёш бир йигит — навқирон.

Вужудида барқ ургандай
Худди ҳаёт нафаси,
Энди унга бегонадир
Тобутнинг тор қафаси.

Ё раб! Қандоқ муъжиза бу,
Бу қандайин илму фан?
Ҳаяжондан титрар шогирд,
Даҳшат босиб дафъатан.

Ва ниҳоят сунгги илож,
Сунгги дору, сунг ташвиш...
Титраб кетди шогирд қули,
Қулидан учди идиш.

Чил-чил синди... Минг йилларнинг
Орзуси синди наҳот?
Табиатнинг қонунига
Зид бордими ё устод?

Сунгги идиш синди... Инсон
Ётмай эзгу ниятга.
Балки шундай булганлиги
Бахтдир инсониятга.

ТУШ КУРСАМ...

Куз кетиб,
уйни туш курибман, қараиғ,
Кучамиздан айқин дарё утармиш.
Билломайман Сирми, Днспрми, Ганг.
Тулқинлар қуёшда ёниб ранго-ранг,
Куп қайиқ, кемани сиртда кутармиш.

Вой-бу, хуп қизиқ-да табиат иши,
Энди ишга борсак, тайёрмиш қайиқ.
Кушнимнинг уғли-ку... анави киши.
Болаю... шопмуйлов. Тутармиш балиқ.

Соҳил буйлаб униш минг толу терак,
Тоғларга чопишга энди ҳожат кам.
Чанги сотиб олмоқ албатта керак.
Музда сирганимиз энди қишда ҳам.

Кимдир анов аёл? Белидан сувда,
Шунғиб-шунғиб уйнар худди она гоз.
Мастон опамиз-ку, яйрар шов-шувда,
Шуҳликдан эт ташлаб. булибди ганноз.

Сув париси эмиш Нур келинойи,
Оқ тушин ювармиш дарё кумуши.
Нима булди дейман овқати, чойи,
Кутиб қолмадимми уйда юмуши?

Сузар Нор йуталиб, кайф билан Холиқ,
Маҳмуд дарё расмин чизар қирғоқда.

Нарироқ денгизмиш: Корами, Болтиқ,
Гаграми, Ялтами эмиш бир ёқда.

Анов қаллоб қушим, уйи олдила
Сувга термулганча кураяпти фол.
Асфальт йуқ, куп қийин кунга қолди-да,
Энди келтиролмас угирланчи мол.

Сут ташир машинда Турдивой фасон,
Давлат дуконидан умариб жим-жим.
Энди уша сутга сув солиш осон,
Эшикдан оққан сув қадрин билмас ким?

Маҳаллани айтиб тўйнинг ошига,
Солда, эшкак эшиб утар Тухтамиш.
Эгам билан Ғози туғон бошида,
Аччиқ чой хўплашиб, туқишар миш-миш.

Бошида бир сават қайноқ, лўппи нон
Утар Қора новвой мотор қайиқда.
Эғнида оқ куйлак, оппоқ буз интон,
Илёс сувга урар узин ҳаиқмай.

Бир қушим уйининг ахлатин йиғиб,
Оқизмоқ булганда зилол тўлқинга,
Бақириб юбордим аччиғим чиқиб:
«Балчиқ сачраси, — деб, — совуқ турқинга!»

Дарёни булғама, дейман, касофат,
Наҳот, уз ризқинга узинг тупурсанг!
Наҳот, уз умринга узингсан офат:
Наҳот, уз уйингни узинг упирсанг?!

Хаслга берилиб, қумлоқ соҳилда,
Бир лаҳза куз юмиб, роса қотибман...
Уйғонсам... тўлқинлар ювиб тиззамдан,
Денгиз шовқинини тинглаб ётибман.

АЖАБ...

Курсам аёлларнинг утин ёришин,
Юк ортиб, ер қазиб обдон ҳоришин,
Бола-чақа эплаб, рузгор тебратиб,
Яна пахтазорга кириб боришин —
Бу юртнинг эрлари улганми дейман.

Икки тут уртаси осик беланчак,
Гудак бигиллайди меҳрдан маҳрум.
Кетмон ураётган анов келинчак
Пахтасини ташлаб чиқолмас бир зум,
Бу юртнинг эрлари улганми дейман.

Кеча аччиқ-тизиқ утди уртада,
Совуқ бир исноддан нафис қалбда дарз.
Вужудин кун буйи алам уртади,
Қайси бир фалакка этаолсин арз,
Бу юртнинг эрлари улганми дейман.

Номард ташлаб кетди еш бола билан,
Наҳотки интиҳо топди ширин бахт?
Дунёга сигмаган бир нола билан,
Аёл чор атрофга боқаркан карахт,
Бу юртнинг эрлари улганми дейман.

Аёлки узига ут қуйди ногоҳ —
Кундуз қуеш куйди, кечалари моҳ!
Бир лаҳза машғалдек унинг ёнмоғи
Дунени балодан этмоқда огоҳ,
Бу юртнинг эрлари улганми дейман.

АГАР...

Бир қатра булганса Гангда ғ Нилда,
Африкада уқдан енса бир дарахт,
Евуз хуруж қилса олис бир элда,
Бир умр биноси дарз кетса барвақт,
Бир кулнинг тақдири қил узра қолса,
Бир севги бағрига урилса ханжар,
Оламдан бир қувонч изсиз йуқолса,
Бир гулшан баногоҳ қолса бесамар —
Сен эса қилт этмай турсанг субху шом,
Юрагинта булар солмаса дард-чүг,
Демак, қачонлардир улгансан тамом,
Демак, бу дунёга келганинг ҳам йуқ.

ЖАВОБ

Сен ҳакамсан,
Бегард, бенуқсон,
Ҳақиқага ақлинг тарозу.
Гуе якто билимдон инсон,
Юз мингларга ибрат ва орзу.
Айтган-айтган,
Деганинг деган,
Купни қамраб, купни улгуриб.
Арастулар сенга не экан,
Баҳо айтсанг, тамғалар уриб.
Ажратасан
Гуе бир зумда
Нима оқу қораси нима.
Сен ҳамниша утқир ҳужумла,
Уфқларга интилган кема.
Минбарларни ишғол этган зот,
Адолатга энг содиқ қалқон —
Сен узингсан! Сен демак — Ҳаёт!
Барча бошқа талқинлар ёлгон...
Яхшиямки,
Булмагай қарам
Сенга
Илҳом — минг жилоли ёз.
Айтганингга юрсайди қалам,
Бир уюм чирк буларди қоғоз.

* * *

Биз уни мақтадик минглаб газалда,
Қоматин сарв дедик, чехрасини — ой.
Лабин гунча дедик, қошларини — ей,
Ҳаёт рамзин курдик ҳар бир гузалда.

Табиатда мавжуд барча тимсолни,
Барча тушунчани унга этдик бахш.
Орзу этиб доим ширин висолни,
Сиймосин дилларга этавердик нақш.

Барча мақтов сузни ишлатдик тулик,
Ишлатилди барча тасаввур, ҳаёл.
У эса жилмаяр... камтар ва улуг,
Ҳар қандай мақтовдан баландроқ Аёл.

ХАДИЧА

Қишлоғимиз фарзанди шуҳу барно Хадича,
Не-не йигит бағрига ут қалайди ҳамиша.

Ун саккиз еш авжида тоғ доласи булибди,
Еноқлари — гул барги, қалби — қуеш ҳоврича.

Қалдирғочнинг қаноти қошига бўлмас қиёс,
Тун зулмати қуюлса бўлмас қора холича.

Ҳар сузида бир сеҳр, ҳам имоси бир китоб,
Коптоқдай уйнар сени боқиб турган холича.

Кундузи курмоқ билан бахтли бўлсак узини,
Ширин хаёли билан уйғоқдирмиз ҳар кеча.

Пахтазорни кезганда ун ботирча завқи бор,
Гурра қузғалар қизлар Хадичамиз «ҳа!» деса.

Унинг ишқи, севгиси йигитларни улгайтди,
Гура эдик аслида пишмаган бир ҳовучча.

Шу йигитлар қатори камина ҳам ёнурман,
Аммо дарду дилимни айтолмадим ҳалича.

ШОИР

У тун буйи уйгоқ... мишжа қоқмади,
Олам уфқларин айланди хаёл,
Юрак титроғига зарра боқмади,
Ҳорғин кўзларида қувонч ва малол.

Далаларга чиқди, яқин-йироқлар
Сузлаб берди унга дилда борини.
Қалбида мавжланиб асов қирғоқлар,
Тоғлар кўз-кўз қилди садаф қорини.

Саҳролардан утди,
Боғлардан утди,
Туйдаю азада у булди ҳозир.
Дилда елқинланиб Прометей ути,
Нур билан зулматдан урганди куп сир.

Кулбада тунади,
Саройга қунди,
Қитъалар чарх урди уткир зехнида.
Саратонда ёнди,
Аёзда тунги,
Инсон
Жилваланди қуёш меҳрида.

Ойдин кечаларнинг суриб гаштини,
Севги изҳорларин тинглади хурсанд.
Гоҳ бир зум сайр этиб фазо даштини,
Юлдуз чаманига меҳри булди банд.

Гудак оромига булди парвона,
Қайғули онага маҳраму малҳам.
Инсонни уйлади у сна-ёна,
Уни қуршаб олди севинч билан ғам.

Уқдан галвир булган оғир заминда
Ут-олов оралаб, гоҳ булди мажруҳ.
Инсон ташвишида, инсон ғамида
Қушдай яраланди парвоз этган руҳ.

Турт фасл яшади бу кеча унда,
Миллион садоларни эшитди бу тун.
Гоҳи сокинликда, гоҳи тулқинда,
Имтиҳон этиб гоҳ нур ила тутун.

Илҳомдан тинглади ана шундай дарс,
Синов қилди уни совуқ, қизиги.
«Оламга кетаркан жиндаккина дарз,
Шоир юрагидан утар чизиги!»

КАЙНОНАЛАР АРЗИ ҲОЛИ

— Келин олдик, айланай, бир меҳрибон, бир яхши,
Хусну ақлини айтинг, зеб шу-да келинчакка.
Пазандаю кули гул, оила кўрки, нақши,
Яна денг, уста экан бол йўғрилган чак-чакка.

— Омадингиз бор, овсин, минг яшасин аввало,
Тезда кунингиз қолсин бир яхши беланчакка.
Биз ҳам келин туширдик... ҳамма томондан аъло,
Фақат битта қусури... уста чикди чакакка.

ҚУЛОҚҚА ЧАЛИНГАН ГАП

Қизиқ гаплар купдир заминда,
Узимизнинг машхур Зоминда

Дуч келдим бир галати ҳолга,
Кампир дашном берарди чолга:

— Нима, уйдан чиққанми чаён,
Курдингизми ё заҳмат-зиён?

Ё утдими орадан бир гап,
Бирдан мунча булмасангиз чап?

Арпангизни ё хом урдими,
Қош чимириб ё лаб бурдимми?

Бир ҳафтаки санқиб юрибсиз,
Қайда етиб, қайда турибсиз?

Ё урдими ешроғи йулдан,
Жуда келмай қолдингиз чулдан?

— Эй, момоси, қизиқсан-да хуп,
Билмайсанки дунёда гап куп.

Неваралар олиб қолишди,
Тоза гапга солиб қолишди...

— Хайрият-эй... — дер эди кампир, —
Бундоқ айтиб кетинг-да, ахир.

Булдими деб бирон кори ҳол,
Етти кеча ухламабман, чол.

ҲАЁТ ДАРАХТИ

Эмиб оппоқ чуққилар қорин,
Водий буйлаб югурар Норин,

Гуе улкан бир дарахтдир у,
Ер бағирлаб устувчи мангу.

Томиридир минг бир ирмоғи,
Ушандандир шуҳ югурмоғи.

Сув узани — унинг танаси,
Обиҳаст, нур тантанаси.

Минг шохи — минг шеваси унинг,
Ҳар шева минг меваси унинг.

Днер буйлаб ётар таралиб,
Бир антиқа газна яралиб.

Қуешу сув ва ер учовлон
Бир оғушда қўргузиб жавлон,

Унар узум, поллиз ва пахта
Бу улугвор буюк дарахтда.

Бағрида жо қудратин борин
Инсонларга элтмоқда Норин.

ГАПНИНГ ОЧИГИ

Элу юртнинг кузи унгида,
Неча халқнинг кузи унгида,
Мамлакатнинг кузи унгида,
Бор дунёнинг кузи унгида
Руй бермоқда фожей бир хол —
Йуқолмоқда самовий Орол!

Билганимиз аттангу афсус,
Ё минбардан ваъз айтмоқ махсус...
Лекин Орол кечаю кундуз,
Биздан тамом бурганича юз,
Сув урнига бағрин босиб туз,
Худди уқдан югурган марол,
Қочаётир инсондан Орол!

Аму бормаи қуйди, адашиб,
Сир ҳам тунгди кузи қамашиб,
Важ-карсонлар ётар қалашиб,
Олимлар гап, жумбоқ талашиб,
Бир-бирига этишар савол,
Қочаётир инсондан Орол!

Не булғуси йиллар, фасллар,
Иқбол, ризқ рўз, янги асрлар,
Жавоб сурар бир кун насллар:
Не қилдингиз, кунгли басирлар,
Кимдан қолди бу мудҳиш завол,
Каён кетди марварид Орол?!

Узгаражак иқлиму ҳаво,
Ғазна урни хароб бир маъво,
Водийларга чанг солур сахро,
Нечун ожиз буюк куш даре,
Қаен кетди ул майин сабо,
Наҳот ҳоким гармсел-шамол,
Қаендасан, эй мовий Орол?

Изтиробда фикр ила туйғу,
Элитганмас бизни кур уйқу,
Виждонда ҳам ҳар лаҳза ғулу,
Эртанги кун — дилдаги қайғу,
Лекин ғалат... зумурад кузғу
Қуруқ гапдан топмагай аъмол,
Куз ёшидек сунмоқда Орол!

* * *

Йўқ! Тухтангиз, фикр ва туйғу,
Назар ташланг ич-ичингизга.
Элитмасин сизни шум уйқу
Ва беркинманг уз тинчингизга.

Орол қуриб, Денов боғлари
Заҳар ютиб турибди базур.
Оппоқ-оппоқ ернинг доғлари
Юрт манглайин босган машғум шур.

Наъра ургил гар булсанг, виждон,
Уйғонмасанг бу дунё чулдир.
Тополмасанг ҳеч қандай имкон,
Куз ёш билан Оролни тулдир!

ҚОРА ДЕНГИЗДАН ИЛТИМОС

Оролдан хабар ол, буюк Қоражон.
У бечора фалаж ҳам рамақдажон.

Етгил шамолларинг, авжларинг билан,
Эркин долғаларинг, мавжларинг билан.

Майли, бурмасанг-да унга йулингни,
Далда бер, кунглин ол, узат қулингни.

Сен унга опасан ё балки ака,
Қолдирма Оролни, азизим, якка.

Каспийсиз, Бойкулсиз — битта жигарсиз,
Наҳотки, тақдирга буйин эгарсиз?

Денгиз билан денгиз ва тоғ билан тоғ,
Одам билан одам бирлашмаган чоғ —

Муқаррар фалокат юз бергуси боз,
Ёлғизни бури ер деганлари рост.

ЧУЛ КЕЧАСИ

Чул кечаси... жануб гузалин
Сочларидай тим қора кеча.
Юлдуз сайри аро кузларим
Кезиб юрар кучама-куча.

Поенсизлик, тубсиз теранлик
Хаёлдан ҳам чексиз ва олис.
Дустим, тунга қулоқ берайлик,
Юрагини тинглайлик холис.

Нақадар кенг осмону олам,
Бир заррадек ҳузурида Ер.
Инсонга хос қувончу алам,
Умр, ҳаёт, ташвиш, севги, шеър —

Абадият рубарусида
Ёниб учган шамдек туюлар.
Космоснинг ут қурасида
Зумда қанча дунё тупилар...

Сукунатга, дустим, қулоқ ос,
Билажаксан шахсинг кимлигин.
Бузиб қуйма суз айтиб ноҳос,
Бу илоҳий кеча жимлигин.

БУГУН УЙИМИЗДА ИККИ ГА МЕҲМОН

Бугун уйимизда иккига меҳмон —
Халил Ризо билан Абдулла Ориф.
Ғуе Озарбайжон ва Узбекистон
Шеър айтадилар қимиз сипқориб.

Уртада ноз-неъмат, мевалар сархил,
Лекин биз қофия мавжларидан маст...
Очдик юракларнинг қатма-қат тархин,
Мисралар чирмалиб оқар чамбарчас.

Халил-ку шеърнинг олтин сандиги,
Абдулла едида юзлаб жонли шеър.
Низомий шеърининг оташ ялигин
Ғуе ҳис этмоқда кичик Алишер.

Шеърлар акс этарди асрлар баҳсин,
Тарихини тун билан тонги намоён.
Бир-бирга армону муяссар бахтин
Сузлар Узбекистон ва Озарбайжон.

Авлодлар тизмаси минг бугин-бугин,
Ҳар айём яратур янги-янги ном.
Ғуе меҳмон эди уйимда Вургун,
Ғуе шеър уқирди Фафур ал Гулом.

Муғон чулларининг юлдузли туни
Ва Хазар мавжларин олиб келган дуст,

Ўзбек диерининг бўлиб мафтунни,
Тошкентим шаънига айтар утли сўз.

Даврада Пушкину Байрон ҳам ҳозир,
Файласуф Гетею фожий Данте...
О, олтин мисралар жаҳонга арзир,
Ҳаётдай абадий, ҳаётдай танги!

Қанийди боболар, замон утрилиб,
Курсалар бу ерқин, тиниқ базмни.
Қутлуг замондан минг бор ургилиб,
Муборакбод этса янги назмни.

Майли, беллашувдир, айтишувдир бу,
Майли, мушоира аталсин оти.
Буюк меросларга вориссан мангу
Эзгулик куйчиси, эй, шоир зоти!

Бу базмга нуқта қуйилмас ҳали,
Бу шеър гулханида сунмагай шуъла,
Бошла янгисини, қардошим Халил,
Янги шеърларингдан уқи, Абдулла!

ДАҲО. IAP

Аср-асрда порлаб чиқар буюк даҳолар,
Даҳоларнинг қадрини давр узи баҳолар.

Улар аҳли жаҳонга тегишлидир, фахру зеб.
Сўнгига етиб булмас улар дунёсин кезиб.

Кадамлаб улчаб булмас ётган буюк саҳрони,
Асраб булмагай уйда офтобни, самони.

Харсангу қоя фарқин бил, кезганда тоғ ора,
Тенг булмагай ҳажмда денгиз билан тоғора.

Жиловлаб булмагайдир меники деб ҳавони,
Ақл қаҳқаҳа солур тинглаб бундай даъвони.

ҲАҚИҚАТ

Ҳозир газеталар шу қадар қизгин,
Журналларни қулдан қуйиб булмайди.
Уларнинг ҳар сатрин, ҳар бир чизигин
Англаб етмагунча кунглинг тулмайди.

Ҳақиқат юзидан сурилди парда,
Бир четин қўрсатди буюк Ҳақиқат.
Бутун қиёфасин очса агарда,
Портлаб кетса керак бахтдан бу хилқат.

ТОШБУЛОҚ

Тошбулоқ қошида тухта бир нафас,
Она-Еримизнинг кукрак сути бу.
Биллур қатраларким, тоза, муқаддас,
Маъданлар қаъридан сачраган инжу.

Бир ҳовуч сув ичиб, оламга бир боқ,
Сув эмас, меҳрини тугмоқда дилер.
Узинг ҳам юксалиб бамисоли тоғ,
Куксингдан силрилур ҳар қандай губор.

...Бугун тиниб қолди ана шу чашма,
Уни биз шу аянч аҳволга солдик.
Биз унга ёпишдик юҳо ва ташна,
Насослар урнатиб... сугуриб олдик.

ЭЛ ҚАТОРИ

Уйни таъмир бошладик, ичида яшаб туриб.
Эшигу деразасин олиб ташлаб баралла.
Томини ҳам очганмиз шифер-тахтасин суриб,
Олди қиш деб турмадик, ишлаб кетди-да калла.

Уюм-уюм тупроқ — чанг қузголади шамолда,
Юзу қузларимизга қараб уялар ʻойнак.
Овқат-егулик деган осиглиқ турар толда,
Гиштга кетган машиндан ҳалиям йуқдир дарак.

Чироқлар ҳам омонат, бўёғу ганч ҳар ёқда,
Гоҳ аёз шидлатидан, гоҳ жаладан еймиз панд.)
Озода тушакларда ётиш деган қаёқда,
Хаёлимиз миҳ, уста, ёғочу лоӣ билан банд.

«Сомон» — деймиз гоҳида саломнинг урнига ҳам,
Болалармас, болорни уйлаймиз эру хотин.
Бирин топсак бири йуқ, бири булса бири кам,
Чалкантириб юбордик қарз берганларнинг отин.

Бир амаллаб тонамиз етмиш-саксон тункани,
Кооператив-қароқчини қолдиросак гафлатда.
Чунтакни-ку қуритди... қуритмоқда тинкани,
Таги қуриниб қолди емакнинг ҳам саватда.

Буюртмага берганмиз васса билан бордонни,
Кучадаги қувурга сувни улаймиз қайта.

Яна битта хавотир: қуёш қуйдирса жонни,
Билмадим, борадиган бир парча соя қайда?

Куринмайди бу ишнинг ҳали-бери адоғи,
Янги уйнинг гаштини битмай суриб ётибмиз.
Бир кун узин оқлагай қўлимизнинг қадоғи,
Эл қатори бизлар ҳам қанга қуриб ётибмиз.

* * *

Воқеалар бормоқда қаён,
Қаён борур бу ола-говур?
Токи мақсад булгунча аён,
Бир чекада ҳушёр боқиб тур.
Қул урмагил жумбоқ мавзуга,
Яхшиси, ёз ғазал, дейдилар.
Жилов ургил учқур орзуга,
Қутиб турмоқ афзал, дейдилар.
Ёмон — утга узингни тутиш,
Яхши — сабр, эҳтиёт, қутиш...
Токи шундоқ фалсафамиз бор,
Оёқости булаверар ор.

* * *

Қурқа писа утган йилларни,
Бир хавотир кутган йилларни,
Пичир-пичир, шивир-шивирлар
Юракларни ютган йилларни
Вақтга қушиб бўлмайди сира,
Қушиб бўлмас асло умрга.
Улар ваҳшат бир тушдир хира,
Қора зулмат ичра кўмилган.
Лек... қалбдан ҳам учириб бўлмас,
Тарихдан ҳам кучириб бўлмас.

СЕНСИЗ...

Бу кунрик булмаса, одамларга қийин,
Бу қудуқ булмаса, утмас кунимиз.
Бу чироқ булмаса, яшаш бир тийин,
Зулмат бўлиб қолар барча тунимиз.
Нон булмаса ёмон, туз булмаса оғир,
Севгига, дустликка муҳтож дилимиз.
Хаммасига чидаш мумкин дир охир,
Яшаб булмас сенсиз, она тилимиз.

АФҒОН ҚҰШИҚЧИ ҚИЗЛАРИГА

Икки афғон қизин кўрдим Кобулда,
Бири Рухшонадир, Афсона бири.

Икки булбулдирки, сайрарди гулда,
Бири хушилҳону мастона бири.

Ёнар куй мавжида бул икки кунгил,
Бирин гулхан десам, гулхона бири.

Бетакрор иккида ҳусну малоҳат,
Бирин шам дейилса, парвона бири.

Карашма бунча шух, ноз бунча қуркам,
Бирин жоним десам, жонона бири.

Қушиқда утмишу иқбол мужассам:
Бири вайронадир, қошона бири.

Гузалсан бунчалар, о эрк садоси,
Бир авжинг тарона, дурдона бири.

Тутса қушиқ билан бири олтин жом,
Тутар нозлар тула паймона бири.

Бири илҳом билан куйлар диёрин,
Ҳаёт ишқин солур Афғона бири.

БИЁБОНЛИК НОЗАНИН

Даштдан утиб борардим, ташна эдим беқиёс,
Бир товоқ чалоб тутди биёбонлик нозанин.
Чалоби муздай эди, гарчи узи утли ёз,
Гуё жавоҳир чашма кузин очди тоза дил.

Кузин ҳароратню чалобининг қишидан
Вужудимга сингарди зиддиятли оғир дарс.
Ичар эдим, ҳайратда бу дуненинг ишидан,
Майли, нссиқ-совуқдан юрагимга кетса дарз.

* * *

Қуп шарафга булди муяссар,
Қуп унвонлар унга булди ром.
Ҳар бир сузи булиб бир асар,
Энг биринчи сафда олди ном.

Лекин утди йиллар, ун йиллар,
Вақт қулида голибона жом.
Энди уни эсламас эллар.
Булар экан шундоқ интиқом.

Бу қасосда бор қандай асос
Ва қардан бу хил «эхтиром».
Боқмай оёқ остига, паққос
Қукка боқиб утди у мудом.

БАХТ

Қандай маъно мужассам «Бахт»да,
Бу қандайин муаммо ғ фан?
Сузлаб беринг бизга шу ҳақда.
Савол шундай эди дафъатан.

Аслида бу ақида қадим,
Бу суз мағзин чақмиш куп доно,
Сигурму бу жумбоққа ҳаддим,
Жавобсиз лол қотмоқ ҳам хато.

Ғалаёнли, қалтис дунёда
Бахтни юз хил этурлар талқин.
Чарх уради биров самода,
Бахтли қилай деб юрту халқин.

Қимдир минглар ризқини уйлаб,
Дон экади, ундирар дарахт.
Бирни олса — қайтарар унлаб,
Одамларни уйламоқ — бу бахт.

Ер қаърида, муз сийнасида,
Ё офтобдан ениб таҳ-батаҳ
Инсонийлик вазифасида
Довюраклар яратади бахт.

Биров саҳро бағрини тилиб,
Оби ҳаёт чулга этди бахш.

У қалбаларга кирди интилиб,
Қулоч ейди унга улуг бахт.

Огир жангда йиқилди уғлон,
Ёв йулини тусмоқ эди аҳд.
Эрк йулида у булди қурбон,
Қулоч очди унга мангу бахт.

Бировлар бор, олтину биллур,
Жарақ-жарақ пул унга фараҳ.
Бахтни тулган қути деб биллур,
Узи булса дунёда — шу бахт.

Эй сен, заррин шифтига боқиб,
Уз уйида қуриб олган тахт.
Келса мумай бойликлар оқиб,
Шудир сенга энг муқаддас бахт.

Йуқ! Бахт сузи этилмас талқин,
Керак булмас минг турли исбот.
У виждондан ҳосила чақин,
Ҳақиқатта бахшида ҳаёт.

Бахт — севгини ким тутди баланд,
Садоқатта жонни тикди нақд.
Ё улгайтди элпарвар фарзанд,
Она учун шудир эзгу бахт.

Ҳаёт ичра ҳар бир инсонни,
Ҳар туйғуни синов этар Вақт.
Ким мусаффо сақлаб имонни,
Эл ардоғин топа билса — Бахт.

ЙИЛ

Йил — уч юз олтмиш беш девкор йигитлар,
Куксида тоғларни кутарган.
Янги режалардир, янги умидлар,
Улкан мақсадлардан кукарган.

Йил — уч юз олтмиш беш чевар қизлардир,
Ҳаёт гузаллиги, олам чиройи.
Улар — келажакка равшан излардир,
Турт фаслнинг ун икки ойи.

Улар бамисоли олтин зиналар,
Қуйидан чуққига элтгувчи поя.
Уларнинг ҳар бири меҳнат, вазифалар,
Дустлик ва садоқат, меҳр ва гоя.

Улар бир-бирига ухшар, ухшамас ҳам,
Бирликда тарихни яратур бироқ.
Уларда минг-минглаб туйғу, фикр жам,
Уларнинг сунгида мунаввар қирғоқ.

Йиллар — бу манзиллар, олтин кунриклар,
Янги уфқларга элтгувчи.
Улар синовлардир, улар кўриклар
Қалбларни сарфароз этгувчи.

Вақт дея аталмиш улкан бир денгиз —
Ичра ҳар бир йилм зар юкли кема.

Улар бир-биридан зиёд, десанг дегил.
Бир-биридан асло кам, дема.

У — баҳорий экин, олтин чаноқлар.
Чулда ягрин берган антиқа шаҳар.
Сулим хиебонлар, хушбуй чорбоғлар,
Пешона тер билан унгувчи зафар.

Ҳаяжон, меҳрга лим тулик дилим,
Кутлуг остонага қуйгандек қадам,
Мен сенга кираман, эй янги йилим,
Муборак чехрангдан еришгай олам.

ТОҒЛАР БАҒРИДА МУШОИРА

1

Тоғлар куп серсавлат эди,
Қоялар неча-неча.
Бу кеч шеърга навбат эди,
Мушоира бу кеча.

Осмон тула юлдуз-юлдуз,
Осмон тула жимжима.
Гувранадн шух бир қубиз,
Керак эмас таржима.

Тухтагулнинг дардларидан
Куйлар эди Нуржамол.
Нозик бармоқ зарбларидан
Тўкиларди арзи ҳол.

Давра эди, қимиз эди,
Дустлик эди уртада.
Туйгу, фикр тигиз эди
Буюк оқин юртида.

2

Биров деди: кенг осмонни
Тутиб турар чуққилар.
Биров деди: чақмоқлар ҳам
Чуққиларга чуқинар.

Биров деди: офтоб эрур
Койнотнинг жиғаси.
Биров деди: дарёлардир
Ерда ҳаёт жилваси.

Биров деди: керак эрур
Табиатга саҳролар.
Биров деди: уммонлардан
Она замин баҳр олар.

Биров деди: бу дунёга
Келганинг узи иқбол.
Биров деди: бу оламнинг
Тақдирини дилга сол.

— Фақат дустлик бахш этгайдир
Қудрат, даҳо одамга.
Эзгу мақсад уюштира
У таянчдир оламга!..

3

Порлар эди турфа фикр,
Туйғу — сунмас қур эди.
Бу қушиққа сою адир,
Тоғу тошлар жур эди.

Шеъриятнинг уфқи кенгдир,
Мавзулари бепоён.
У ҳавога, нонга тенгдир,
Ярқирар унда инсон

Ёвузликка, адоватга
Шеър ҳеч қачон юрмаган.
Пешвоз борган адолатга,
Ноҳаққа йул бурмаган.

Алладир у, ялладир у,
Барқ урган ёруғ ният.
Орзуларга кукрак очган
Инсоний самимият.

Барча иқлим, барча қитъа
Эрк, тинчликка ташнадир.
Шеъроят — бу эзгу дилдан
Кайнаб чиққан чашмадир.

Шух болалик, ешлик завқи,
Она қалби — шеърдадир.
Миллион юлдуз барги булса,
Уқ илдизи Ердадир.

Барча фикр бир тупланиб,
Шундай топди бир қарор:
Шеъроятнинг жон-жонидир
Куйланса еру Диёр!

4

Қирғизнинг буз утовида
Неча дустлар эдик жам.
Олатовнинг қуршовида
Антиқа шеърый байрам.

Одам ҳоврин олар одам,
Халқ дилини билар халқ.
Шунда жануб ва шимол ҳам:
Шунда эди ғарбу шарқ.

Бу умровли, залворли эл
Фазоларга пайваста.
Хушбуй ҳаво шопирар ел
Давраминизга ҳавасда.

Бизда гуе ерқин тимсол
Акс этгани давримиз.
Товланарди ширин висол
Мавжларида давраминиз.

* * *

Сен Наврузни олгандинг,
энди уз жойига қуй,
Уни уз кунигаю,
уни уз ойига қуй.
Табиатни уз майли,
узининг ройига қуй,
Ошини ошигаю,
чойини чойига қуй,
У сенга она мисол,
бошингни пойига қуй.

ҚУНҒИРТОҒ

Қаршининг нақ ёнбошида Қунғиртоғ,
Булак тоғ йуқ ундан кура қунғирроқ,
Гуллар унар унда қизил, қунғир, оқ,
Сайраб ётар қушлар мисли қунғироқ,
Тоғ эмас бу, балки улкан қуғирчоқ,
Бир курганнинг бир умрга қунгли чоғ.

КЕЛАЖАҚДА

Измимизга утар туфону шамол,
Чақмоқлар биз учун ишлайди тамом.

Қуеш ҳаля этар бор рангин кучин,
Тоғу тош, денгизлар ишлар биз учун.

Узгарар шаҳарлар, тузиш-қуриш ҳам,
Балки феъл-атвору юриш-туриш ҳам.

Кулиб боқар иқбол — Иккимингинчимиз,
Барқарор булажак ижод, тинчимиз.

Шифтдай яқин булур бош узра само,
Дарелар, фасллар, насллар — ҳатто.

Бахту муомала баланд авж олар,
Елгиз битта туйғу аслича қолар.

Яъни ишқ қолур илк суюклигича,
Содда, ибтидоий буюклигича.

ИМТИҲОН

Имтиҳон фасли-да,
Боқмагил қаён:
Метрою трамвай, боғу хиебон,
Талаба олами уқиш билан банд,
Ҳамманинг фикрида: эрта имтиҳон!

Китобга шунгиган жонларга қаранг.
Нигоҳлар ҳарфларда, асаблар таранг.
Уқишдан иборат гӯски олам,
Тафаккур қуйнида буткул еш-яланг.

Унутдир вақтинча умр итоби,
Музқаймоқ, киною рақс гирдоби...
Ҳаммаши бағрига олган тамоман
Имтиҳон аталмиш фасл шитоби.

Ва лекин ҳамиша ҳаёт безавол,
Китобни ланг очиб қуйиб... бемалол
Бир-бирин кузига боқиб икки еш
Эгур муҳаббатдан ширин арзи ҳол.

Бу ҳам бир имтиҳон. Балки энг вазмин,
Синов этар инсон мазмунин, азмин.
Шиддатли шу синов борким. кузларга
Мангу ардоқлидир бу она Замин.

НОХУШ ХАЁЛ

Дунедан путур кетди, мамлакатлар алағда,
Она-Ер узра эсар гувиллаган шамоллар.
Ола-тасир енги ну бомба, қурқинч, дағдаға
Исканжаси ичра дир беш қитъа, турт томонлар.

Эллар, диллар вайрона. Мсҳру оқибат қайда?
Йингирманчи асрнинг куриниб қолди таги.
Наҳот адашиб кетдик аллақандай туқайда,
Наҳот сунгига етди Ерда ҳаёт эртаги?

Нохуш хаёллар ичра бир лаҳза қотиб маҳзун,
Ғам интиҳосин топмай, бошимдан учди ҳушим.
Наҳот қайғу йўллари шунчалар сунгсиз, узун...
Қачон чекингайдирсан, оғир, босириқ тушим!

ИККИ ҲОЛАТ

Жамиятнинг дардларин йиглаб айтди бир шоир,
Кувончларин узгаси қушиқ қилди шух, қувноқ.
Иккисин шеърида ҳам халқ қунгли эди зоҳир,
Иккиси ҳақиқатдан асло эмасди йироқ.

Адолатни қузлаган соғлом ақл, порлоқ дил,
Сен улар қалбин тушун, изламагил зиддият.
Турт фасл жилюсидан йуғрилгай-ку, ахир, йил,
Гарчанд шакллар рангин, ганҳо эрур моҳият.

ОТАШИН ҚУШ

Оҳу воҳ, нвир-сивир шеърлардан қунгил қолди,
Тил учи фахриялар жонга солмагай гулу.
Шеърятнинг илоҳий кучи қаён йуқолди, ●
Қайда у қайнаб турган оҳанрабо дард, туйғу?

Ҳақиқатнинг сузлари кескир, лунда, тик, улуғ,
Сохта безаклар уни дарҳол сулдириб қуяр.
Шеър оташин бир қушдир инсоний дардга тулиқ,
Булар-булмас сайратган уни улдириб қуяр.

* * *

Кулги бир хил жамийки тилда,
Бир хил эрур кузешлар таъми.
Дард бир тусда бор юрту элда,
Бир хил эрур тириклик гами.
Лекин, билинг, ҳар битта тақдир
Узи танҳо, узича ҳақдир.

* * *

Ман-ман деган шоирнинг қирққача утган бари.
Қирқдан кейин шеър эмас, афсоналар суйлайсан.
Сени мафтун этолмас илҳом отлик шух пари,
Бутунингдан кура ҳам охиратинг уйлайсан.

Илҳому иштиёқдан ололмадингми баҳра,
Бенашида бир жонсан, олдий гушанишинсан.
Энди сенга бу дунё эмасдир жүшқин сахна,
Энди пастда утирган битта томошабинсан.

* * *

Узинг шухсан, кузинг шухдир, сузинг шух,
Ушал икки ениб турган юзинг чуғ.
Уқиб чикдим гузаллар тавсифин чуғ,
Сенингдек дилрабо олам аро йуқ.

* * *

Шеърят қалб инжуси, олий тафаккур иши,
Таъб егдуси эрур ул, севгидай гузал, лобар.
Шеърни қулнинг учиди таржима этган киши.
Булбулни гушти учун суйган билан баробар.

АЖАБ ДУНЁ ЭКАН БУ ДУНЁ

ДЕМАСМАН, ЭЙ ШЕЪРИМ

Демасман, шеърим эй, менга шараф келтир,
Ё тоғдан лаълу даредан садаф келтир.

Саломга айланиб эл ичра борсанг бас,
Кунгилга эзгуликни сафба-саф келтир.

Силаб утгил сабодек хаста дилларни,
Илож этсанг, бани одамга наф келтир.

Жамийки яхшиликни эл томон элтиб,
Жамийки хушхабарни биз тараф келтир.

Насаф ичра тугилган жажжи бир гулсан,
Димогимга саҳар буйи Насаф келтир.

ЭЙ, ҚАЛАМ

Эй, қалам, ёзмоқчи булсанг,
Аввало дардимни ёз,
Дилдаги оҳ, қўздаги ашк,
рангдаги зардимни ёз.

Уйлама, қайдан келибдир
бунчалик дарду фироқ,
Билмоқ истарсан магарким,
сочдаги гардимни ёз.

Ҳар не бордир бу жаҳонда,
боиси бордир анинг,
Менга боис — нозанину
нозпарвардимни ёз.

То курай шеърда жамолинг,
то камолин ҳис этай,
Менга келтир бир шамолин,
сенга шу шартимни ёз.

Битта мужда, бир хабар
кутмоқдан узга чора йўқ,
Бу синоларни кутарган
қалб деган мардимни ёз.

АЖАБ ДУНЁ ЭКАН БУ...

Ажаб дунё экан бу: увол купу савоб кам,
Яъни ҳаёт ичинда савол купу жавоб кам.

«Варақ варақ» қидиргил олам кутубхонасин
Дардли замона бисёр, ҳол сургувчи жаноб кам.

Олдинга босмас эмиш бу дунёда ҳеч бир иш,
Қаенда илтимос йуқ, таъзим ила тавоф кам.

Қаердаким ихтилоф амрин утказди элга,
Барокат ундан олис, шафқату эътироф кам.

Оқар сув лаҳза тинса, кулмак булар азалдан,
Ошиқ дили суниқдир, қачонким изтироб кам.

Кирдингми ишқ йулига ён, дустгинам, парвоз эт,
Етиб булмас муродга, қай дилда инқилоб кам.

Сени курашга чорлар утли ҳақиқат сузи,
Бефойда ширин сузнинг мағзида офтоб кам.

ИНОЯТ

Ҳаётинг — тангрининг инояти бу,
Одамзод наслига ҳидояти бу.

Туғилдинг — оламда олам туғилди,
Азалнинг абадга ҳикояти бу.

Неча бор йулингда ғовлардан утдинг,
Соғ борсан, эгамнинг ҳимояти бу.

Булмас уз-узидан содир нимарса,
Терс демоқ — омийлар ривояти бу.

Кулоғингга етса маъюс бир нидо,
Билгилки, кимнингдир шикояти бу.

Бировга беҳуда бермоқлик озор —
Инсоннинг кечилмас жинояти бу.

Ноҳақ туқилдимми бир одам қони,
Ноқис бир кимсанинг хиенати бу.

Ҳар бир кунгил ичра Оллоҳ жилвагар,
Ҳар дил Эгам мулкин вилояти бу.

САВОЛ ВА ЖАВОБ

Осмон дедик, бул кеча ёмгур ёгажакман,
Офтоб дедик: тонгла яна нур ёгажакман.

Дарёга савол айладим, эй, дилда боринг айт?
Ул дерки, элинг ризқи учун дур ёгажакман.

Тогларга дедим: қайси хаёл ичра чумибсиз?
Дерлар, ёқуту олтину биллур ёгажакман.

Оллоҳ нафаси, айт-чи, шамол, қайга борурсан?
Айтурки, имон аҳлига ҳур-ҳур ёгажакман.

Шоирга дедим, дилда қувонч, кузда наминг бор?
Дер: эрким этиб эл аро машҳур ёгажакман.

УМРИМИЗ ЙУЛДАН ИБОРАТ

Умримиз йулдан иборат, сунги йуқ юрган билан,
Кузларинг тўймас бу дунё куркини қурган билан.

Яъни аждоддан келиб, авлодга утгайдир умр,
Битмагай умринг магар беш кун давр сурган билан.

Бахт эрур олам уйига келганинг меҳмон булиб,
Бундан ортиқ бахт насиб булмайди оҳ урган билан.

Бир иморатдирки дунё, неча авлод ишласин,
Битказиб булмас биносин қанчалик қурган билан.

Йулга чиқдингми, топурсан бахтни, йулдир — имтиҳон,
Ким муродга етди, айт, бир ерда ултирган билан.

Юрганинг дарелигинг, ултирганинг — бурелигинг,
Карвонсан, олга интил, неча ит ҳурган билан.

Боғ ярат, дон эк, ариқ оч, яхшилик қил, дустгинам,
Бу ҳаёт саҳнида фарқ эт гулни сен бурган билан.

АГАР БИР ЛАҲЗА

Агар бир лаҳза булмассан, жаҳон кузларга тор улгай,
Табассум бирла бир боқсанг, кунгиллар долазор улгай.

Ажаб, қандоқ сеҳрлар жо булибдир ҳар нигоҳингга,
Туниб, шух-шух қарашлардан баҳор улгай, баҳор улгай.

Бу дунё куркини кўрмак мужассам истасанг, эй дил,
Ҳаётга талпиниб боққан ушал чашм ичра бор улгай.

Мен истарман, чарақлаб боқсалар оламга ул кўзлар,
Оловли эҳтирос ичра саҳар, майли, хумор улгай.

Бу кузлар бир қарашда ундирур саҳрода бустонни,
Магар ёндирмоқ истар, неча диллар тор-мор улгай.

Бу кузлар мадҳида сурсам қаламни субҳу шом арзир,
Билиб қўй, субҳу шом кўзим кўзингга интизор улгай.

ОНА ТИЛИМДА

Дунё иши шўх мавжланадир она тилимда,
Ҳар бир сузи юз маъноли дурдона тилимда.

Изҳори кунгил чоғи ипак товланадир ул,
Жанг лаҳзалари голибу мардона тилимда.

Дустларни ширин даврасида ширу шакардир,
Ҳар жилваси бир гулхану гулхона тилимда.

Бор унда Навоий руҳию, унда Бобур бор,
Ҳар шеваси бир қаср ила кошона тилимда.

Дунёдаги бор илму ҳунар унда жилобахш,
Сунгсиз хазина, қомусу афсона тилимда.

Кенг бу жаҳон ичра турар ному нишонли,
Кўш дарё аро узбеғу Фарғона тилимда.

БУЛАЖАКСАН

Дарега зугум қилсанг агар ғарқ булажаксан,
Яхшию ёмон булса феълинг, фарқ булажаксан.

Алданма, унинг ҳам тили йуқ, ҳам дили йуқ деб,
Қатрани қадр айлақи, барҳақ булажаксан.

Юз йил яшагил узни дебон, захр тугунсан,
Бир лаҳза курин халқни дебон, барқ булажаксан.

Эй, ақл, сени мен демагум асло қуёшим,
Тафтсиз нечаким шуълада ярқ-ярқ булажаксан.

Ғарб бирла Жануб, Шарқу Шимол — барча баробар,
Кунглим, шу сифат шарҳинг эса, Шарқ булажаксан.

Сирлашмоқ ила олам уйи сенга мунаввар,
Бирлашмоқ ила халқ эдингу халқ булажаксан.

УЗБЕКИСТОНИМ

Таъзим, Узбекистон, маъволарингга,
Қуёшу юлдузлик самоларингга.

Тогларинг сарбаланд турсин доимо,
Барокат бахш этиб дарёларингга.

Муаттар, бепосн чамансан олий,
Жаннат ҳавас қилур ҳаволарингга.

Сени шарбат макон яратди тангрим,
Яна олтин сочди саҳроларингга.

Тафаккур оламинг оламча кенгдир,
Жаҳон қулоқ осур доноларингга.

Гузалик маскани, дилбар диёрим,
Куз тегмасин асло барноларингга.

Бу шеърим юракдан меҳрим садоси,
Бахтлиман жур бўлса садоларингга.

АЖДОДЛАР

Не улуғ кошо на аждодлар иморат этдилар,
Ким унинг ҳар гиштини ишқдан иборат этдилар.

Ҳар китобким, биз учун ёзмиш боболар меҳр ила,
Бахт-саодагли замонлардан ишорат этдилар.

Уйлаб истиқболу истиқлолу авлод эртасин,
Бахш этиб борлиқларин орзу ифодат этдилар.

Биз уларнинг ҳар сүзин айлаб тумор, ундик букун,
Чунки ҳар сүз қаърида қутлуғ ибодат этдилар.

Юртни севгил, элни севгил, эркни севгил оятин
Қуп ҳадислар мағзида бир-бир иродат этдилар.

Биз уларга минг ташаккурлар десак оздир... Вале
Яхши сүзда ёд этиб қуймоқ ижозат этдилар.

Камтарин, доно мураббийлар, беҳиштий зотлар
Халқимиз қалбинда мангулик иқомат этдилар.

АМИР ТЕМУР СУЗИ

Бермоқ улусга меҳр эди аҳду саховатим,
Етди жаҳонга, шукрим, адлу адолатим.

Нажот этиб тангрим Соҳибқирон аталдим,
Олам элин тутиб буткул ҳифзу маҳобатим.

Илму ижод аро шараф қучди авлодим,
Очиб аларга қуксини арзу самоватим.

Сарою кошона неча бунёд айладим,
Жило топиб ҳар нақшида қурку салобатим.

Шиор этиб ҳақни, бурдим юз яхшиларга,
Асло бесабаб булмади ёвга адоватим.

Жаҳон ичра пойдор агар мулки Туроним,
Ушбу абад эътиқоду орзу, саодатим.

Эгам даргоҳи масканим булса, не ажаб,
Аъмолим халқимга булди сунмас садоқатим.

НАВОИЙ ДУНЁСИ

Бул кеча кездим Навоийнинг газал дунёсида,
То сахар қолдим тафаккурнинг гузал дунёсида.

Сарвқадларнинг томошаси кузимни лол этиб,
Зулфлар хушбуйининг юрдим асал дунёсида.

Чехралар гул-гул ёниб гулшанни равшан айламиш,
Осмон аршида эрдим ё Зуҳал дунёсида.

Ҳар газалким, байтида гардун узи чаппор урар,
Истиора, ташбиҳу ҳикмат, масал дунёсида.

Томчида офтоб мисол инсон жаҳони товланур,
Бунча булмас сарбаланд инсон амал дунёсида.

Бир хазоинул маонийким, поёну ҳадди йўқ.
Барча фикру туйгулар мавжуд қамал дунёсида.

Васл бору ҳажр бордир, бахт бору дард бор,
Чун Навоийдек абад бирлан азал дунёсида.

АЛИШЕР НАВОИЙ ҒАЗАЛИГА ТАТАББУ

Мен нечук шоир булурман, уз сүзимни топмасам,
Уз сүзим бирлан, демакким, уз юзимни топмасам.

Дейдилар, ҳар кимсанинг оламда уз ёғдуси бор,
Тинмагайман шуълавор уз юлдузимни топмасам.

Ишқу ижод, бахту омад келмагай бирдан узи,
Гар бу йулда меҳнату сабру тузимни топмасам.

Бермиш Аллоҳ ақлу қалб, икки жаҳонни онгла деб,
Касбу санъат не керак ризқу рузимни топмасам.

Аввало, айтдим узимга, мен узимни кашф этай,
«Эл нетиб топгай мениким мен узимни топмасам».

ОНАЛАР ҲАҚИДА

Фарзандлар улгайтган мард оналарсиз,
Ҳаёт майдонида мардоналарсиз.

Сиз Темур, Навоий, Бобурга она,
Улугбек бошида парвоналарсиз.

Меҳрингиздан унгай ҳаёт куклами,
Кунгил газнасида дурдоналарсиз.

Хайрли дуонгиз мустажоб булди,
Сиз бугун хуршиди замоналарсиз.

Унар куксингизда соғлом, ҳур насл,
Кукси фарзандларга кошоналарсиз.

Миннатдор авлоддан сизга минг раҳмат,
Тилларда қушиқсиз, тароналарсиз.

НЕЧУН

Бунчалар маъюсу гамноксан, кузингда нам нечун?
Кипригинг япроқларинда бемаҳал шабнам нечун?

Гунчадек нозик кунгилда бунча огаш, бунча ут,
Айни гул езган чогингда, эй дилором, гам нечун?

Нега уртандинг хаелот гирдибоди ичра гарқ,
Бунчалик ёнишларингдан ёнмасин олам нечун?

Жисми зоринг чулғамиш қандай синоат, қайси дард,
Бунчалар ёлқинланурда куймасинму шам, нечун?

Айтки, дилбар, иштиёқингда яшарму ишқ-вафо,
Ёди васлинг шуъласидан сунмайин кам-кам нечун?

Сабзалар барқ урди оламини баҳористон этиб,
Кўксинг ичра мавжи гулзор этмагай кўклам нечун?

Огоҳ эт асрори кунгил, мен давосин излайин,
Ушбу жонни жонларингта этмайин малҳам нечун?

КЕЛТИРИНГ

Сайри тоғ айларда сиз тоғлар жамолин келтиринг,
Шарқираб оққан булоқларнинг шамолин келтиринг.

Келтиринг зумрад адирларнинг ҳаётбахш атрини,
Турфа гуллар рангидан қирмиз ва олин келтиринг.

Бастингизда гуркираб турсин буюклик тоққа хос,
Кукни упан нуқра чуққилар хаелин келтиринг.

Чашмалардан битта томчи, нағмалардан бир шингил,
Тож қилиб тоғлар самосидан ҳилолин келтиринг.

Интилиб мовий уфққа, қояларда сайр этиб,
Сайратиб кунгил дуторин, бахт мақолин келтиринг.

Илтимос айланг асал йиққан қанотлик дўстдан,
Ул шифоли гул-ғиёҳнинг қатра болин келтиринг.

Унда офтобнинг жилосинда ёнур тиллою лаъл,
Янги-янги кон очишининг эҳтимолин келтиринг.

ЕНМА-ЕН

Бул ҳаёт бағринда шодлик бирла қайғу ёнма-ён,
Худди юргандек азал зулмат ва ёғду ёнма-ён.

Мен олис умрим йулин кўздан кечирдим неча бор,
Ким ушал сўқмоқда армон бирла орзу ёнма-ён.

Қайда мардлик бор, кезар қўрқинч ёнинда соядек,
Чун тўқай ичра келур шер бирла оҳу ёнма-ён.

Меҳру қаҳринг сузларингдан англай олмасман, гузал,
Чунки бозор ичра шаккар бирла оғу ёнма-ён.

Куп уқиб ҳасратли ошиқлар китобин, билганим
Неча минг йилким мудом кўзеш ва кулгу ёнма-ён.

Икки қудрат бир қўшилса, очилур асрори ғайб,
Бил, вужудинг ичра доим ақлу туйғу ёнма-ён.

Мен ҳаёл кўзгусида ҳар лаҳза кўргумдир Сени,
Утру келгандек гуё офтоб ва кўзгу ёнма-ён.

Мен Ниёз аҳли, дилимда Сенга етмоқ орзуси,
Қайрат этмас эл, агар тош бирла инжу ёнма-ён.

ЕР УТГАНДА

Табассум бирла утдингиз, бу олам нурланиб кетди,
Табиатнинг узи ҳам яшнади, мағрурланиб кетди.

Бу не ижодки, Оллоҳ ҳады этмишдир жаҳон ичра,
Бу ҳусну бу малоҳатдан замин минг турланиб кетди.

Томоша айлади боғлар, қуёш ҳам қалқди осмонда,
Жушиб ирмоғу сойлар ҳам, шамол хур-хурланиб кетди.

Гуё жон кирди япроққа, наводан маст булиб қушлар,
Кириб тилга атир гулларки, тошлар дурланиб кетди.

Баён этмоққа ожизмен илоҳий бул гузалликни,
Номин айтмоқ билан кунгил уйи маъмурланиб кетди.

МАРҒИЛОН БОЗОРИДА

Марғилон бозори. Бир зур дуппига мойил эдим,
Дуппичи қизнинг ва лекин ҳуснига қойил эдим.

Отабек кунглин ёритган нозанин шулдирму, ё
Ногоҳон бир муъжизот дунёсига дохил эдим.

Юз Кумуш рухсори акс этмишди ул ой қуркида,
То ҳануз бунча назокатдан нечун гофил эдим?

Куз бу янглиғ, қош бу ҳолат, сўз бу тахлит, юз бу тарз,
Дуппи истаб, бир жаҳон гулзорга, оҳ, восил эдим.

Худди тоғлар куксидан келгувчи сойдек шўху шан,
Мен ҳамон ҳайратда лол қотган ушал соҳил эдим.

Айта олдим, қай чамандан дуппингиз гул нухаси?
Кулди қиз нодонлигимга. Лол эдим, жоҳил эдим.

Не учун бийрон бу тил бирдан йуқотди сайрашин,
Эл билур, нозик бу ишда моҳиру комил эдим.

О, гузал халқ, санъатингу сайқалингдир бул санам,
Нурли чеҳранг қошида тиз чуққудек қобил эдим.

Дуппию атлас билан оламга машҳур Марғилон,
Қизларинг дунёда тенгсиздир, десам, одил эдим.

ҚИЗЛАРГА

Бир-бирингиздан гүзалсиз, бир-бирингиздан асал,
Шаънингизга арзигай юлдуз булиб ёгса газал.

Меҳрингиздан минг кунгилларда баҳорлар барқ уриб,
Сеҳрингиздан тоғу дарёларга тушгайдир амал.

Сочингиз хушбуйидан олам муаттардир тамом,
Қошингиз ёси кунгиллар мулкани эттай қамал.

Кузингиздан, сузингиздан, узингиздан мастман,
Ҳар бирингиз бир гүзаллик тахтида танҳо гүзал.

Уйламанг, келгач ҳамал киргай амал шоирга деб,
Шеър аҳлин қалби йугрилмиш муҳаббатдан азал.

ИНТИЛУРМАН СЕН ТОМОН

Қай томон бормоқчи бўлмай, сен томон юргим келур,
Курганимга лаҳза бўлди, тез яна кургим келур.

Сузларинг жондан эшитдим, лутфу эҳсондир менга,
Кузларингга термулиб, ёнингга улгургим келур.

Нозларинг-ку неча улдурди жонимдан утказиб,
Во ажаб, жонимни ул утларга боз ургим келур.

Сен буюрсанг, жон фидо айлаб югурсам сен томон,
Айтганинг айлаб бажо, ҳар ишда улгургим келур.

Бир муриддин илтижою шайхдан бир марҳамат,
Толибу содиқлигимга ёрни кўндургим келур.

Сен ҳаётимнинг, ҳаёлимнинг ажиб гулдастаси,
Бул насиб давлатни доим бошга кўндургим келур.

Икки дилда бир улуг қудрат — муҳаббат муштарак,
Неъматини олий билан даври сафо сургим келур.

КУЗ БУНЧА ШАҲЛОЛАНИБ

Куз бунча шаҳлоланиб, лаб бунча гунчаланса,
Ажаб йуқ, олам аҳлин бағрига ут қаланса.

Не ҳайрат, ошиқ аҳли денгиздай қалқса бедор,
Не тонгки, тоғ булса дил — қоғоздай юпқаланса.

Кундуз абр ичра офтоб хижолатдан топар жой,
Чикли ётоғидан ер — агар ой пардаланса.

Кулгингни бир эшитмоқ ташнаси мингта чашма,
Истарки минг-минг юлдуз: бошингда зарраланса.

Хусн мулкин даҳоси, бизга ҳам бир кулиб боқ,
Яхшимас битта ошиқ йулингда яккаланса.

Қайда гузаллик устун — ёвузлик зеру мағлуб,
Нур забтидан, йуқ ажаб, гуманитар парчаланса,

Бир шуъла порлар, боқинг, нури ҳидоят эрур,
Бу нур элим бошидан, дерман, мангу эланса!

* * *

Хуб ярашмиш бул қаду қомат сенга,
Мангу ёр булсин бу бахт-омад сенга.

Тонгда айларман дуойи хайрлар,
Дил сузим етгай дебон шояд сенга.

Мен эмас, борлиқ сенинг мадҳинг уқир,
Ҳар сузин айлаб улуғ оят сенга.

Билмадим, етгайму шунча илтижо,
Бул муножот, арзи ҳол, тоат сенга.

Сен-чи, бепарво утарсан ноз ила,
Ҳам ярашгай бул итоб ғоят сенга.

Неча вақтким ушбу аҳвол бардавом,
Булди бизни ёндириш одат сенга.

ЮЗИНГГА БОҚДИЮ

Юзингга боқдию кузлар қамашди,
Ақллар ҳам йуқотиб йул, адашди.

Қуёш садқанг булиб бошингда турди,
Тун-оқшом ою юлдузлар қарашди.

Жаҳон барнолари кургач жамолинг,
Хижолатданми, ерга куз қадашди.

Бу ҳусну нозу ишва, шух-шанлик
Сенга, дилбар, ярашгандан ярашди.

Сени Барчин ёхуд Ширин десам оз,
Неча Фарҳод йулингга жон талашди.

ЮЛДУЗИМ

Қалб қулоғи бирла тинглаб, қалб кузи бирлан қуринг,
Тулдириб осмонни юлдузлар недан айлар гурунг?

Нола этгай ул бири киприқда ешдек йилтираб,
Бул бири зулмат тубинда мунғайибдир дилдираб.

Лола яшнарму ё гулханму ёнар осмон аро,
Оҳ, менинг юлдузларим, сиз бунчалар ҳам дилрабо.

Не ажабким, суҳбатингиз тингласам то субҳидам,
Булсангизлар бул кеча сир-сирлашиб кунглимда жам.

Бепоенсиз, беададсиз, ҳам абадсиз, ҳам азал.
Ҳар бирингиз минг ҳикоятлар мужассам бир газал.

Бахтлидирман, даврангизда бор менинг ўз юлдузим,
Бир нафас суҳбат қурай... сен шошмагил, эй кундузим.

ЯХШИЛИК

Яхшилик қилмоққа шошил, вақт сени кутмас экан,
Сен ярат ўз тақдирингни, бахт сени кутмас экан.

Меҳнатинг бирла етарсан энг улуг орзуга ҳам,
Аллақандай бир ҳаёлий тахт сени кутмас экан.

Энг кичик оддий зафар ҳам қулга киргай ишқ билан,
Ўз-уздан кафтга қунган нақд сени кутмас экан.

Аҳд қилмоқ яхшиликка — одамийликдан нишон,
Навбатинг бир кун келур деб аҳд сени кутмас экан.

Яхшилик қилмоққа шошил ҳақ йўлинда, дустгинам,
Ушбу йулда азму ғайрат, жаҳд сени кутмас экан.

ХУШХАБАР

(қушиқ)

Ёр юбормиш менга чугдек лола гул,
Ким билур шодликму ёхуд нола гул,
Этди кунглимни узига вола гул,
Энг улуг орзуларимдан хушхабар.

Ергинамнинг меҳри бор ҳар баргида,
Офтобнинг сеҳри бор зар баргида,
Богбоннинг зеҳни бор тар баргида —
Мадҳ этай булбул булиб шому саҳар.

Ёшлигим тимсоли гул, бахт ёғдуси,
Куп ширин, сирли висолнинг орзуси,
Танга сигмай талпинур жон оҳуси,
Ичғали ишқ наҳридан шаҳду шакар.

Эй, гулим, дилга фараҳ бахш айладинг,
Ёр саломин кунглима нақш айладинг,
Ишқ-садоқатдан менга дарс айладинг,
Жоним ичра жон булиб жоним қадар.

СОҲИБЖАМОЛ

Чикди ул соҳибжамол зарҳалланиб,
Эгнида атлас ёниб, машғалланиб.

Қотди ҳайрат аҳли ҳайрат ичра боз,
Бул гузаллик қошида ҳайкаланиб.

Боғ безанди, лозазор булди жаҳон,
Шаҳру қишлоқ бир бутун сайқалланиб.

Куз тутар йулингга гулзор, эй гузал,
Дашту қир, саҳрою тоғ бахмалланиб.

Неча диллар, не гузаллар зор сенга,
Йул кутар ороланиб, афзалланиб.

Арзи ҳол этмоққа шай аҳли Ниез,
Ҳар дақиқа, ҳар нафас маҳталланиб.

ТОМОШО ҚИЛАР ЭРМИШ

Хуснингни қуёш кунда томошо қилар эрмиш,
Юлдуз била ой тунда томошо қилар эрмиш.

Буткул бу жаҳон, еру само, қатраю заррот,
Не борки бу очунда томошо қилар эрмиш.

Жайхун келадир мавж отиб, упгали пойинг,
Тулқин сени Сайхунда томошо қилар эрмиш.

Тоғлар қалашиб, курку жамолингни курай деб,
Ҳайрат била афсунда томошо қилар эрмиш.

Бу ҳусну жамол, курку камол фаҳри жаҳондир,
Олам юзи гулгунда томошо қилар эрмиш.

Кунгилда Ниёз ишқи илоҳий била мавжуд,
Куз комилу мавзунда томошо қилар эрмиш.

МАКТУБИНГ

Мактубинг яхши ҳаволардан дарак,
Кунглимизга ҳам даволардан дарак.

Боғ аро кирдингму ногоҳ нозланиб,
Топди ер саҳни сафолардан дарак.

Тутди дунёни беҳиштий хуш нафас,
Бул сочинг сочган саболардан дарак.

Сенга айтур арзи ҳол бисёр эди,
Келди яхши муддаолардан дарак.

Кунглимиз ичра висол завқи баланд,
Бошимиз етган самолардан дарак.

Интизорман йуллариништа кўз тутиб,
Ҳар сузим эзгу дуолардан дарак.

Уфқим узра шуъла ёйди офтоб,
Бу майин, нузли нидолардан дарак.

СЕВГИМИЗ ЖАҲОНДА ОВОЗА БУЛСИН

Эй ер, қалбимизда ишқ тоза булсин,
Севгимиз жаҳонда овоза булсин.

Мунаввар айладинг оламини кузга,
Бу меҳринг ишқ аро андоза булсин.

Менга бахт эшигин очдинг, тасанно,
Сенга кунглимда зар дарвоза булсин.

Девони ишқ эрур, неки ёзибман,
Шу девонга дилим шероза булсин.

Кузингга сурма эт кузим қаросин,
Жоним оқ юзларингга гоза булсин.

Тиларман, дилни ишқ тарк этмасин ҳеч,
Утиб йиллар, у тоза-тоза булсин.

Муҳаббат зирвасига интил, эй дил,
Жаҳонда севгимиз овоза булсин.

* * *

Ишқ-муҳаббатдан буюк дунеда туйғу булмагай,
Ишқ асир этган қаро кўзларда уйқу булмагай.

Айни ешлик пайти булдим бир гузалнинг воласи,
То ҳануз кунглим ушал туйғудан айру булмагай.

Уйламанг, бошдан охир ишқ бир улуг байрам дебон,
Забтига олса бу янглиг дарду қайғу булмагай.

Ишқсиз кунгил биебон — гул-гиеҳсиз, зим-зиё,
Унда боғу чашмаю булбул ва оғу булмагай.

Ошиқ аҳлин имтиҳон айлайди ҳижрон даҳшати,
Бунча зарбу изтиробу бунча оғу булмагай.

Бу жаҳонда борлигинга ишқи олийдир сабаб,
Бундан ортиқ, эй Ниёз, шавқ бирла орзу булмагай.

ТОШКЕНТГА

Кузимдан уйқу қочиб тонг-саҳарларда,
Кезиб юрдим хаелан куп шаҳарларда.

Бироқ сендек улугвор бир гулистонни
Қачон курдим, кезиб шунча сафарларда?

Мислсиз шаҳри олийсан жаҳон ичра,
Қуёш юрти саналдинг сен назарларда.

Асрлар қаърида қудратли Шошим бор,
Номинг иншо этилмиш минг асарларда.

Камолинг мард йигитлар кўркига кўркдир,
Жамолинг акс этар шўх зулфи зарларда.

Жаҳон шоирлари мадҳингни айтмишлар,
Киёсинг йўқ тамомий баҳру барларда.

Бу таъриф сенга кўнглимдан саломимдир,
Номинг булсин ҳамиша шон, зафарларда.

МАНГУЛИК ИЗЗАТ МЕНГА

Хизматингда лаҳза булмоқ мангулик иззат менга,
Иззатинг осмонча тутмоқ энг баланд хизмат менга.

Меҳр ила этдинг табассум, бул менга олий нишон,
Қаҳр ила нозинг магар ҳам фахру ҳам лаззат менга.

Бир қиё боқмас эсанг сунгсиз булур дардим менинг,
Бир қиё боқсанг — кетиб дардим, келур сикҳат менга.

Бир буюк байрам эрур ҳар кун кучангдан утмогим,
Ундаги ҳар зарра тош дурдонадан қиммат менга.

Таъналар бирлан ёзибсан минг хатимга бир жавоб,
Во ажаб, билсанг, не чоғлиқ рутбаю ҳиммат менга.

Эл агар ошиқлигимдан кулса, ор айлай нечун,
Ушбу иқроор, билсалар, тенгсиз. улуг ҳурмат менга.

Илтифотинг соғиниб, назру ниёз айлар Ниёз,
Сенга, эй доно санам, шайдолигим — зийнат менга.

РАНГЛАР РАҚСИ

Гар яшил кийсанг, гузал, олам яшилга чулганур,
Қирмизий куйлақда чиқсанг, лолазорлар чулганур.

Бунча мовийлик само куксин сафобахш айламиш,
Сен, демак, мовий либосда — осмон ҳам суқланур.

Пуштиранг шоҳий либосда гар келурсан товланиб,
Олмазор оламини қоплаб, нур билан ёллуғланур.

Тутди ногоҳ коинотни турфаранг оқ шуълалар,
Оқ ҳариру хулла кийдингму, жоним, момуғланур?

Заъфароний куйлагинг сафсар гулин япроғидин,
Боғ аро кирсанг, бу гулшан юксалур, довруғланур.

Етти рангким, етти хил, аммо ярашгай эғнинга,
Қай бирин кийсанг, ушал ранг яшнагай, қутлуғланур.

Ҳар либосда сен гузаллик оламин сулгонисан,
Мен каби бир ошигинг минглар ичинда йуқланур.

* * *

Бир бутунликда жаҳон: тун бор, саҳар ҳам ундадир.
Офтоб — кундузлари, оқшом қамар ҳам ундадир.

Одамийким, бахт дея жавлон урар меҳнат билан,
Гарчи мағлублик булар, аммо зафар ҳам ундадир.

Боғлагай бизни жаҳонда ишқ-муҳаббат риштаси,
Бордир аччиқ ҳажр ути, васлу самар ҳам ундадир.

Гоҳ фикрда барқарор, гоҳо ҳаёлда сарбаланд.
Билки, собитлик билан тинмас сафар ҳам ундадир.

Эй, улуг Инсон, вужудингда табиат қудрати,
Ҳам ҳаётбахш севгию мудҳиш калар ҳам ундадир.

Гоҳ қуюнлар ларзақору гоҳ насим эсгай кулиб,
Шул сабаб саҳро яшар, гулшан шаҳар ҳам ундадир.

Гулдираб сойлар келур шиддат-ла тоғлар бағридан,
Унда тўфон азми бор, ширин-шакар ҳам ундадир.

Бир нафас ҳайрат билан боқдим жаҳон асрорига,
Умру ижодинга сўз, мангу асар ҳам ундадир.

ЕТУРСАН ЭЗГУ МАҚСУДГА

Етурсан эзгу мақсудга, агар дилдан
тилар булсанг,
Юракларга топарсан йул юракдан
интилар булсанг.

Агар аҳд айласанг ҳатто самолар ҳам
багир очгай,
Ўтурсан беҳудуд уммонни сув илмин
билар булсанг.

Ҳалол ишлаб ҳалол топган нонинг
дунёда қадрингдир,
Ҳаромдир сенга бу дунё биров ҳаққин
шилар булсанг.

Ватанни жонинга жо эт, анинг шонига
шон қушгил,
Сени у сарбаланд этгай, сен ундан
ургилар булсанг.

Садоқат, ишқу бардошдан жаҳонда
яхши ном қолдир,
Десинлар: — Яхши одам эрди! — дунёдан
жилар булсанг.

МАЪЮС ГУЗАЛГА

Юракдан, жонгинам, кулгин, дилингдан
тош чиқиб кетсин,
Қувонгин, яшнагин, тулгин, кузингдан
еш чиқиб кетсин.

Очиб чеҳранг, жаҳонни бир габассум
бирла ҳушнуд эт,
Чарақлаб, зил булутлардан қуёш
еввош чиқиб кетсин.

Кунгиллардан ювиб зангни, жаҳолатдан
халос айла,
Кераксиз шубҳаю ранжлар беролмай
дош чиқиб кетсин.

Дилингда эзгу туйгулар кузинга
қалқса. не бахтдир,
Аламлар, дарду ҳасратлар олибла
бош чиқиб кетсин.

Гузалик — бу жаҳон ичра менинг танҳо
илинжимдир,
Агар жоним бу ҳикматни этолмас,
фош, чиқиб кетсин.

СИЗНИКИ

Оқ кабутардек учинг, нузли фазолар сизники,
Туш уринг оппоқ булутларга, самолар сизники.

Бу диер — олгинг замин, боғу чаманлар сиз учун,
Тоғу дарё, кону имкону маъволар сизники.

Ҳар бирингиз она юртнинг бахту истиқболисиз,
Байроғу Тугрою ҳам мағрур Ҳумолар сизники.

Уй-хаелингизда акс этсин ҳаёт маънолари,
Яхшиликдан баҳра олган эрк, сафолар сизники.

Сиз Ватаннинг эрка угли, дилнавоз, ҳур қизлари,
Боғ аро шух-шух таралган бул садолар сизники.

Улгайингиз марду соғлом, дилга юртни жо қилинг,
Чеҳрангиз ҳур-ҳур силаб эсан саболар сизники.

Сизга боғлиқ юртимиз ободлиги, озодлиги,
Таърифу таҳсину олқинш ҳам дуолар сизники.

* * *

Арвугоний шуъла бирла ёнди тонгнинг гулхани,
Кун чиқар уфқин ёритди офтобнинг гулшани.

Шунчалар шаффоф ҳавоким, куй билан пайвастадир,
Тингланур олмос булоқнинг қунғироқдек кулгани.

Шунча рангу бу жаранглар бир улуг бахтдан нишон,
Офтоб мащотаси зар бирла чулгар улкани.

Ҳайрату соғинч аро соҳилда куз тутдим сенга,
Ҳайрият, ярқ этди бирдан оқ кема оқ елкани.

Сен ҳаёлим мавжларида тик келардинг мен томон,
Худди шундоқдир табиатга баҳорнинг келгани.

Дардларим куп, арзларим куп, сенга изҳор айласам,
Етти ногоҳ сенга қалбим талпиниб, интилгани.

Ярқираб кетди тамомий ер ҳам, осмон ҳам,
Сезилур томирда қоннинг мавж уриб, шўх жилгани.

Бир висол куксингдаким шунча нафосат уйготур,
Эй, Ҳаёт, булгил мудом инсонга севги маскани!

НАСИБ ЭТСИН СЕНГА

Дустинам, бахту баҳор мангу насиб этсин сенга,
Кунглинг ичра неки бор орзу насиб этсин сенга.

Севги баҳри ичра дил дурдонасин истар кунгил,
Излаган кунглингадаги инжу насиб этсин сенга.

Неча тунким кузларингга ендошолмас уйқу ҳеч,
Неча тунда бир келар уйқу насиб этсин сенга.

Сен нигоринг кузларидан кузларингга шуъла ол,
Зулфидан инган ажиб хушбу насиб этсин сенга.

Неча дустлар биз тилармиз ишқингга бахту камол,
Ушбу дустлар қалбидан ушбу насиб этсин сенга.

БУ ДИЁР

Тариху тақдиримиздир жисм аро жон бу диёр,
Бизга толе ҳадыя этган Ўзбекистон бу диёр.

Ҳар мунаққаш жилвасинда неча сирлар жилвагар,
Не асрлар бағридан келгувчи қарвон бу диёр.

Ўзлигин оламга исбот этди доим фахр ила,
Топди юртлар даврасинда эътибор, шон бу диёр.

Илму фанда не улуғ алломалар дунёси бу,
Ҳам Навоий шеърдан моҳир газалхон бу диёр.

Бир вилоят боғу бустон, бир вилоят ғалла-дон,
Боғлари шарбат, асалдир, тоғлари қон бу диёр.

Неча дарё бағридан уйнаб оқарлар мавж уриб,
Неча ранглардан муҳайё мангу бустон бу диёр.

Қизлари офтобжамол, уғлонлари мардона эл,
Эрку истиқлол билан булмиш дурахшон бу диёр.

То жаҳон борича яшнара офтобга рубару,
Халқи қобил, фикри одил Ўзбекистон бу диёр.

-

ИСТИҚЛОЛ ҒАЗАЛИ

Эй, гузал юртим, муборак шонли Истиқлол сенга,
Ярқираб, тақдир қули бахш айлаган иқбол сенга.

Шух наво, шодлик билан оламга курсат узлигинг,
Токи юлдузли самолар боқса боқсин лол сенга.

Бир улут халқсенки, тоғдек қудратинг, куксинг баланд,
Боғларингким, кеча-кундуз етказурлар бол сенга.

Янгра карнай, янгра сурнай, сайрагил олтин рубоб,
Токи ажодлар руҳи очсин нурафшон фол сенга.

Келди дустлар, келди қардошлар муборакбод этиб,
Ушбу олий издиҳомлардир бугун тимсол сенга.

Чехраларда лолагун офтоб жамоли жилвагар,
Байроғингда ою юлдузлар булибдур хол сенга.

Икки дарё — икки кокил, мавж урар водийларинг,
Тегмасин куркингга куз, юз бурмасин дажжол сенга.

Ҳайрату фахр ичра мадҳингни қилурмиз, эй Ватан,
Ҳар нигоҳда меҳримиз изҳор этиб яққол сенга.

Дустлигу тинчлик билан оламга машҳурсан узинг,
Эй, гузал юртим, муборак шонли Истиқлол сенга.

СЕН БАХТЛИМАН ДЕБ...

Қайдадир зор бир гудак,
сен бахтлиман деб урма бонг,
Қайдадир хор бир юрак,
сен бахтлиман деб урма бонг.

Қайда бир тор кулбада
кимдир яшар чору ночор,
Кийганинг бахмал, ипак,
сен бахтлиман деб урма бонг.

Бир ғарибнинг хонасинда
енмади шам бул кеча,
Мавжи нур ичра ҳалак,
сен бахтлиман деб урма бонг.

То ҳануз инсон руҳи
таслим бировлар зулмига,
Эрк сенга булмас безак,
сен бахтлиман деб урма бонг.

Эй, курашлар ичра ёнган
навжувон, ёвқур насл,
Етса истиқлолга шак,
сен бахтлиман деб урма бонг.

Эрк — улугвор боғ эрур ким,
сайр этар эркин фикр,

Узмайин боғдан чечак,
сен бахтлиман деб урма бонг.

Омадинг келганлигин оламга
куз-куз этма куп,
Уз-узингдан жонсарак,
сен бахтлиман деб урма бонг.

Омаду бахт — бу элингни
бахтиер курмоқлигинг,
Топмайин бахтдан дарак,
сен бахтлиман деб урма бонг.

ҲАЁТ ЭРТАК ЭМАС

Ҳаёт эртак эмас, жанглар бор унда,
Ғолиб бор, ҳоли кун танглар бор унда.

Ҳаётни тин-тиник сой тасвир этма,
Оёққа санчилур санглар бор унда.

Ҳузур ичра яшовчи бахтлилар кун,
Дилида қайгудан занглар бор унда.

Ҳалолу камтаринлик кимгадир зеб,
Яна виждони терс, ланглар бор унда.

Дема, бустонга ухшайдур ҳаёт ҳам,
Чамандек неча хил ранглар бор унда.

Ҳаёт бустон эмас, қайрилма йулдир,
Машаққат тула фарсанглар бор унда.

.

ИСТАМБУЛДА ЁЗИЛГАН ҒАЗАЛ

Айладим парвоз бу оқишом шаҳри Истамбул томон,
Худди шундоқ интилул булбул саҳарда гул томон.

Кузга куз тушганда товлангай меҳр дер яхшилар,
Чун кунгилдан солинул куприк мудом кунгул томон.

Бир улуг шаҳри муаззамким, поёну сунги йуқ,
Ястанур Босфор буйинда ул томону бул томон.

Ғарбу Шарқнинг уртасинда бир буюк туркий жаҳон,
Куксини оламга очмиш: тўрт томон — мақбул томон.

Шавқу шиддат, ишқу ҳайрат, илму санъат бунда жам,
Айтасиз: «Энг аввало, бу иш билан машғул томон».

Неча хил шарбатки, ичсангиз беҳиштии нашъа бор,
Қултум ичган бурмагай юз бодайи қул-қул томон.

Баҳри Борон, Баҳри Мармар ҳам Қаро денгиз аро,
Мовий куйлак бирла чақнар унг томону сул томон.

Меваю минг хил мато, зардан фаровон ҳар тараф,
Бир улуг беҳад бозоргоҳдир, қаранг, буткул томон.

Бир-бировни зиддият этмоққа йўқдир рағбатим,
Бунча булмас Ҳинду Чину Кобулу Мунгул томон.

Бу камолотларга, дустлар, етдингиз дейман нечук,
Булдими е ишларингизда қийин. мушқул томон?

Дейдилар: — Мақсудга идрок бирла йул топмоқ керак,
Урнида булсин ҳамиша иш томону пул томон.

Куп шаҳар курдим жаҳонда бир-биридан дилрабо,
Лек кунгил оҳанрабодек елгай Истамбул томон.

ПАРИЖДА ЁЗИЛГАН ҒАЗАЛ

Улуғлармен, Фарангистон, бу дунё ичра борингни,
Жаҳон мулки аро тутган мақому эътиборингни.

Париж ичра жамулжам муъжизотлар турфа ҳолатда,
Юракка нақш этиб, кўрдим ушал ҳашму виқорингни.

Самога бош уриб мағрур, жаҳонни лол этар мангу,
Жаҳон пойтахтлари орзу этар Эйфель минорингни.

Бенедиктин шаробингдан ютиб қултум, кунгил очдик,
Тамоман кеткизур эркан вужуддан бор губорингни.

Лувр сувратгоҳи ичра таҳайюр бирла юрдим маст,
Музейян айламиш мангу — Жаконда зар деворингни.

Биби Марям уйи — эҳроми Олийдир, маҳобатли,
Наҳот, инсон яратмиш бунчалик тенгсиз Соборингни?!

«Бухоро» деб аталган қаҳвахона кечалар гавжум,
Яна Ҳайему Саъдий кучаси — куп шульavorингни.

Тилингни-ку тушунмасман... Вале ширин талаффузлар
Менга изҳор айларди қувончу иқтидорингни.

«Зафарлар арки»дан ўтдим, кунгилда инжу туйғулар,
Елисей саҳнида кўрдим тамоннолик баҳорингни.

Намойиш айлашур минг хил либосни мингта жононлар,
Жаҳон андоза олгайдир куриб рангин бозорингни.

Иморатларки, тоғ-тоғ, ҳар бири бир санъату бир фан,
Буюкларга қунолга ҳар куча, ҳар бир канорингни.

Ажаб Париж эрур «Минг бир кеча» ҳар гуша, ҳар ёни,
Фарангистон, юракдан қуглагум оламда борингни.

ТЕНГ ЁРИТГАЙДИР ҚУЁШ

Тенг ёритгайдир қуёш ободни ҳам, вайронни ҳам,
Тафтига олгай текис саҳрони ҳам, уммонни ҳам.

Кулди гулзор, ташрифингдан ярқираб кетди жаҳон,
Шуълавор этдинг, қуёшим, ерни ҳам, осмонни ҳам.

Гар табиатда бу янглиғ оқибат бор, меҳр бор,
Сен-чи, тарк этдинг, нигор, шафқатни ҳам, эҳсонни ҳам.

Сенсиз утган ҳар нафас менга асрлардан йироқ,
Бунча сабрим лол этар ҳушёрни ҳам, ҳайронни ҳам.

Бор умидим, дил уйин равшан этурсан бир куни,
То унутгум бир умр армонни ҳам, ҳижронни ҳам.

Ким бу дунё куп мураккаб, вақт деган олий ҳакам
Имтиҳон этгай ахир донони ҳам, нодонни ҳам.

Яхшилик қилмоққа бел боғлар жаҳонда яхшилар,
Шул ниятга бахш этиб виждонни ҳам, имконни ҳам.

Сузларим дил гавҳаримдир, йўғрилибдир нур билан,
Топмагайсан унда сен кажликни ҳам, ёлгонни ҳам.

Бизга ибратдир заминда боғ яратган боғбон,
Ундирар бир меҳр ила шамшодни ҳам, райҳонни ҳам.

Ушбу шеърнинг матлаи устодларландир сабоқ,
Эътиқод этгай равонбахш шеърни ҳам, дostonни ҳам.

ЕНМОҚДАДИР

Кузда ранглар базм этиб, гулхан мисол ёнмоқдадир,
Боғу гулшан, дов-дарахт қирмиз ва ол ёнмоқдадир.

Тоғлар узра нуқра қор, осмонда мовий мавжлар,
Заъфарондир дашту туз, сувлар зилол ёнмоқдадир.

Меваларжим, боғ аро минг тусдаю минг таъм билан,
Истеъмол этганда, қонда худди бол ёнмоқдадир.

Ёпирай, жаннатми бу, ё бир сеҳргар санъати,
Офтоб ранг растасин ёзмиш ҳалол, ёнмоқдадир.

Оппоқ-оппоқ шуълалар урлар уфқлар бағридан,
Пахтаминг бу, куксида минг бир савол ёнмоқдадир.

Тунда боқдим, парпираб юлдузли осмон урганур,
Шунча юлдуз сарвари олтин ҳилол ёнмоқдадир.

Севги барқ урғай баҳор, дерлар, азалдан то абад,
Нега кузда кунглимиз ошуфтаҳол ёнмоқдадир?

Ғар ҳаёт ҳукми шу эрса, не учун ёнмас юрак,
Ишқ аро фикр урганиб, ҳатто ҳаёл ёнмоқдадир.

Куп бешарво боқмагил, кунглим, бу ёнмоқ олдида,
Эй, ақл, бонг ур бугун, мовий Орол ёнмоқдадир!

Аслида, дунё узи ут ичрадир, ҳайрат нега,
Ҳар нафасда банду банду ҳол-ҳол ёнмоқдадир.

Лек бу дунё ичра бор мангу шараф — мангу олов,
Таъзим айланг қошида, аҳли камол, ёнмоқдадир.

Булма маҳрум бул муқаддас шуъладан, кунглим, сира,
Офтоб бошлар уза то безавол ёнмоқдадир.

СЕВИБ ҚОЛДИМ ЧОҒИ

Куларимга узгача дунё, севиб қолдим чоғи,
Лолазордир қишда ҳам саҳро, севиб қолдим чоғи.

Кичкина япроқда ҳам бустон кўрарман, во ажаб,
Томчида қалқиб оқар дарё, севиб қолдим чоғи.

Битта сўзда бир бутун дoston мужассам айланур,
Битта оҳда бир жаҳон савдо, севиб қолдим чоғи.

Қул узатсам, неча минг юлдуз қўнарлар қафтима,
Йўлга чиқсам, мақсудим пайдо, севиб қолдим чоғи.

Сир уғирлай деб йўлим тўсгай мудом шаббодалар,
Мен утарман зарра бепарво, севиб қолдим чоғи.

Зарралан офтобгача айлар муборакбод мени,
Ҳам ҳавас этай неча шайдо, севиб қолдим чоғи.

Энди олам элига ошиқлигим нурдек аён,
Бир узингсан беҳабар, барно, севиб қолдим чоғи.

ЭҲТИМОЛ

Бир майин шаббода эсди. Сиз томондан, эҳтимол,
Бир хабар олмоқчидирсиз биз ёмондан, эҳтимол.

Қалбимизда жилваланди ногоҳонда шуълалар,
Боқдингиз ё биз томон юксак довондан, эҳтимол.

Мавж уриб қонларда орзулар, табассум бизга ёр,
Қунглимиз дунёси кенг тортди жаҳондан, эҳтимол.

Оҳ десам, оҳим шу дам юлдуз юзин этмиш қаро,
Бунча тез учмас эди уқ ҳам камондан, эҳтимол.

Хайрият, етмиш қулогингизга дарду ҳасратим,
Бу — юракдан талпиниб, этган фиғондан, эҳтимол.

Яхшилик дунеси кенгдир, эзгуликнинг сунги йуқ,
Бунча шафқат барчаси сиз меҳрибондан, эҳтимол.

Дилда бор ишқимни ушбу шеър аро жо айладим,
Битта мисра янглиғ ул улкан девондан, эҳтимол.

ДАРС БЎЛГУСИ

Бир совуқ сўздан кўнгил кузгусида дарз бўлгуси,
Бул узин билган кишига бир умр дарс бўлгуси.

Мисра ҳам жуфт бўлса шеър ичра топар ўз қадрини,
Икки кафт бир-бирга теккан чоғида қарс бўлгуси.

Балки номақбул сўзимдан кўнглингиз ичра гумон,
Ошиқ аҳлини кечирмоқ ҳам, ахир, фарз бўлгуси.

Яхши сўз, бир илтифотингиз кутиб умрим кечар,
Биз томондан бир умр сизга шу хил арз бўлгуси.

Севги — минг қирра жавоҳир, билмагай андозани,
Ҳар кўнгилда ишқ деган минг шаклу минг тарз бўлгуси.

Бор умидим, бир боқиб, бағримда ёққайсиз қуеш,
То жаҳон борича сиздан бу кўнгил қарз бўлгуси.

СЕН ТАБИАТГА, ОДАМ...

Сен табиатга, одам, зурлик билан кул урма куп,
Бағридан бор неъматин олгум дебон, улгурма куп.

Боғу бустон, тоғу саҳро она-Ер изминдадир,
Сен унинг дареларин турли томонга бурма куп.

Гул керак, булбул керак, саҳро керак, урмон керак,
Сен уларга меҳр берсанг бер-ку қайта қурма куп.

Ақлу идрок бирла сен дунё уйига раҳнамо,
Мавжудотлар оламин ҳаренга хасдек сурма куп.

Билки, сендан сунгра ҳам ворис неча авлод бор,
Сен уларнинг ризқидан нафсинг учун ундирма куп.

Бир товуснинг ранги бирла бир физолнинг кузлари —
Бахт эрур инсон учун, бахтинга лоқайд турма куп.

Қатра сувга бир губор тушгач узинга жабрдир,
Зарра нурдан зарб ясаб, олам уйин ёндирма куп.

Бир бутундирмиз табиат, биз унинг арзандаси,
Ақлу идрок йўлидан боргил мудом, зид юрма куп.

ПАЙВАНДУ ПАЙВАСТМАН ЯНА

Сухбат ичра ер ила пайванду пайвастман яна,
Ёр баҳордан завқланиб, мен ер ила мастман яна.

О, висол, куксимда туйғу чапмасин фаввора эт,
Чун бу ишқ водийсида орзуга ҳамдастман яна.

Лолазор ичра кезур ер лолаларни ёндириб,
Гул ёноғин тафтидан зир титраган хасман яна.

Куксим ичра турфа ҳислар жилваланган лаҳза бу,
Бундан ортиқ бахт узи булгайму билмасман яна.

Севгида олий садоқат ҳам саодат жобажо,
Не машаққат бор бу йулда, кузга илмасман яна.

МУҲАББАТ

Муҳаббат — тонг-саҳарлар дафтар
Узра чеккан оҳимдир,
Агар кунгил давотим булса,
Куз ешим сиёҳимдир.

Тушим бирла ҳушимнинг фарқини
Қилмоқ эмас осон,
Бирини ҳушёр чоғимдир,
Бирини мажнун нигоҳимдир.

Йигитлик фасли қошимдан
Баногоҳ барқ булиб утди,
Ушандан то ҳануз ёр чеҳраси
Офтобу моҳимдир.

Вужудимда ажиб бир силкиниш
Қузғолди ишқ отли,
Тамоман янги дунё то ушандан
Мулку жоҳимдир.

Гузал ёр суврати буткул
Ҳаелим айламиш ишғол,
Жамоли гар илоҳимдир,
Ҳаели подшоҳимдир.

Дилимда эзгу мақсуллар,
Тилимда нозанин куйлар,

Гуе осмонда юлдузлар
Менинг сунгсиз сипоҳимдир.

Билолмасман, бу савдодан
Хабардорму санам е йук,
На шоҳиддир замин бунга,
На осмон бир гувоҳимдир.

Бу йулда неки яхши е емон
Булса барин кўргум,
Билолмасман, савобим қайдаю
Қайда гуноҳимдир.

Муҳаббатсиз бу дунёга келиб —
Кетмоқда маъно йук,
У тунлар сунгида кулган
Менинг нурли сабоҳимдир.

СУҲБАТИ ЗЕБО КЕРАК

Суҳбатимга бул кеча бир суҳбати зебо керак,
Ҳам томошо қилмоғимга кузлари шаҳло керак.

Боғ керакдир хилватий, кўм-кўк зилоллик бағрида,
Иккимиз изҳори дил этмоққа ер танҳо керак.

Пирпираб киприклари, лаб очсалар ҳолим сураб,
Менга дунё илмидан қандоқ яна маъно керак?

Десаларки: «Ҳажрим ичра қийналурусанми ҳамон?»
Мен десам: «Остонангиздан менга бир маъво керак».

Десаларки: «Ишқ аро тоқат эрур олий мақом»,
Мен десам: «Ҳар қандайин тоқатта истисно керак».

Десаларки: «Ишқ мавжидан ҳикоят айлагил»,
Мен десам: «Ул мавжни тортмоққа буюк дарё керак».

Гоҳ табассум бирла кўнглимни этиб осмон қадар,
Гоҳ зулфин буйидан маст этса ул барно керак.

Ул гапирса мен эшитсам, мен гапирсам тинглаб ул,
Дилдаги арзимни бир-бир этмоғим ижро керак.

Нуктадонким, сузларинда қанча лутфу илтифот,
Мағзини ечмоқ учун минг оқилу доно керак.

Яхшиям дунёда орзу бор муҳаббат йулида,
Йўқса дардинг олғали Луқмон керак, Сино керак.

АГАР БОҒ ИЧРА КИРСАНГ

Агар боғ ичра кирсанг, бошланур гулларда яйрашлар,
Яна рангларда мавж урмоқ, яна қушларда сайрашлар.

Қаду қалбинг томошосин согинмиш. йуқса қайдандир
Ниҳолда нозланишлар, чашмаларда сирли қайнашлар.

Сочинг сийпаб эсар шаббодалар шуху таманнолик,
Бу хушбуйни кутар дунё — Хито, Ҳинду Мароқашлар...

Аё, эй офтоб, оламга олтин шуълалар сочгил,
Нигорим йулида булсин нисоринг эрка оташлар.

Гоҳо сувларга роз айтиб, гоҳо гулларга юз бурсанг,
Бу боғ ичра тушар ҳар лаҳза-лаҳза неча кенгашлар.

Товуслар пар эзар ҳайрон, нигоҳни эркалар жайрон,
Ахир, боғни этиб сайрон, гузал ёрим қадам ташлар.

Гузаллик не эрур, гар кўрмоқ истарсиз, келинг бунда
Жаҳонда ном қозонган нозанин танҳо паривашлар.

Нечун уйчан булиб қолдинг, дилором, боисин айтгил,
Нечук нохуш ҳаёлотким, дилингни бул замон ғашлар?

Бу таъриф кўҳна деб ёхуд менга дашном этурсанми,
Ки бундан ортигин ҳаргиз тополмас ишқда саркашлар.

Тиларман, ташрифингни қанда этма ҳар наҳор, жоним,
Агар боғ ичра кирсанг, бошланур кўнглимда яйрашлар.

СЕНИНГ

Ярқирар минг бир баҳор курки камолингда сенинг,
Офтобнинг акси бор утлиг жамолингда сенинг.

Нега мен минг бир дейин, бир навбаҳорсан мангулик,
Ёшлигинг балқиб турар завқу саволингда сенинг.

Битта йудан бир умр сен бирла бормоқ истарам,
Яхшилик, нур бор, гузал, фикру хаёлингда сенинг.

Ёшлигимда ногаҳон кўксимга бир чуғ ташладинг,
Ҳам ушандан то абад қолдим қамолингда сенинг.

Мен учун сен шух шалола, эрка дилбар мен учун,
Минг баҳорнинг атри бордир зулф шамолингда сенинг.

Не санамлар суҳбати жонбахшинг айлар орзу,
Не гузаллар май ичар синган сафолингда сенинг.

Битта кулгингдан жаҳон гулзорига тулғай садо,
Чашмалар уйноғи бор ширин мақолингда сенинг.

Сен омон бул, сен жаҳон бул, то ҳаёт завқин қурай
Қадди ниҳолингда сенинг, оби зилолингда сенинг.

ЖОНИМДАДИР

Бул кеча бир моҳтоб жонимдадир.
Осмонман, офтоб жонимдадир.

Ақлу одоб, ҳусни зебо бир жаҳон,
Сузларидан инқилоб жонимдадир.

Ҳеч жаҳоннинг ганжиги йуқ эҳтиёж,
Парпираб бир дурри ноб жонимдадир.

Қонларимда минг баҳор тулқин урар,
Ифтихордан печу тоб жонимдадир.

Эй, муҳаббат, қандайин қудратсан, айт,
Ҳар нафас минг изтироб жонимдадир.

Қийнама, эй гул, менга қалбингни оч,
Ҳар саволингга жавоб жонимдадир.

Бунчалик мафтунлигим айб айламанг,
Ҳам гуноҳу ҳам савоб жонимдадир.

Кузларин ҳар боқиши сирли итоб,
Бул итоблардан китоб жонимдадир.

Бунча бахтимни сароб этма, ҳаёт,
Сенга дилдан шул хитоб жонимдадир.

КЕЗСАНГ ЧАМАНДА...

Кезсанг чаманда, сочинг ел бирла уйнашурлар,
Елкаю куксинг тутиб, бел бирла уйнашурлар.

Қалбу нигоҳим оқур ушал қаро мавж аро,
Бебош гудаклардурким, сел бирла уйнашурлар.

Раҳм айла, кўз қароғим ул толаларга шайдо,
Улар-чи, ақлим олиб, феъл бирла уйнашурлар.

Ул толаларки, минг-минг, ҳар тори битта дордир,
Кунглу кўзим бир бутун эл бирла уйнашурлар.

Таслимдир кунглу кўзлар, ҳар буйругингга тайер,
Улар меҳрга муҳтож, кел, бирла уйнашурлар.

МУҲАББАТДАН

Бу дунё ичра бир дунё яралгандур муҳаббатдан,
Жаҳонга эзгулик, ёғду таралгандир муҳаббатдан.

Жаҳон тарихлари ичра агар дурдона изларсан,
Ҳамиша энг асл маъно суралгандир муҳаббатдан.

Матонат бирла мардликдан ҳаётда қадру қиммат бор,
Шу қудратнинг баҳоси ҳам қаралгандир муҳаббатдан.

Бу боғлар, бу чаманлар меҳнатингдан баҳралар олмиш,
Ранг олгандир, нур олгандир, зар олгандир муҳаббатдан.

Гузал ёр, ақлу ҳуснингдан камолот бор ҳаёт ичра,
Агар парвоз этар қалбим. пар олгандир муҳаббатдан.

ТУЙ КЕЧАСИДА

Сурнай чалиниб, оҳанги «ёр-ёр» келаётир,
Мавжлан, юрагим, гулшанига ёр келаётир.

Соғинган эдинг, йулларига жонни багишлаб,
Не бахтки, букун аҳдга вафодор келаётир.

Бир-бир босибон, меҳру ҳаё ичра ёниб ул,
Гул-гул очилиб, яхши ният ёр келаётир.

Оламни тутиб сочларининг хушбую атри,
Ташна бу дил уфқига гулзор келаётир.

Ёрнинг йулига айла, кунгил, узни поёндоз,
Орзу тоғининг бағридан анҳор келаётир.

Дустлар, не ажаб, етса самоларга бу бошим,
Кузимга жаҳон, шодлик ила, тор келаётир.

ДУТОРЧИ ҚИЗЛАР ҚУШИҒИ

Дуторим торида рангин жилолар бор, садолар бор,
Улуг юрт армуғон этган ҳаволар бор. сафолар бор.

Қадрдон дустларим, созимга созингизни соз айланг,
Туташ оҳанглар ичра шух нидалар бор, наволар бор.

Агар завқ олсангиз «Ушшоқ», «Баёт»у, «Гиря», «Гулер»дан,
Билинг, бу куй аро умри бақолар бор, даҳолар бор.

Чалинг яйраб юракдан, дустларим, дилларга нур тўлсин,
Бу оҳанг мағзида нозик адолар бор, вафолар бор.

Яратмиш шонли меҳнат бунча бойлик, бунча гулзорни,
Шу гулшандан куйим ичра иболар бор, саболар бор.

Ижоду бахт ила булдик Ватанда сарфароз доим,
Бош узра ярқироқ офтоб — зиелар бор, самолар бор.

БАХМАЛ ҚИЗИ

Сузлаганда, худди бахмал сузларинг, Бахмал қизи,
Коп-қора бахмал мисоли кузларинг, Бахмал қизи.

Бир қушиқ айтким, бу тоғлар тингласинлар бош эгиб,
Тингласин мафтун булиб юлдузларинг, Бахмал қизи.

Сухбатингда лаҳза булган дил самога юксалур,
Фахримизсан ҳам узинг, ҳам дустларинг, Бахмал қизи.

Бу ниҳоллар, бу чаманлар меҳнатингдан яшнади,
Бахтга тулсин кечаю кундузларинг, Бахмал қизи.

Бунча меҳру бу малоҳат, бу чеварликдан яна
Ортажакдир эл аро мухлисларинг, Бахмал қизи.

Бахтлиман, борман шу дустлар даврасида ҳар нафас,
Яйрагум тушса кўзимга кузларинг, Бахмал қизи.

КУРСАТУР

Таклиф этсам ерни хонамга, баҳона курсатур,
Бунчалик нозу таманноким, жаҳона курсатур.

Куз уни истар. кунгил қистар ҳамиша кургали,
Ер на бир хат йуллагай, бир на нишона курсатур.

Иштиёқу соғинурдин кузларимда уйқу йук,
Нолавашлиқда дилим минг хил тарона курсатур.

Дийдам, узра қуй қадам деб, кузларим гирен эса,
Дил узин минг пора ериб, унга хона курсатур.

Севги борким, бу жаҳон кузларга эзгу, бебаҳо,
Чун яшаш завқин кўзингга ошиқона курсатур.

Севги қонда чарх урар, тақдир — табиаг тортиги,
Шул сабаб донолар айтурким, пешона курсатур.

Қалб уйин чақмоқ булиб орзу еритгай ҳар замон,
Бор ишончим, ер висолин бу замона курсатур.

НАВБАҲОР

Навбаҳор келгач табиатга малоҳатлар келур,
Навбаҳор бирлан кунгилга турфа ҳолатлар келур.

Барқ урар борлиқ қуёшнинг нурларидан баҳравор,
Елпиниб эсан шамол бирлан ҳаловатлар келур.

Қил томошо навбаҳорда сен гузаллик базмини,
Шух навозиш бирла дилга яхши одатлар келур.

Қузларимда уйқу йўқ, ишқ изтироби — ҳолатим.
Дейдиларким, изтиробдин сунгра роҳатлар келур.

Келганинг дунёга инсон, меҳнатингдан бахт ярат,
Чунки дерлар, ким машаққат чекса омадлар келур.

Кимки номақбул тутар халқ азмига уз феълени,
Бир умр бошига, бил, санги маломатлар келур.

Бошлар узра бу баҳору бул қуёш булсин абад,
Меҳнату эзгу ниятлардан саховатлар келур.

ЧАРХ УРИБ...

Чарх уриб тинчлик қуши — оппоқ кабутарлар учар,
Етти рангда товланиб, осмон тўла шарлар учар.

Олчазорлар, олмазорлар пахта хирмоним мисол,
Елпиниб эсгач шамол, бирдан момик парлар учар.

Водилар, қирлар, адирлардан яшил мавжлар келур,
Офтобнинг бағридан Ерни қучиб зарлар учар.

Шарқираб шодлик билан фаввора сапчир кук сари,
Тип-тиниқ инжу булиб покиза гавҳарлар учар.

Май — баҳорким, бирма-бир очгай кўнгиллар розини.
Дилга дил пайғомин элтиб ишқли дафтарлар учар.

Олам элин масту мустағриқ этар гуллар иси,
Атр улиб буткул ҳаво раъною сафсарлар учар.

Талпинур бахтни тараннум айлаган байроқларим,
Чарх уриб тинчлик қуши — оппоқ кабутарлар учар.

УЗИНГДАНДИР

Агар шайдойи хуснингман, бу бахт, жоним, узингдандир,
Тикибман суҳбатингга жон, ушал болдай сузингдандир.

Умр осмонида дуч келган эрса юлдузим сенга,
Бу ҳам оҳанрабо янглиғ дурахшон юлдузингдандир.

Бу боғлар, бу гузалликлар дилингдан баҳралар олмиш,
Дилингда эзгу туйғулар яратган наврузингдандир.

Агар офтоби оламнинг забундир ҳоли кук ичра,
Бу савдолар қуёшни ҳам қамаштирган юзингдандир.

Агар тунлар қароликда уятдин юз қаро булди,
Бунинг боиси ҳам, дилбар, қошингдан — кундузингдандир.

Назокат бирла кулсанг нур, меҳр ёғгай жамолингдан,
Бу инсоний саховатлар шарафли кундузингдандир.

Булибсан ақлу одоб бобида танҳои давроним,
Бу олий хислатинг мадҳи менингдек мухлисингдандир.

ЗЕБОНИ КУРИНИ

Саҳнада Зебони курилинг,
Шуҳи дилорони курилинг.

Жон офати булмаса-чи,
Нозу таманнони курилинг.

Ошигини утга еқар,
Раҳми йуқ ошнони курилинг.

Тоҳиру Фарҳоди қани,
Ширину Зухрони курилинг.

Чулга ғулу солди узи,
Энди бу саҳрони курилинг.

Ўзи ширин, сузи ширин,
Қалбида дарени курилинг.

Курдию бир — булди адо,
Кухна бу дунени курилинг.

Туй булади, туй булади,
Базму томошонни курилинг.

ҚАЛБИНГИЗ ИЗХОР ЭТИНГ

Қалбингиз изҳор этинг, тоғлар менга,
Гувраниб оққувчи ирмоқлар, менга.

Мақсадим йулида ҳамроҳсиз мудом,
Сузланг, эй қайрилма суқмоқлар, менга.

Сирли оламдан ҳикоятлар қилур
Шух шивирлаб, турфа япроқлар, менга.

Багрингизда неча ҳикмат жам эрур,
Ҳайқиринг, нур кони чақмоқлар, менга.

Дилраболик, тоза қалб достонидир —
Бу само, бул сою қирғоқлар менга.

АЙЛАНУР

Токи уз меҳворидан бул чархи гардун айланур,
Вақту соат узгариб, кундуз билан тун айланур.

Узгарур меҳру муҳаббат, узгарур дарду алам,
Узгарур тахту итоб, ошкору макнун айланур.

Неки тингай бу жаҳонда, унга улмақдир насиб,
Чарх уриб лош устина, шул лаҳза қузгун айланур.

Эй тириклик, минг ташаккур севги иқболинг учун,
Севги борким, товланиб минг гусли очун айланур.

Гоҳ висолу гоҳ фироқнинг уртасинда уртаниб,
Қалбим ичра ишқ деган тугенли мазмун айланур.

Сухбагингда бир нафас булмоқ буюк орзум эрур,
Бул жасорат қошида минг битта Мажнун айланур.

Икки сочингим, уриб тулқин, оқар елканг уза,
Бирда Сайхун мавж отиб, ул бирда Жайхун айланур.

Кузларингда бул жаҳоннинг курки яққолдир аен,
Шул сабаб дунё узи бошингда мафтун айланур.

Сен омон бул, сен абад бул бул жаҳон гулзорида,
Боқинингдан боғ узи минг рангда гулгун айланур.

НАВРУЗ БУГУН

Булди олам жилвагар, Навруз бугун,
Қулда созу тилда жушқин суз бугун.

Эзгу ҳислар мавж урар жонлар аро,
Туймагай борлиққа боқиб куз бугун.

Кез чаманлар ичра, кунглим, завққа тўл,
Зора, дуч келса ушал гулюз бугун.

Даврада қизлар таманносин куринг,
Ҳар бири бир ой бугун, юлдуз бугун.

Рози дил айтсам дадил, уйланма ер,
Тенг келибдир кечаю кундуз бугун.

Рангу оҳангнинг улуг бозори бу,
Авжда Алёру Баёт, Феруз бугун.

Хонадон меҳмон ила обод эрур,
Дуст ила соз, яхши давра туз бугун.

Тутма, Навруз, бизни меҳрингдан дариг,
Чун меҳр қошинда ожиз муз бугун.

Марҳабо, офтоб, жаҳонга шуъла соч,
Бахт бугун, байрам бугун, Навруз бугун.

СЕН КАБИ ОЗОДА ЙУҚ

Хусн аро бир сен каби озода йуқ,
Ишқ аро ҳам мен каби афтода йуқ.

Лаҳза-лаҳза мен хаелинг бирла банд,
Бул хаелингдан ширинроқ бода йуқ.

Мендаги тоқатни Қайсдан излама,
Сендаги оҳанрабо Лайлода йуқ.

Ишқим ичра бир гадо деб бил мени,
Бошим осмон, мен каби шаҳзода йуқ.

Келса куклам, боғ аро сайр айласанг,
Зулфинг атрин упмаган шаббода йуқ.

Ёз келиб, олам саховатларга гарқ,
Лек сенинг меҳрингча ишқ дунёда йуқ.

Илтифотингни, санам, тутма дариг,
Бундан ортиқ орзу бу иншода йуқ.

УЛ ПАРИЗОДИМКИ

Ул паризодимки, ҳусн аҳлига устозлик қилур,
Ақлу одоб ичра ҳам танҳою мумтозлик қилур.

Қаҳридан ёзларда ҳам кунглим аро минг қаҳратон,
Меҳридан энг қаҳратон қишлар менга ёзлик қилур.

Қайси Лайло сарвинозим қошида шуҳрат топур,
Қайси Ширин ҳусну ишқда мунча таннозлик қилур.

Гунча лаблар шух сухан бирла агар жон этса бахш,
Оху кузлар қасди жон уйнаб, тирандозлик қилур.

Мен дедим, айлай нисор ҳуснингга дунё мулкани,
Кулди айтди, эй фақир, бу неъматинг озлик қилур.

Уйладим, олам аро ошиққа тақдир шу азал,
Барча маъшуклар жафо илмида ҳамрозлик қилур.

ДЕМА, ЭЙ ДУСТ

Дема, эй дуст, жаҳон ичра нечук турфа уюнлардир,
Дегил, халқ бошида қайдин бу хил оғир қуюнлардир.

Дема, одамлар ичра бу нифоқлар ёғди осмондан,
Дегил, уз-узларин бугмоқчи булган бу забунлардир.

Дема, бу жанг аро ким голибу мағлублари кимдир,
Дегил, мағлубу голиб йук, булар фикри юпунлардир.

Дема, куксинг аро қандоқ фиғонлардурки, жой тутмиш,
Дегил, юз хил муаммодан тугилган бу тугунлардир.

Дема, аччиқ тузонларданми кузда шашқатор ёшлар,
Дегил, Орол уфурган туз билан зардоб кукунлардир.

Дема, оқ водилар сенга нечук бундоқ қаро бўлди,
Дегил, оқ пахтазордан бурқсиган ногоҳ тутунлардир.

Дема, ким курсатур эрку адолат йулларин элга,
Дегил, эл раҳнамоси — эл узи, бағри бутунлардир.

Дема, ушбу қафасдан сен қачон чиқмоқни истарсан,
Дегил, фурсатни бой берма, ушал кунлар — бутунлардир!

УЗГАЧА

Дустларим, сиз бирла ҳолим узгача,
Фахр этиб, завқу камолим узгача.

Даврангизда бахтиерман, уйламанг
Бор кунгил ичра малолим узгача.

Меҳрингиздан еришур кунглим уйи,
Қалб аро унган ниҳолим узгача.

Ҳар бирингиз менга бир офтоб мисол,
Таъриф айларда мақолим узгача.

Мадҳингиз куйлаб, жушар ирмоқларим,
Дашт аро эсан шамолим узгача.

Сизга содиқлик дилим ичра шиор,
Булмагай феълу аъмолим узгача.

ИЛТИЖО

Тонг уфқни лолазор этган маҳал,
Боғлару тоғларга сурган чоғда ҳал,
Худди холдек жилмайиб турса Зуҳал,
Сенга дилдан номалар езгум келар,
Тасвиринг дафтарга тулғазгум келар.

Куйларим ҳам уйларим номинг билан,
Субҳу шомим субҳ ила шоминг билан,
Гар керак булганда, илҳоминг билан
Мисли Фарҳод неча тоғ қазгум келар,
Тасвиринг дафтарга тулғазгум келар.

Билмадим, булгайми сендан бир нидо,
Бир нидо булсайди, унга жон фидо.
Ушбу шеърим чин кунгилдан илтижо,
Кунглим очиб, сенга қурғазгум келар,
Ташрифингга ўзни тулғазгум келар.

Не ажабким, ярқираб кетгай жаҳон,
Ташрифинг сезмоқдадир муштоқ бу жон,
Ақлу одоб ичра танҳо, меҳрибон,
Бошни осмонларга етказгум келар.
Дилдаги армонни кетказгум келар.

СУЗ ОЖИЗ ҚОЛГАНДА СОЗ...

Суз ожиз қолганда соз сузлар эмиш,
Дилдаги дардингни у бузлар эмиш.

Гоҳ нафис оҳанг сени мафтун этар,
Мағзида шаҳло ушал қузлар эмиш.

Гоҳ самога элтажак соҳир наво,
Шўх шалола сенга юлдузлар эмиш.

Қанча дард бор, қанча ишқ бор куй аро,
Дилга талқин юз эмиш, юзлар эмиш.

Кеча бир куй бирла куйдирдинг мени,
Эрта бир куй бахтни куз-кузлар эмиш.

Чал, сеҳрдан яйрасин кунгил уйи,
Куйга ет кунгил уйи музлар эмиш.

СУВ ВА СОҲИЛ

Тонггача жанг қилди сув соҳил билан,
Гуе соҳил дуч эди жоҳил билан.

Тонггача гоҳ дағдаға, гоҳ асьаса,
Ким билур ё талваса, ё васваса.

Тоғ-тоғ тулқин соҳилга гашланур,
Лаҳза-лаҳза бир галаён бошланур.

Ёки денгиз ҳам йўлин бурмоқладир.
Ишларин ё қайтадан қурмоқладир.

Шундайин бир инқилобки он қадар.
Ухламабмиз бошида то тонг қадар.

Қайда Сайер, қайда Тулқин? Қайдасиз?
Сиз, наҳотки, энди уйга қайтасиз?

Бу томошодан кунгил узмоқ қийин,
Сунгги пушмонлар булурлар бир тийин.

Яхшиси, уч кун яна сабр айлангиз,
Сунгра,майли, йўлга узни шайлангиз.

Бу денгиз соз тинчда ҳам, жунбушда ҳам,
Бундогин ҳеч қурмагайсиз тушда ҳам.

УЙНАБ КЕЛАР

Мавж уриб, сой сувлари уйнаб кела,
Боғу роғлар равнақин уйлаб келар.

Бир булиб, дарё ҳосил этмоқ учун,
Чуққиларнинг бағридан унлаб келар.

Бул садоларга қулоқ сол дил билан,
Гоҳ уриб қаҳ-қаҳ, гоҳо украб келар.

Бунча сув дур манбаи, нур манбаи,
Булгали юз минг қуёш, урлаб келар.

Неча юз минг ташнани сероб этиб,
Меҳр берсанг, ҳар ишинг унглаб келар.

Гул булиб, ҳосил булиб, бергай ривож,
Қир тўлиб, эл бойлиги утлаб келар.

Шўх зилол мавжлар ила оқ, сойларим,
Кавсаринг тут дуст агар уртаб келар.

ГУЗАЛЛАРДАН ГУЗАЛСИЗ

Ловуллаб, товланиб, яшнаб турибсиз ушбу зал ичра,
Гузаллардан гузалсиз мен учун юз минг гузал ичра.

Бу ҳусну бу латофат таърифига сузу соз ожиз,
Булардим бахтиер — мингдан бирин айтсам ғазал ичра.

Билурмиз, бу жаҳон ичра улугвор рутбалар кундир,
Улуғлардан улугроқдир муҳаббат бор амал ичра.

Яралмиш бу жаҳон асли меҳрдан ҳам муҳаббатдан,
Шу боис севги олийдир абад ичра, азал ичра.

Нигоҳингизда маъно, эҳтирослар жилвасоз доим,
Не ҳикматлар мужассамдир ушал зарбулмасал ичра.

Лаб очсангиз неча шаҳду шакар бозори сингайдир,
Тополмасмиз бу неъматни набот ичра, асал ичра.

Солибдир сеҳрингиз ақлу юраклар мулкига яғмо,
Шу ошиқ эл билан мен ҳам қолибдурман қамал ичра.

ҲИНД ГУЗАЛИ

Тонгда сайрон этгали чиқдим ажойиб Ганг сари,
Соҳил узра ул турарди эғнида гулранг сари.

Худди танҳо сарвдек мафтун боқар дарёга у,
Яшнаиб буткул камолин офтоб сепган зари.

Тим қаро сочлар қаро тундай, эшилмиш тол-тол,
Манглай узра лаъл хол ҳам офатижон кузлари.

Мен гузаллик қошида ҳар лаҳза тиз чуққум, вале
Бир қие боқмоқ билан лол этди ҳинду дилбари.

Соядек турдим соҳилда неча уйлар ичра банд,
Билмадим, Панжобидурми ёки Кашмир сарвари?

Ҳинд элига рамзу тимсолдек уфқни кузлагай,
Ним табассумли нигоҳларда ҳақиқат гавҳари.

Толиби илму ҳунардир, она юрт шайдоси ҳам,
Зарра-зарра шеър ила тулгайму кунгил дафтари.

Фурқатий шогирдиман, кунгилга нақш этдим уни,
Бу газал шоядки етса, бир уқиб қуйса пари.

ДУСТЛАР

Айтайин мен ишқ достонимни, тингланг, дустлар
Бу кунгил асрорини кунгилдан англанг, дустлар.

Ишқ тулдирди ҳаётим мазмунин ёғду билан,
Ҳам умр гулзорига бахш этди ишқ ранг, дустлар.

Ёрнинг меҳрини сиз офтоб билан айланг қиёс,
Яшнаган қалбимни шух гулшанга тенгланг, дустлар.

Бахту иқболим садоқат ҳам вафодан барқ урар,
Шу сабаб кунглимни кўзгусида йуқ занг, дустлар.

Севги — инсоний саодатдир, гузаллик олами,
Сиз уни ноҳуш, совуқ еллардан асранг, дустлар.

Бахтлидир ишқ имтиҳонидан йиқилмай утса ким,
Булмагай ҳамроҳ надомат, оҳу аттанг, дустлар.

ГУЗАЛИМ

Сузларимни тингла, барно гузалим,
Кузларингда мунча маъно, гузалим.

Ултирибсан шух хаёллар ичра банд,
Бу хаёлинг мавжи дарё, гузалим.

Бошинг узра офтоб чарх уради,
Мафтунингми ушбу дунё, гузалим.

Мадҳинг айтар боғу гулшан булбули,
Бу чаманга сенму оро, гузалим.

Бунча завқу бу назокат, бу хаёл
Хуб ярашмиш сенга, зебо гузалим.

Егмагайми ё қулогингга сузим,
Қилмадинг бир нозли имо, гузалим.

Ногаҳоно кипригинг тебранди-ку,
Илтифогму айладинг, ё, гузалим?

БУЛ КЕЧА

Оппоқ ойдин, нозли тун боғимда машгул бул кеча,
Гулга изҳори кунгил қилмоқда булбул бул кеча.

Кукда юлдузлар навозиш бирла кузни суздилар,
Ел билан ейилди ҳар ен атри сунбул бул кеча.

Сой шарақлаб ханда айлар куксига сигмай тили,
Во ажаб! Бунча назокат ҳам галогул бул кеча.

Ултирибсан енгинамда, ер, хаёллар ичра банд,
Яшнатиб борлиқни жоним, жилмайиб кул бул кеча.

Нега уйландинг, наҳот кунглингни ёзмайдур бу тун,
Меҳр бир курсатмасанг, ошиққа мушкул бул кеча.

Истасанг борлиқни пойингга поёндоз айлайин,
Булмасин мубҳам хаёлу фикри мажҳул бул кеча.

Кулди, айтди:— Ишқ учун сузлашми елгиз муддао,
Ким, хаёл сурмоқ булибдир менга мақбул бул кеча.

Англадим пинҳона уртанмоқ азобу лаззатин,
Ишқ аро зур имтиҳондир менга масъул бул кеча.

САРВЛАР

Ялта богин яшнатиб, қад қургузибдир сарвлар,
Ёш келинчақлар мисол суҳбат тузибдир сарвлар.

Ям-яшил баҳмал кийинмиш, сафба-саф ороланиб,
Ноз билан, афсун билан кузни сузибдир сарвлар.

Қомати мавзунлари қурганни лол айлар тамом,
Сизни деб сайёҳлар олам кезибдир, сарвлар.

Сояйи савлатлари жонларга ором ҳар нафас,
Кимки беҳолдир, анга жон киргизибдир сарвлар.

Гар Навоий ۽ Фузулий чизса жонон сувратин,
Тархини сиздан олиб, сиздан чизибдир сарвлар.

Қумрию булбул фиғон айлайди васлингиз тилаб,
Кузеши шабнам булиб, сизга сизибдир, сарвлар.

Неча кун мафтун булиб, яйраб жамолингиз билан,
Мадҳингиз ошиқ дилим шеърга тизибдир, сарвлар.

ЙИГЛАМА

Сочларинг сувларга ёйиб, эй, нилуфар, йиглама,
Кузёшинг куксимдаги дардимни қўзгар, йиглама.

Оқ гулинг оҳинг булиб бағрингни ёндирмиш саҳар,
Баргларинг ҳар сафҳаси ишқона дафтар, йиглама.

Сен қуёш орзусида сувларгами роз айтасан,
Бошларингдан ургилиб офтоб сочур зар, йиглама.

Бунча маъсум, бунча ноёб, бунча нозик гулларинг,
Очилиб, соч лаҳза-лаҳза мушқу анбар, йиглама.

Бу чаманда камтарин, маъюс, иболисан жуда,
Бир гули беор узин ортиқча мақтар, йиглама.

Қатра-қатра дур сочиб, фаввора олқишлар сени,
Бағрида ардоқламиш бу ҳавзи мраммар, йиглама.

Бевафонинг дастидан сувларга отдинг узни ё?
Садқайи кузёшларинг кетсин фирибгар, йиглама.

Ерини кутган садоқатли гузалга ухшадинг,
Севганинг васли сенга булғай муяссар, йиглама.

ДЕНГИЗ

Ажаб денгизки, гулқинлар уфқдан буса истайдир,
Опичлай, кифтима чиқ деб, зилол мавж дилни қистайдир

Бериб эрк даъватига, мен қулоч ёйдим қанотинда,
Бу кенглик, бу буюкликнинг жиловсиз, ёлдор отинда.

Ҳавойи рангда товланган денгиз қалбингга солгай нур,
Аладсиз қатралардан бу уюшган ҳавзаи биллур.

Денгиз софликни ёқтиргай, кутармас хору хасни ҳеч,
Қуеш кундуз чумилгайдир, тўлар саҳнига юлдуз кеч.

Ажойиб кимёгарлар эритгандай зумуррадни,
Мужассам айламиш денгиз бу гузаллик, бу қудратни.

Кел, эй дилбар, тўлиб уйнаб, самовий ранг билан чулган,
Жануб офтобидан яшнаб, ҳақиқдай шуълалан, чуғлан.

Гузаликдан олиб баҳра, сузиб, яйраб, ҳунар кўргиз,
Садо берсин юракларда узоқ йиллар улуг денгиз.

БУЛБУЛ

Ажойиб нағмалар бирла саҳар чаҳ-чаҳладинг, булбул,
Ташаккур, дилдаги туйгуларим ардоқладинг, булбул.

Куйингнинг ссхридан бу боғ аро нозланди минг гуллар,
Не оҳангу не сирларни юракда сақладинг, булбул?

Куйиб урганмоғингда бир ишорат борми, айтсанг-чи,
Наҳот, бир гунчани деб сен юракни доғладинг, булбул.

Бу хониш бирла енишда садоқат бор, саодат бор,
Не уйга, не хаёлга сен узингни боғладинг, булбул.

Жаҳон машшоқлари сенданми урганмиш бу санъатни,
«Наво» бирла ениб гоҳи, гоҳи «Ушшоқ»ладинг, булбул.

Гузалик тула боғ аҳли сени мафтун булиб тинглар,
Асликни, улугликни чаманда еқладинг, булбул.

Қуеш қутлаб, уфқдан шуълалар сочди бу гулзорга,
Очиб гулни, нечун тиндинг, қаенни чоғладинг, булбул?

БУГУН

Ўзбекистон, оғушингда нурли байрамдир бугун,
Неча қардонг, неча жондош дустларинг жамдир бугун.

Янгра, карнай, янгра, сурнай, сайрагил, олтин рубоб,
Бахт куйин оламга қанча ёймагил, камдир бугун.

Куксини офтобга очмиш марварид кошоналар,
Лолагун атлас хиебонларда кукламдир бугун.

Эй,гузал, хушру санам, бустонни шодмон сайр қил,
Бахтиёр даврон аро энг муътабар дамдир бугун.

Навқирон ёшинг муборак, эй, диёр, обод элим,
Мангу бахт, мангу севинчлар сенга ҳамдамдир бугун.

Барқ уриб водийларинг, жаннат булибдир боғларинг,
Нурли чехранг қошида ой ҳам суник шамдир бугун.

ХАЛҚИМ САФАРБАРДИР ЯНА

Бепоен водийларим бошдан-оёқ зардир яна,
Мавж уриб кенг пахтазорим тоза гавҳардир яна.

Мен кумуш нур шуъласида дилни шаффоф айларам,
Тонгларим, кундузларим ундан мунаввардир яна.

Куз нурим, фикрим-шууриим толасинда булди жам,
Меҳнатимдан бунча бойликлар муяссардир яна.

Яйра,эй инжу яратган кунглинг оқ халқим менинг,
Пайкалинг юлдузли осмонга баробардир яна.

Қулларинг олтин булиб, олтин яратдинг тоғ-тоғ,
Мард йигит, шўх қизларингким, пахтапарвардир яна.

Армуғон олтин тўйингга бул хазинам, эй диёр,
Шул улуғ мақсадда лочинлар сафарбардир яна.

Дусту қардош даврасинда шон-шарафдир пахтамиз,
Таърифи шоир дилида неча дафтардир яна.

ДАВРАМИЗ

Даврамуз гулгун булибдир нозанин ерлар билан,
Дилбару Дилдор, Дилором — Меҳри пойдорлар билан.

Ҳар бири еркин қуёш, сулмас баҳор, доно нигоҳ,
Хусну одоб ичра танҳо, аҳдида борлар билан.

Сарвинозлар, навниҳоллар, элу юрт шайдолари,
Хулқи хуш, олижаноб, меҳнатда донгдорлар билан.

Пахтазор юлдузлари, боғбон, мураббий, олима,
Шон-шараф бустонида озода руҳсорлар билан.

Меҳрингиздан, чеҳрангиздан нур олур руйи жаҳон,
Чулгадингиз неча чул бағрини гулзорлар билан.

Кулгиси хандон, дили равшан, қадрдонларга боқ,
Қанча фахр этсак ярашгай кузи хумморлар билан.

Тупланибдир даврамузга Гулжамол, Гулчеҳралар,
Келди Гулнозу Гуландом неча Гулнорлар билан.

Куйла, ҳофиз, созни янгат, мутриби олий мақом,
Мадҳ этайлик бу азиз ерларни алёрлар билан.

САМАРҚАНД

Фахр этурмиз биз Самарқанднинг буюк номи билан,
Марварид кошонасию рангин эҳроми билан.

Осмонга бош уриб ҳар бир минора мавжланур,
Сузлашиб турган мисол кукнинг баланд томи билан.

Бу хиебон, бу чаманларда Улутбек барҳает,
Мунтазир учрашгани юлдузли оқшоми билан.

Икки дуст, икки буюк зот бунда кезмиш бир маҳал,
Яъни мавлоно Навоий ҳазрати Жомий билан.

Ҳар қарич тупроқ бу ерда айни фирдавс парчаси,
Ҳар зилол янроқки, куйлар севги илҳоми билан.

Ҳар нафасда бир тарих утругда пайдо булгуси,
Рубару келгай яна бир сирли пайғоми билан.

Етти иқлимдан келурларким, зиёрат эткали,
Куп муқаддасдир жаҳон аҳлига икромии билан.

Бул гузаллик шаҳриким, ҳар чехрада бир офтоб,
Сарбаланд этгай сени курку саранжомии билан.

Шаҳрлар гулдастасинда уз буйи, уз ранги бор,
Янги дунени шарафлар қулда бахт жомии билан.

КОИНОТ ИЧРАДИР

Сарвари олам — жаҳон, эй дуст, коинот ичрадир,
Шул сабабдин Еру осмонлар мулоқот ичрадир.

Меҳрибон Тангрим узи танҳо самовот соҳиби,
Юлдузу сайералар ҳам шул самовот ичрадир.

Каҳқашон йулинда тунлар кузларинг сайрон этар,
Билки, эй одам, вужудинг шул тилсимот ичрадир.

Эй, Худо, нури ҳидоят бирла бизга эт карам,
Меҳру ишқинг шуъласи ҳар битта жонзот ичрадир.

Ел эсар, қушлар учар, сувлар оқар, борлиқ яшар,
Чунки кулли мавжудот буткул ҳарокоғ ичрадир.

Ҳар нафас, ҳар лаҳза меҳрингдан мунаввар кунглимиз,
Сенга беҳад меҳримиз ҳар бир муножот ичрадир.

Тонг отар — шаффоф жамолингдан кичик бир шуъладир,
Офтоб ҳам битта жилванг шунча заррот ичрадир.

Биз ироданг ҳосили, банданг эрурмиз, раҳм қил,
Бепоен ҳамду санолар ҳам тиловат ичрадир.

Берганинг Куръон китоб бизга саодат машғали,
Ҳар калима, оятинг тенгсиз мукофот ичрадир.

Айланур йиллар, фасллар, айланур наслу насаб,
Чархи даввор изни ҳам халлоқу хаттот ичрадир.

Акс этар яхши- ёмонинг бу ҳаёт кузгусида,
Ҳам савобу ҳам гуноҳинг ушбу миръот ичрадир.

РАҚҚОСАЛАР

Уйнангиз дил яйратиб, шух, сарвиноз раққосалар,
Хуб ярашгай сизга шодлик, сизга ноз, раққосалар.

Мавж уриб, гулгун ёниб, минг бир ибо изҳор этинг,
Жур булиб эркин хиромингизга соз, раққосалар.

Навжувон, хушнуд баҳорни акс этар рафторингиз,
Бағрингиз ичра мужассам ўтли ёз, раққосалар.

Сиз — Малика, сиз — Дилафруз неча шайдолар учун,
Ёки Кизлархонмисиз, заррин либос раққосалар?

Сийна — гул, дийдор — гул, гулдан пояндоздир замин,
Қалди шамшод, зулфи райҳон, лаб — гилос, раққосалар.

Тулди саҳна, тулди олам, тулди қалблар сиз билан,
Шунчалар жушқинми завқу эҳтирос, раққосалар.

Сизда санъат, сизда иффат, дилрабо юрт зийнати,
Жами инсоний гузаллик сизга хос, раққосалар.

Кунглим ичра турфа туйгулар жилосин ёйдингиз,
Сизга меҳримдан девон тузсам-да оз, раққосалар.

КУЗ

Безаб узбек диерин шуълалар сочмоқда ёрқин куз,
Солтур юз гурли ранглардан юракка завқу ёлқин куз.

Уфқларни тутиб оқ шуълалар қайнайди водийда,
Бу момик фаслини элда улуглаб айтур: «Олтин куз».

Булоқлар кузгусида соч тараб турган гузал дилбар,
Буюк хирмонларининг ёғдусиданми бу заррин куз?

Дарахтлар худди гулхандек, қуеш анқийди боғлардан,
Қуешнинг тафтидан сен бунчалар булдингми рангин, куз?

Хаел сурган шоирлардек гоҳо фикрингда тошқинлар,
Гоҳо зур ихтиро қилган олимдай доно, вазмин куз.

Кезиб шаффоф қучоғингда узимни бахтиёр сездим,
Гузаликни ҳаминша айладинг кунглимга талқин, куз.

Ажаб, тиллоланиб, куркин намоёиш айламинш юртим,
Тузибсан меҳр ила меҳнат — муҳаббат нурли базмин, куз.

Сенинг таърифун тавсифинг булибдир дoston элда,
Тоғиб фурсат, уқиб қуй, илтимос, шоирни назмин, куз.

БИЛМАДИМ

Билмадим, қайдан қўнгилда ғам бугун,
Севгидан киприкларимда нам бугун.

Уйласам гар сенсиз утган кунларим,
Тор курингай қўзга бу олам бугун.

Шодмон эрдим хаёлинг бирла мен,
Кел ёнимга, бўлгани ҳамдам бугун.

Бу жаҳонда қанча орзу бор эса,
Бил, менинг қўнглу қўзимга жам бугун.

Неча минг гулларни сенга бахш этгай,
Сен деб ҳар лаҳза бир қўклам бугун.

Қанчалик мадҳингни куйга солмайин,
Эй, дилором, шунча бўлгай кам бугун.

СЕВГИЛИМ

Севгилим, қалбимдаги орзу узинг,
Бахт узинг, иқбол узинг, еғду узинг.

Мен учун олам аро танҳо санам,
Ой узинг, кундуз узинг, гулру узинг.

Нурли бу оламни акс этган асил
Чашмайи биллур узинг, қўзгу узинг.

Тоғ мисол куксим баланддир сен билан,
Унда шух жавлон этар оҳу узинг.

Сен ҳаётим, эътиборим, шуҳратим,
Баҳт умидим, дилрабо туйгу узинг.

Севгилим, қалбимдаги орзу узинг,
Бахт узинг, иқбол узинг, еғду узинг.

ТОНГ-САҲАР КИРДИНГ ДИЛИМГА

Тонг-саҳар кирдинг дилимга нур булиб,
Ё садаф бағрида ёнган дур булиб.

Маъюсу маълул эди дил хонаси,
Кетди бирдан гуркираб, маъмур булиб.

Ярқираб кетди жаҳоним ногаҳон,
Жилмайиб қошимда турдинг ҳур булиб.

Чарх урардим нузли бустонлар аро,
Уз-узимда йуқ эдим, махмур булиб.

Битта зарра кузларимга — коинот,
Битта уммон қатраи биллур булиб.

Қайда Тоҳир, қайда Фарҳод, қайда Қайс,
Энди юргайлар нечук мағрур булиб?

Сузлашардик, гоҳ фироқу гоҳ араз,
Гоҳ саволу гоҳ жавоб манзур булиб.

Сочларинг уйнаб паридек, шух эдинг,
Мен томошо тахтида Фағфур булиб.

Маст эдим андоқ хаёлнинг илгида,
Уйғотиб кетди шамол ҳур-хур булиб.

ЁР АГАР КИРСА ЧАМАНГА НОЗЛАНИБ

Ёр агар кирса чаманга нозланиб,
Бог кутар минг гул билан пардозланиб.

Сочларин сийпаб утар шаббодалар,
Зулфидан хушбуй олиб, эъзоланиб.

Лабларидан ранг олибдир гунчалар,
Турфа рангла товланиб, мумтозланиб.

Бир-бирин қутлайди бустон қушлари,
Ташрифин талқин этиб, ҳамроزلаниб.

Нур олиб ёр чеҳрасидан ушбу бог
Юз очибдир ҳар тараф парвозланиб.

Завқланиб кулгусидин ирмоқларим,
Шух садолар бирла куйлар соزلаниб.

Ул гузал мадҳин тинимсиз ёз, Ниёз,
Бир ширин девон бўлтур оз-озланиб.

МИНГ КИТОБ СУЗЛАР КЕРАК

«Минг китоб сузлар керак бир дилни қондирмоқ учун,
Етгуси бир суз вале минг дилни ёндирмоқ учун»¹.

Ғазнали дилдан нечоғлиқ ахтарай қудратли суз,
Сендайин донони ишқимга ишонтирмоқ учун.

Суз — улуг қудрат, бу — руҳнинг жилваланган шуъласи,
Қайси куч етгайки, суздин мардни тондирмоқ учун.

Ноурин бир суз кунгилнинг гулшанин этгай хазон,
Яхши суз қилгай кифоят қайта ундирмоқ учун.

Битта суз ювгай кунгилда булса минг зангу ғубор,
Битта суз етгай умид шаъмини сундирмоқ учун.

Юксалай, балким, фазоларга буюрсанг, эй гузал,
Севги номли бахт қушин бошиниға қундирмоқ учун.

Сузларим қалб гавҳаримдур, айни виждону имон,
Ишлатилмас сохта ҳисларни овунтирмоқ учун.

---

¹ Бахтиёр Ваҳобзодадан.

ГУЛЛАР ТЕРАМАН

Гуллар тераман, гул тераман, ер сенга деб,
Ишқимни қилай гул билан изхор сенга деб

Нурланди қуёш шуъласида боғу баҳорим,
Булбул чалади тонг чоғида тор сенга деб.

Куз булди нигорон, снима бир келақолгил,
Гулқинли кунгил севгида иқроор сенга деб.

Ҳар лаҳза юрак ёдинг ила шод ура бошлар,
Улгунча булай ёру вафодор сенга деб.

Меҳнатда, фароғатда мудом унда хаёлим,
Еллар, айтингиз ҳамдаму ҳамкор сенга деб.

МЕЪМОР

Сингдириб сиркор нақшга санъату илҳомини,
Қурди у машҳур Самарқандла нафис эҳромини.

Неча куклам ранг олур пештоқининг гулзоридан,
Гумбази ҳайратга солди осмоннинг томини.

«Шоҳизинда» тожилек феруза кошинлар ёнар,
Мот этарди бу назокат буддаю исломини.

Кошида бир шиша урвоғи «Скандар кузгуси»,
Бир сополдек курса булғай ёки Жамшид жомини.

Бағри қони, куз нуридан тошга жон этти ато,
Бахш этиб авлодларга иззату иқромини.

Қурдию Соҳибқироним қотти ҳайрат ичра лол:
«Ким кетурмуш бу бинонинг бунчалик андомини?!

Тез топинг, келсин саройга, бу маҳораглар учун
Майли, тақдим айлағумдир истаган инъомини».

У, Бухоро угли эрди, шоҳ лутфин истамай,
Ёзди «Зайниддин иши» деб тошга камтар номини.

НАҚҚОШ ҚУШИҒИ

Меҳру ишқим ёғдусин тошларга
нақш этмоқдаман,
Бул нақшларга юрак қонимни
бахш этмоқдаман.

Қалбим ичра икки мавж бор:
ишқ бири, илҳом бири,
Ул бирин Норин этиб, бул бирини
Вахш этмоқдаман.

То қушилгач икки мавж, туғён
яратсин ишқ деган,
Ҳам хаёл водийсида фикримни
Рахш этмоқдаман.

Зулфизар ер меҳри қалбимда
шижоат қузғатиб,
Севгию санъатда Моний бирла
бахс этмоқдаман.

Ёқуту гавҳар жилосин тошга
утказгунча то,
Сузлатиб рангни, маҳорат бирла
дарс этмоқдаман.

Токи минг йилларга етсин
севгимизнинг шуъласи,

Эй, олис авлод, сенга дардимни
арз этмоқдаман.

Эй, санам, уққил бу дostonимни,
сендан илтимос,
Неки дил ичра ниҳондир, тошга
нақш этмоқдаман.

БИР ЧИРОЙЛИ СУЗ

Бир чиройли суз дегил, бир дуне ҳордиқ айлайин,
Ҳам бу сузни бир умр умримга ёрлиғ айлайин.

Сен менга ул лаъли лабдин бир табассум ҳада эт,
Мен сенга олам гулистонини гортиқ айлайин.

Бир суз айтки, кузларимга ёришиб кетсин жаҳон,
Мен уни айлаб гумор — жонимдан ортиқ айлайин.

Бир меҳр кўргиз — самодек сарбаланд булсин дилим,
Мен уни жонимга жойлаб, меҳр борлиқ айлайин.

Бир келишга ваъда айлаб, кўнглима тўлдир сафо,
Мен кутиб ҳар лаҳза-лаҳза, сенга зорлиқ айлайин.

АФСОНА ЭТГАЙСИЗ

Лабда асал олу билан, кузда гузал жоду билан,
Дилда газал-орзу билан — девона этгайсиз мени.

Юз узра дона холингиз, тилларда шаҳду болингиз,
Уртаб ширин аҳволингиз — мастона этгайсиз мени.

Сиз бир санамсиз эрка — ҳур, қалбимда ёнган тоза дур,
Порлаб гуёким даста нур — нарвона этгайсиз мени.

Эсди чамандан шўх сабо, кезмоқдасиз гулзор аро,
Гулдан кийиб рангин қабо — ҳайрона этгайсиз мени.

Оху каби уйнаб боқиб, кўркам хаёл ичра оқиб,
Ошиқ дилин утга ёқиб — сузона этгайсиз мени.

Шайдолигим дунё билар, Ширин билар, Лайло билар,
Тоғлар билар, саҳро билар — афсона этгайсиз мени.

Кузимда йўқдир уйқулар, кунглимда сирли туйғулар,
Наҳотки кетмай қайғулар — ғамхона этгайсиз мени.

БУЛ КЕЧА

Бул кеча саз бир наво тузмок керак,
Шух садолар мавжида сузмок керак.

Келди дустлар давраимизга, мархабо!
Куй билан гам кулбасин бузмок керак.

Сен гузаллик қайнаган консан, Ҳаёт,
Ишқ-вафо базмини кургузмок керак.

Яхшиларга жон фидо айлаб мудом,
Нобакорлардан кунгил узмок керак.

Жон нисор айлаб Ватаннинг бахтига,
Эзгуликка элни юргузмок керак.

БАХТИМ МЕНИНГ

Сизни курган ҳар соат — бахтим менинг,
Уйингиз остонаси тахтим менинг.

Бир табассум этсангиз байрам булур,
Икки дунё жаннати нақдим менинг.

Таъналар бирлан деган ҳар сузингиз,
Қанд-асал, болу шакар — шаҳдим менинг.

Ишқу содиқлик аро танҳо узим,
Садқангиз булмоқ улуг аҳдим менинг.

Умр маъносини мандан сурсангиз,
Умр бу — ерга фидо вақтим менинг.

ДУНЕ БИЛАР

Менки ошиқман. бунн дунё билар,
Ул санам, валлоҳки, билмас ё билар.

Билса-ку йуллар эди бир хушхабар,
Қайда тошнинг қадрини тилло билар?

Қайсу Фарҳодни тушунгай қайси мард,
Бир уни тоғлар билар, саҳро билар.

Ташналик бағримни ёндирмиш ёмон,
Ташна чулнинг зорини дарё билар.

Бир умид бирла яшармен доимо,
Бир куни ҳолимни бепарво билар.

СЕНСИЗ ҚОЛИБ

Неча кунким дилда зор, сенсиз қолиб,
Бу жаҳон кузларга тор, сенсиз қолиб.

Лаҳзалар йилга баробар бўлдилар,
Каҳратондир навбаҳор, сенсиз қолиб.

Дилдаги орзуларим булмиш сароб,
Кетмиш орому қарор, сенсиз қолиб.

Кузгудек оламни курсатган хаёл,
Булди-ку гарду ғубор, сенсиз қолиб.

Дер эдим сенсиз ҳаётим йуқ менинг,
Йуқ саботу ихтиер, сенсиз қолиб.

Кечалар ёдинг билан мен бор эдим,
Беҳаловат ҳар наҳор, сенсиз қолиб.

Жоним ичра бахт таманноси эдинг,
Бу жаҳон кузларга тор, сенсиз қолиб.

•ЮЛДУЗ•НИНГ ЮЛДУЗ ҚИЗЛАРИГА

Мисли юлдуз нур сочар «Юлдуз» аро юлдузларим,
Эл аро шуҳратли, ёрқин, дилрабо юлдузларим.

Қалбингизда, чеҳрангизда офтобнинг шуъласи,
Меҳрингиздан биз олурмиз нур-зиё, юлдузларим.

Юрсангиз атлас кийиб атлас хисоблар аро,
Сизга бахш айлар ўзин еру само, юлдузларим.

Бир табассум этсангиз яйраб баҳорлар яшнагай,
Санъатингизга жаҳонлар маҳлиё, юлдузларим.

Эрка қизлар, шўх сулувлар, она юрт зеболари,
Сизга зийнатдир садоқат ишқ аро. юлдузларим.

Ҳар биришиз битта юлдуз, бир йиғитнинг давлати,
Неча фарзандлар қувончи — бебаҳо юлдузларим.

Ўзбекистоним жамоли жилвангизда акс этар,
Сизга йулдош эл дуоси доимо, юлдузларим.

ЛОЛАХОН ДЕГАН ҚИЗЛАРГА АТАГАНИМ

Лолазорга Лолахон чиқмиш бугун,
Йулига пешвоз жаҳон чиқмиш бугун.

Лолахоннинг пойига бош ургали
Турфа гуллар шодмон чиқмиш бугун.

Настаринлар илгида шабнам қадах,
Этгали минг садқа жон чиқмиш бугун.

Лолазор уртанди кургач Лолани,
Бағридан алвон фиғон чиқмиш бугун.

Ер — қизил, зангору сафсар ичра гарқ,
Соғиниб сою довон чиқмиш бугун.

Коинот гулгун шафақдан жилвасоз,
Офтоб ҳам нурфишон чиқмиш бугун

Рангу оҳангнинг улуг бозори бу,
Раста-раста ҳар томон чиқмиш бугун.

Яйрасин деб қузлари ул ёрнинг,
Минг жилолик бустон чиқмиш бугун.

Ё баҳор ёймиш фаровон атрини,
Ё гузал зулф уйнабон чиқмиш бугун.

Она-Ер эъзоз этиб фарзандини,
Куксида минг фахру шон чиқмиш бугун.

О, висол, куксимга қуй ишқ нашъасин,
Чин қунгилдан шеър равон чиқмиш бугун.

ҚОР БУ ҚИШ

Қор бу қиш белдан ёғиб, оламни ошпоқ айлади,
Куча, майдонларда хирмонлар уюб тоғ айлади.

Сирпаниб шох ташлагай ҳар кимки булмас эҳтиёт,
Шуху шаддод куп гудаклар кайфини чоғ айлади.

Изғириндан худ анордек қип-қизарди чехралар,
Яъни хушруйлар ёноғин лола байроқ айлади.

Дов-дарахтлар энгашиб, бурканди парку пустинин,
Кийдию қордан этик ҳам қорни қалпоқ айлади.

Бунчалик мул-қул шакарни қайдин олди осмон?
Ё табиат ун элай деб супра-уқлоқ айлади.

Ях соқол булди буғотлар, уй-бинолар боши оқ,
Муриллар тинмай чекиб, соғ ўпқасин доғ айлади.

Ё момиклардан гилам туқишми қишнинг санъати,
Тола-тола қор эшиб уриш-ла арқоқ айлади.

Ё урикнинг гуллари тутди жаҳоннинг уфқини,
Пахтазор ё барқ уриб, борлиқни бодроқ айлади.

Ё нишолда, ё қимиздир, иштаҳа қузғар куриб,
Сут қозондай булди ер , офтобни сарег айлади.

Қорни мадҳ этмоқ булиб, йунди қалам шеърбозлар,
Бир неча дафтар тулиб, арузу бармоқ айлади.

СУЗ ҚАДРИ

Булса такрор, қадри кетгай
не улуғ сузларни ҳам,
Суз билиш — кам, бил яна
урнин гопиб сузларни ҳам.

Ногаҳоний битга суз
дил мулкани яғмо этур,
Суз — улуғ қудрат, эритгай
тошни ҳам, музларни ҳам.

Кундузи юлдуз тақиб, оламга
қуз-қуз айлама,
Қадри булгай қоп-қаро тун ичра
юлдузларни ҳам.

Сенга бир суз айтажакман,
дилгинамда асраган,
Жам этибман бағрига минг
кеча-кундузларни ҳам.

Суз аро инсон камоли, ёр
жамоли жилвагар,
Сарбаланд этгай газалда
не қаро кузларни ҳам.

«Хамса» водийси аро суз мулкани
кездим кеча,

Тингладим яйраб гузал
гулчехра, гулюзларни ҳам.

Сузда ҳикмат, сузда ибрат, сузда
миллат барқарор,
Яхши сўз бирла топарсан энг азиз
дустларни ҳам.

ШУКРОНА

Икки уттизман, яна уттиз керак,
Ёргинам, ёнимда доим сиз керак.

Истарам, дунёни кезсам, сайр учун
Тоғ керак, урмон керак, денгиз керак.

Ишқ оқар томирларимда маъж уриб.
Тоғазал ёзсам париваш қиз керак.

Уйламанг саркаш экан деб, аҳли дил,
Менга ул жонона ер ёлғиз керак.

Севгидир инсон камолин меҳвари,
Баргу мева, гул учун илдиз керак.

Қалбим ичра турфа ҳислар жилвагар,
Талқин этмоққа неча ҳофиз керак.

Минг ташаккур бу саодатлар учун,
Раббано, қошингда чуқмоқ тиз керак.

ҲОФИЗГА

Куйла, ҳофиз, садқа булсин бу ширин жонлар сенга,
Эл қувончи ҳадя этгай шавқ ила шонлар сенга.

Сен ениб уртанганинда дил эриб сувдек оқар,
Тоғу тахтин бахш этар не шоҳу султонлар сенга.

Бу овозу бунча санъат сенга оллоҳ неъматини,
Жон қулогин тикди мафтун еру осмонлар сенга.

Тоғу дарё, водийларни бағрига олмиш наво,
Таслим этмиш ҳурматин қуп шаҳру бустонлар сенга.

Гоҳ жаранглар баҳту шодлик, гоҳ маънос инграр алам,
Куксин очмишдир тамоман васлу ҳижронлар сенга.

Бул кичик қалбингда дунелар мужассам айланур,
Дардин изҳор айлабон ободу вайронлар сенга.

Руҳ олиб ажлодлардин, ҳофизим, юксал баланд,
Ёр булсин халқ меҳридин бу унвонлар сенга.

МУҲАББАТ ЙУЛИГА КИРДИНГМИ...

Муҳаббат йулига кирдингми, ён, дерлар,
Тасаддуқ айлагил бу йулда жон, дерлар.

Тузилгай одамий олам муҳаббатдан,
Жаҳон булмас муҳаббатсиз жаҳон, дерлар.

Бу йулда неча говлардан керак утмоқ,
Ҳаётингла умрбод имтиҳон, дерлар.

Жафосин ҳам бу йулда муҳгарам тутгил,
Бу ҳам бир марҳаматдирким, қувон, дерлар.

Билур донолар ишқ аҳлининг аҳволин,
Меҳрсизлар ошиқни нотавон, дерлар.

Самога етказур ошиқни ишқ шавқи,
Муҳаббат чулғаган дил комрон, дерлар.

ГАВҲАРИМ

Гавҳар Раҳимовага

Санъатим ичра ажойиб гавҳаримсан, Гавҳарим,
Яъни диллар саҳнасинда сарваримсан, Гавҳарим.

Рақсу оҳангдан мужассам бир ажиб, озода қалб,
Хуш садолардан музайян дафтаримсан, Гавҳарим.

Бепоен санъат самоси — ҳар ситора бир жаҳон,
Юлдузимсан, кавкабимсан, ахтаримсан, Гавҳарим.

Қуп олис йулар ётур умринг китобин мағзида,
Гоҳ нозик раққоса, гоҳ аскаримсан, Гавҳарим.

Юз билан юзлаш, азизам, сенга орзум ушбудир,
Халқни севган халқ қизи, халқпарваримсан, Гавҳарим.

ҚУТЛОВ

Яшанг, устод Шоислом, сиз бугун етмишга етмишсиз,
Сахий дил газнасин буткул диерга ҳады етмишсиз.

Учиб оппоқ кабутардек дилингиз элдан элларга,
Диловар, эзгу сўзлардин гузал пайғомлар элтмишсиз.

Мутаржим, шоиру олим, яна арбобу зарбоф ҳам,
Зарифлар даврасин антиқа баҳс ичра элитмишсиз.

Ғазал бир ен, рубоий бир тараф, бир енда илму фан,
Бу оппоқ чуққиларга ишқ била мардона кетмишсиз.

Тузиб етмиш китобдин эл учун етмишта «Гулбоғ»ни,
Нозик таъб халқингиздин яхши таърифлар эшитмишсиз.

Қизил гулни, қизил лабни, қизил майни севардингиз,
Қизил тутга яна хушторлигингиз хатга битмишсиз.

Билардик, мубтало утган шотутга не-не «Шо»лар ҳам,
Ушал йулдан борибми е кунгил зангин аритмишсиз.

Ҳаёт ичра Ҳаётхоним билан орзуларингиз куп,
Яна етмишни мулжаллаб, қадахда бахт эритмишсиз.

ЎРМОН ҚУШИ

Чулдираб сайрайди ҳар тонг чоғи бир ўрмон қуши,
Савтидан уйнар типирлаб, танга сиғмай жон қуши.

Бунча ёндинг, бунча тошдинг, сув бўлиб оқдинг нечун,
Сузла, эй, зумрад чаманнинг беқиёс, бийрон қуши.

Оқ бадан оппоқ қайинларму сенинг шайдоларинг,
Сарвлар, шамшодларнинг сенму ё ҳайрон қуши?

Бир гуруҳ гулчеҳра қизлар гул терар ўрмон аро,
Жур бўлиб шўх кулгуларга, яйра, эй осмон қуши.

Эрк будир, оҳанг будур, дилбар садолар мавж-бамавж,
Лол қотиб тинглар сени оламини минг-миллион қуши.

Мен бу ўрмон оғушинда дам олардим неча кун,
Бир ажиб сирларга ошно айладинг , даврон қуши.

ПУШКИН ЧИМЁНДА

Дейдилар, Пушкинни кургандир бу Чимён тоғлари,
Шеърлари узбекча янграб, мавж урган чоғлари.

Ушбу қоя, бул булоқлар барчаси булган гувоҳ —
Ул забардаст шоирим дурёсидан уранда оҳ.

Арчазорлар, қоялар ҳам унга кунгил очдилар,
Жийдазорлар бошидан миллион кумушлар сочдилар.

Чуққилардан жилмайиб пешкаш булиб чиққан қуёш,
Йулларига даста-даста меҳр ила сепган қувонч.

Айланиб Оқсув билан Куксувни ой ёғдусида,
Курган ул юлдузлар аксин чашмалар кўзгусида.

Қоя узра қоядек юртимга боққан гурт тараф,
Бир диерким, мир Алишер шеърдан бошда шараф.

Бунда чодирлар тикиб, бир неча шоир басма-бас,
Субҳу шом зур шеърят бағрида олганлар нафас.

Бунда Ойбек ишлаган илҳом билан ошуфтаҳол,
Ҳам Онегин чуққиларга айлагандир арзи ҳол.

Туйғуларда шуълаланса қанчалик маъною сир,
Барчасин бир-бир кучирган меҳр ила Усмон Носир.

Қайнаган сирли булоқлар — қалбининг фаввораси,
Йиғлагандек ул Зарема — шум сарой оввораси.

Уйгуну Гафур Гулом устодга ҳамроҳ эрдилар,
Маънилар уммонидан бир неча гавҳар тердилар.

Миртемир булган бу ерда эзгуликнинг ташнаси
Ҳам Олимжон қалбининг Пушкиндан эрди яшнаши.

Бунда гоҳ кулги жаранглаб, гоҳ купирган бода ҳам,
Давраларда қанча ҳикматлар деган Шайхзода ҳам.

Бунда Пушкин ҳар юракка киргани рост нур булиб,
Туйғуси, туғенлари узбек тилимга жур булиб.

Эҳ, ушал давр, ул соатлар бир умрга туйғулик,
Ҳамда ҳар бир лаҳзасига битта ҳайкал қуйғулик.

Неча кунким, гурлаган Пушкин диерим тоғида,
То ҳануз янграр садоси улканинг ҳар ёғида.

Шу сабабдан бунда қолган бир умрга тоғ булиб,
Узбакий шеър наҳрида жушган гузал ирмоқ булиб.

ЖОН ҚУШНИМ

Тожик дустларимга

Ижозат бер, сенга изҳор этай кунглимни, жон қушним,
Фикрдош, елкадош, сирдош, девори дармиён қушним.

Азалдин тариху тақдири пайваст икки ҳамсоя,
Булурмиз бир-биримизга биродар, хоҳарон, қушним.

Ажиб довругли бир элсан, дилингда эзгу туйгулар,
Ширин гуфтор, ширин лафзинг билан ширин забон
қушним.

Курингай Помиринг қадди жаҳоннинг етти бурчидан,
Булибдир шуълавор Ваҳшинг заминда дoston, қушним.

Бадахшон лаълининг таърифи дунё ичра машҳурдир,
Қадам урган жойингда очилур бир янги кон, қушним.

Чиқиб Панжруд бағридан Абу Абдуллодек устод,
Фунунда, шеъриятда сен ҳамиша комрон, қушним.

Қадимий, ибратомуз, кўҳна тарихлик баҳолир эл,
Асрлик кўп курашларда чиниққан қаҳрамон қушним.

Хужандда, Конибодомда менинг минг дустларим бордир,
Бу Варзобдир, Регардир бу, юракдан меҳрибон қушним.

Навоий бирла Жомиймиз, асрлар қаърига боқсак,
Улуғ Айний, улуғ Ҳамза — шогирду устодон қушним.

Агар Мирзо шеърига пайрав этса шоири узбек,
Билинг, Гафур Фулом сизда сухандони қалон, қушним.

Туташир пахтазорлар ҳам, туташир боғу роғлар ҳам,
Туташир қалбу идроклар, туташ меҳнат ва шон, қушним.

Ипак хирмонларин уйсанг менинг ҳам ифтихоримдир,
Чароғинг ёнса Норақда уйимда қаққашон, қушним.

Уйим бирдир, куйим бирдир, уйим бирдир, туйим бир
хил,
Мо аз як дарё менушем асал — оби равон, қушним.

Агар яйратса дилларни қулиб шўх духтари тожик,
Не тонг, узбек йигитлар бағри ичра минг сузон, қушним.

Ажаб йўқ, узбекистонлик келинлар сизда ҳам кундир,
Ахир, яктодир орзулар, томирлар ичра қон, қушним.

Топиб ҳамсояликдан биз ҳақиқий бахту иқболни,
Булиб бир жону бир тан, як замин, як осмон, қушним.

Фаройиб дилкушо юртсан, сенга дилдан ташаккурлар,
Матонатли, маҳоратли, саодатманд ён қушним.

ГУЛОБ ИЧРА

Навоии ғазалига мухаммас

Не дардга чулганибсан, эй, нигоро, ваҳм хоб ичра,
Ёнурми ташна лаб сахро сенингдек чуг сароб ичра,
Шифо истаб, тополмасман давосини китоб ичра,
Иситқон, нозанин жисмингки тердин тушди гоб ичра,
Эрур бир оташин гул баргиким ётқай гулоб ичра.

Бу ҳасраг жисму зоримни ёқибдир мисли чақмоқким,
Ишим фаред ила оламини эмди утга ёқмоқким,
Куяр оҳим шароридан бу утга булса боқмоқ ким,
Иситма ранжидан эй гул, булибсен гунча андоқким,
Ҳариру хуллалиқ жисминг тушибдир печу тоб ичра.

Наҳот, нозик бу кунгил шишаси ғам сангидан синса,
Ниҳолимга қазо офатлари ҳар лаҳза ёпринса,
Умидим шул, баногоҳ, бунча гурбатлар тамом тинса,
Исиғлиқдин танинг ут булди, тонг йуқ, неча толпинса,
Ҳароратдин қолибдур шуъла доим изтироб ичра.

Иложин қил узинг, жоним, нечук улмогим истарсен,
Эзиб жонимни малҳам айласамми жонни асрарсен,
Сариқ ранг солмасин, соя, ҳали бир гунчаи тарсен,
Қизил чодаршабу мовий тушақлар ичра титрарсен,
Анинглекким қуёш куклар била гулгун саҳоб ичра.

Ҳарорат зуридан гоҳи булибсан ҳуд, гоҳи беҳуд,
Кузингни оч, мени дарду аламда қилмайин нобуд,
Руҳинг ранж чекмасин, эмди саломатлик удумин тут,

Лабинг ёқути ичра қатра-қатра термидур, ёхуд
Тушибдир дона-дона инжу икки лаъли ноб ичра.

Менга етқуздилар ногоҳ, қаро булди деб осмонинг,
Неча кунким бу дард ичра ёнармиш жисм ила жонинг,
Кутар бошинг, кулиб боққил, булай ёнингда қурбонинг,
Дедиларким, хароб ўлмиш иситмоқ бирла жононинг,
Не утларким бу суздин тушмади жони хароб ичра.

Ниез айтдим узимга: ёр дуосини зиёд этким,
Булиб ёнида парвона, садоқат, эътиқод этким,
Тилаб соғлиқларин, илгин упиб, қулғуғ мурод этким,
Навойй, ёрни топсанг саломат, хайрбод этким,
Яна заф этса ногоҳ, қолмагай жонинг азоб ичра.

НАВРУЗ

Навойи ғазалига мухаммас

Паёпай юксалиб офтоб, ҳарорат авж олиб кам-кам,
Тиниб селлар, эсиб еллар, яшиллик гуркираб куркам,
Ёзибдир тоғу саҳрода гуногун сепларин куклам,
Мувофиқ кийдилар, булмиш магар навруз ила байрам,
Чаман сарви ёшил хильят, менинг сарви равоним ҳам.

Дилинда — туйғулар карвон, этиб ақтин анга сарбон,
Юракдан кетқуриб армон, бу боғни айлаган сайрон,
Бисотинг эт намоен, эй баҳорни қутлаган боғбон,
Чаман сарви қолиб ҳайрон, менинг сарвим қилиб жавлон,
Анинг шайдоси бир деҳқон, мунга шайдо бари олам.

Бу олам богида, ерим, узинг раҳбар, узинг сарвар,
Тамоми мавжудотта зар, сафо сочган моҳи анвар,
Музаффарсан, мунавварсан, муаттарсан, яна акбар,
Чаман сарви қолиб бебар, менинг сарвим булиб дилбар,
Ани ел айлабон музтар, бу елдин секратиб адҳам.

Бу ён наргис, бу ён ялпиз, бу ёнда лолаю сунбул,
Бу турфа рангу оҳанглар сени мафтун этар буткул,
Кузим, сипқор бу оламни, бу бахтдан яйрагил, кунгул,
Қуниб ул сарв уза булбул, чекиб гул ишқидин гулгул,
Бу сарв узра очилиб гул, анга тердин тушиб шабнам.

Билурмиз. ушбу боғлар ҳам узингдан баҳравор, жоно,
Кутиб ташрифларинг гул-гул безанмиш дашт ила саҳро,
Йулингта термулиб турдик, қиё ҳам боқмадинг ҳатто,

Қилиб оҳим сари парво, бу ён майл этмадинг қатъо,
Сабодин, эй қади раъно, булур ҳам сарв гаҳ-гаҳ ҳам.

Ганимат ушбу боғ ичра баҳорнинг жилва қилмоғи,
Яна қиш фасли етгайдир, сунар тоғларнинг ирмоғи,
Билингиз лаҳзалар қадрин, ҳар ишнинг бор-ку қирғоғи,
Бу боғ ичра май, эй соқийки, бормен асру муштоқи,
Ки анда сарв ҳам боқий эмас, гул аҳли ҳам маҳкам.

Булур аҳду муҳаббатдан ҳаётда муддао ҳосил,
Ва ҳижрон заҳматин енгган булур ёр васлига восил,
Таманнолик умидлардин иликни юзмагил, эй дил,
Навоий, куйин эт манзил, юзу қаддига бул мойил,
Ки боғ этмас сени хуш дил, гулу сарв айламас хуррам.

ҚИЗИЛ, СОРИҒ, ЯШИЛ

(Навойи газалига мухаммас)

Кузларим лолдир куриб, бустон қизил, сориг, яшил,
Неки бустон, дашт ила майдон қизил, сориг, яшил,
Йук, гамомий ер билан осмон қизил, сориг, яшил,
Хилъатин то айлариш жонон қизил, сориг, яшил,
Шуълаи оҳим чиқар ҳарён қизил, сориг, яшил.

Эсли шухчан бир насимким, сарвқад ул моҳдин,
Энди сиз ақл истаманг мен мубтало гумроҳдин,
Худ Юсуфдек чиқмоғим душвордир бул чоҳдин,
Гулшан этдим ишқ саҳросин самуми оҳдин,
Ким эсар ул дашт аро ҳайрон қизил, сориг, яшил.

Етти ранг тинмай оқур ул водию бул водидин,
Тинмиш идроким қулоғи шунча ранг фарёдидин,
Сақланинг, бор мавжудот, аччиқ оҳимнинг бодидин,
Шишадек кунглимдадир гулзори ҳуснинг ёдидин
Тобадоннинг аксидек айвон қизил, сориг, яшил.

Ҳолатим бундоқлиги ширин висолидин эрур,
Фикратимда балқиган тенгсиз мисолидин эрур,
Лаб зилоли, қош ҳилоли, чеҳра олидин эрур,
Орази холинг била хаттинг хаелидин эрур
Кузларимнинг олдида даврон қизил, сориг, яшил.

Қон била қирмиз булибдир бу кунгилким, гамзада,
Турфа тугенлар била енгай яна ҳар лаҳзада,
Турт фасл шиддатланур пайваста қалққан ларзада,

Лаългун май тутки, олтин жом бирла сабзада,
Ким булардин яхши йуқ имкон қизил, сориг, яшил.

Қисматимда зору танглик бордур беҳад ва лек,
Энди дунё кузларимга тордур беҳад ва лек,
Кунглим ичра заҳмлар бисёрдур беҳад ва лек,
Фақр аро бирранглик душвордур беҳад ва лек,
Хирқада тикмак эрур осон қизил, сориг, яшил.

Бул жилолардин, Ниёз, бир яхши ахбор истама,
Ярқираб сунган саробдин мавжи анҳор истама,
Парларин бир лаҳза ёйган кабкдин сор истама,
Эй, Навоий, олтину шингарфу зангор истама,
Булди назминг рангидин девон қизил, сориг, яшил.

УЛАНДАН СУР

Фузулий газалига мухаммас

Бу ҳижрон шиддати заҳмини дил абгор уландан сур,
Кутардин тоқати тоқ, суврати девор уландан сур,
Висол уммиди қалбинда ва лекин бор уландан сур,
Шифойи васли қадрин ҳажр ила бемор уландан сур,
Зулоли завқ шавқин ташнаи дийдор уландан сур.

Тирикман то ҳаелинг бирла, биздан энди йул бурма,
Кириб ағер базмига, ниҳоят бизни улдурма,
Губори мақдаминг булсин бизим бу кузлара сурма,
Лабинг сиррин келиб гуфтора мандин узгадан сурма,
Бу пинҳон нуктани бир воқифи асрор уландан сур.

Муҳаббат қайдаю қайда ушал лоф ургучи жоҳил,
Алар бир лаҳза булгайму муҳаббат қасрига доҳил,
Бу дашт ичра кезиб гирена, истармиз бирор соҳил,
Кузи ешлуларинг ҳолин на билсун мардуми гофил,
Кавокиб сайрини шаб то саҳар бедор уландан сур.

Кунгиллар булди садпора бу дашт ичра тиканлардан,
Жафо тийги етибдир аччиқ-аччиқ жону танлардан,
Тағофил булма фурқат тоғи ичра қуҳқанлардан,
Хабарсиз улма фаттон қузларинг жаврин чеканлардан,
Хабарсиз мастлар бедодини ҳушёр уландан сур.

Хазон япроғидек ҳажрингда сулди чеҳрайи олим,
Бошимга турфа андуҳларни солди гардуни золим,
Етишмоқ орзуси тақдир китобидан эрур фолим,

Гамингдан шамдек ёндим, сабодан сурма аҳволим,
Бу аҳволи шаби ҳижрон маним-ла ёр уландан сур.

Висол шайдолари бир кун булур ёр васлига восил,
Машаққат чекмайин кимдур қилибдур муддао ҳосил,
Ниёзий иштиёқингда риёзат бандасидур, бил,
Муҳаббат лаззатидан беҳабардир зоҳиди гофил,
Фузулий ишқ завқин завқи ишқивор уландан сур.

УЛ САНАМКИМ СУВ ЯҚОСИНДА...

Атоий газалига мухаммас

Тонгда ярқ этди хаелим кузгусинда турфа нур,
Тортди равшан бу илоҳий шуъладин қалбу шуур,
Куз, етакла, дил буюрган ерга, эй жоним, югур,
Ул санамким, сув яқосинда паридек ултурур,
Гояти нозуклигинин сув била ютса булур.

Эй сабо, мандан бурун етсанг қошига меҳр ила,
Шуълайи офтоб билан ул ой атир сочин сила,
Уп оегин, мавж уриб, эй сой, анинг лутфин тила,
То магарким салсабил ойина жавлонин қила,
Келди жаннат равзасиндин оби кавсар сори ҳур.

Уд ҳуснким, уз-узин айлар томошо кузгуда,
Ул нигоҳларким, қиёси булмагай ҳеч оҳуда,
Қад ниҳолин сарвлар кўрмоққа эрмиш орзуда,
Ул иликким, сувдин ориқдур, ювмас они сувда,
Балки сувни пок булсин деб илик бирла ювур.

Шеър таъриф этмоққа ожиз ҳолатин минг сўз билан,
Қошу кузму — янги ойму сирлашур юлдуз билан,
Балки чиққандир паризод сайр этиб навруз билан,
Энди билдим, рост эрмиш, балки кўрдим куз билан,
Улки дерлар сув қизиқи, гоҳ кўзга қуринур.

Эй, Ниёз, оламини еритган гузал барнога боқ,
Сув булиб дилбар оеги остидан бир лаҳза оқ,
Сувратин нақш эт юракка, суҳбатин эт иштиёқ,
Қошларинг ёсин Атоий кўргали ҳусн ичра тоқ,
Субҳидам меҳробларда сураи ёсин уқур.

НАВБАҲОР

Муқимий газалига мухаммас

Бағрига инсонни чорлар кукни улган тоғлар,
Куз тутиб йулларга порлар нуқра куз ирмоқлар,
Бир томон сайхонлик эрса, бир томон қирғоқлар,
Навбаҳор, очилди гуллар, сабза булди боғлар,
Сухбат айлайлик келинлар, журалар, уртоқлар.

Бу чаманким, неча рангда товланур офтоб ила,
Зарра-зарра зар эмиб, ҳам реза-реза об ила,
Гоҳ кулиб, гоҳида куйлаб шухлигу одоб ила,
Хуш бу маҳфилда тириклик улфату аҳбоб ила,
Уйнашиб, гоҳе табиатни қилайлик чоғлар.

Неча гулрулар ичидан бир дилоро сайлайин,
Ишқ розин айтгали эмди узимни шайлайин,
Фикри мумтоз, ҳусни зебосин яна мадҳ айлайин,
Руҳ очиб, куздан ниҳон булса паридек, найлайин
Айрилиб ҳушшу ақлдан телба булмай соғлар.

Ишқ аро утмишда, дустлар, не балолар бор экан,
Севгида минг Қайсу минг Фарҳодга олам тор экан,
Гоҳ тикан тутса муҳаббат, гоҳида гулзор экан,
Хайфким, аҳли тамиз ушбу маҳалда хор экан,
Олдилар ҳар ерда булбул ошенин зоғлар.

Неча ағёр измини бу йулда инкор айласанг,
Ёхуд ул бемехрни аҳдига иқрор айласанг,
Қилмагай баъзида дуст ҳам илтифот, зор айласанг,

Малхам истаб кимсадин, дил захмин изҳор айласанг,
Чорае қилмоқдан узга устига тирноғлар.

Дустга содиқлик ишида ҳар нафас қойим Муқийм,
Қайтаролмас кимса бу рағбат аро ройим Муқийм,
Шафқат этгай, эй Ниёз, албат дилоройим, Муқийм,
Тобакай бундоқ маломат кунжида доим Муқийм,
Бу замон куз туттил эмди сента бўлсин тоғлар.

КЕЛИНЧАК

Фурқат газалига мухаммас

Келди ногоҳ боғ тарафдан хуш садоли бир жаранг,
Ул томон пешвоз югурдим, ҳайрат ичра ҳангу манг,
Бир келинчак сайр этарди, худди чақмоқдек башанг,
Сурмадин кузлар қаро, қуллар хинодин лоларанг,
Ғозадин юзларда тобу усмадин қошлар таранг.

Шунча масъуд, шунча дилбар, тип-тиниқ бир даста нур,
Сайр этиб юрган мисолким равзайи ризвонни хур,
Худди юлдуз тизма-тизма оқ буйинда шола дур,
Заъфароний куйлак узра арғувоний камзухур,
Руймол оғушидин пешонанинг аҳволи танг.

Пок нигоҳларда юракнинг акси уйнар шўху пок,
Дилгинангни бир боқишда айлағайдир чок-чок,
Бир ғузал, навраста гулким, лаб гилосдир, сийна нок,
Бори нозук панжалар олтин узукдин зебнок,
Қул биларзукдин музайян, нуқрадин оғизда чанг.

Ним табассумли қарашлар кунглинга солгай каманд,
Гоҳ қанот бергай, гоҳо осмонча этгай аржиманд,
Тегмасин куз, барқ уриб, уссин шу боғ ичра баланд,
Гавҳар осқон ҳалқалар сиймин баноғушинда банд,
Куринур зулфи тунинда субҳи содиқдек аранг.

Ҳам гурур бор кузларинда, ҳам нафосатли сурур,
Шўх, таманноли нигоҳда неча уйлар чарх урур,
Чашмада гоҳ қул ювур, гоҳ юзни гулларга бурур,

Ғамза бирла у:птирур, гоҳ жилвалар бирла юрур,
Турфа бир ноз, офарин, пур ишва таннозу сатанг.

Тишлари қошинда юз дурдона бозори синиб,
Кулгиси олдинда шух оққан ариқлар ҳам тиниб,
Ғунча лабдин лола-гулларга қизилликлар иниб,
Ақлу ҳуш элтар агар турса паридек силкиниб,
Одамизод ичра ҳам мундоғ булурми шуху шанг?

Энди мен асло қутулмам оху армон дастидан,
Уйлаб-уйлаб ул гузални, аҳду афғон дастидин,
Булса мумкиндир қутулмоқ ҳатто осмон дастидан,
Йуқ қутулмоқлиғ менга ул офати жон дастидин,
Қасдимда қошлар камон, пайваста мужгонлар хаданг.

Кунглим ичра гоҳ туман бор, ярқирар гоҳи чароғ,
Гоҳ заминдек пастда булсам, гоҳ баландман мисли тоғ,
Икки елқин, икки тулқин ичра қалбим тумтароқ,
Ул париваш ишқида гоҳ телбадурман, гоҳ соғ,
Чунки бордир орамизда гоҳи сулҳу гоҳи жанг.

Қай куни тақдир менга бул бахтни кузгу айлади,
Жумла ошиқ, эй Ниез, бахтингни орзу айлади,
Зарра шафқатни қачон сенга париреу айлади,
Жаврларким, Фурқат, ул шуху жафожу айлади,
Бунчалик жабру ситам қилмас мусулмонга фаранг.

ДУСТЛАР

Мухаммас

Севги ичра ҳолингиз ҳеч бўлмасин танг, дустлар,
Севги — бу мангу жасорат, бахт учун жанг, дустлар,
Дилда севги қузгагай минг завқу оҳанг, дустлар,
Айтайин мен ишқ дostonимни, тингланг, дустлар,
Бу кунгил асрорини кунгилдан асранг, дустлар.

Офтобким, рубару уйнаш тилар кузгу билан,
Севгидан кунглим қуши шўх талпинур орзу билан,
Унда шодлик тошқини уйқаш ширин туйғу билан,
Ишқ тулдирди ҳаётим мазмунин ёғду билан,
Ҳам умр гулзорига бахш этди ишқ ранг, дустлар.

Турфа туйғу қуп жаҳонда, севгига йўқ иқтибос,
Унда юксак фикр бордир, унда жушқин эҳтирос,
Истасам кўқларга парвоз этмоғим минг бора рост,
Ёрнинг меҳрини сиз офтоб билан айланг қиёс,
Яшнаган кунглимни шўх гулшанга тенгланг, дустлар.

Бу жаҳоннинг қор-борин кузларим равшан кўрар,
Кузларим олдида дустларнинг жамоли хуш турар,
Эзгулик ҳам элга хизматдан ҳаётим гуркирар,
Бахту иқболим садоқат ҳам вафодан барқ урар,
Шул сабаб кунглимни кузгусида йўқ занг, дустлар.

Қайда бахт бор, соядек боргай қошинда бир гами,
Қайда аҳд бор, гоҳ жафожулик бўлур ишқ ҳамдами,
Ишқ қадрин сарбаланд туттай камолот одами,

Севги инсоний саодатдир, гузаллик олами,
Сиз уни ноҳуш, совуқ еллардан асранг, дустлар.

Ишқ қадрин хуб билур дарду фироқин ютса ким,
Ишқдин ҳар лаҳзада бир яхши маъно кутса ким,
Энг огир чоғларда ҳам идрок йулини тутса ким,
Бахтлидир ишқ имтиҳонидан йиқилмай ўтса ким,
Булмагай ҳамроҳ надомат, оху аттанг, дустлар.

ҲИНД ГҶЗАЛИ

Мухаммас

Мулки Ҳинд ичра кезардим бир замон юртдан нари,
Дилда согинч, дилда армон, дилда ҳайрат лашкари,
Утказардим тунни бедор, уйларим ҳам сарсари,
Тонгда сайрон этгали чиқдим ажойиб Ганг сари,
Соҳил узра ул турарди эғнида гулранг сари.

Мавж ила тоғдан келиб оққан каби сахрога у,
Ёки роз айтмоқ учун чиққан каби Зухрога у,
Бор жаҳонни банд этиб минг шӯришу савдога у,
Худди танҳо сарвдек мафтун боқар дарёга у,
Яшнатиб буткул камолин офтоб сепган зари.

Мен ушал барнога чин дилдан тилаб иқбол бол,
Кошида буткул жаҳон бирла турардим лол-лол,
Во ажаб, сиймин бадандир, гунча лаблар ол-ол,
Тим қаро сочлар қаро тундек, эшилмиш тол-тол,
Манглай узра лаъл ҳол ҳам офатижон кузлари.

Турфа туген ҳолатимга ушбу дам мосдир, вале,
Бу улуг бир эътиқод, ишқона ихлосдир, вале,
Ушбу туйғу шоиримдан менга меросдир, вале,
Ҳар гузаллик қошида шайдолигим ростдир, вале,
Бир қиё боқмоқ ила забт этди ҳинду дилбари.

Чин кунгилдан мен уни осмонча этдим аржиманд,
Бир нафис гул хирманиким, қадду ҳусни сарбаланд,
Балки Бобур наслидандир, ё Банорасдан бу қанд,

Соядек турдим соҳилда неча уйлар ичра банд,
Билмадим, Панжобидирми ёки Кашмир сарвари.

Ҳар таманноким, сенга минг битта дoston сузлагай,
Ишваю нозларки, ошиқ мисли тургай бузлагай,
Қалбинг ичра энг нафосатли газаллар қузгагай,
Ҳинд элига рамзу тимсолдек уфқни қузлагай,
Ним табассумли нигоҳларда ҳақиқат гавҳари.

Не хаёллар ичра банддир ул ҳарир кийган санам,
Гоҳ боқар дарегаю гулшанга гоҳ қуйгай қадам,
Гоҳ китоб кургай, гоҳо илгида уйнайдир қалам,
Толиби илму ҳунардир, она юрт шайдоси ҳам,
Қатра-қатра шеър ила тулгайму кунгил дафтари.

Офтоб машшотаси қуйганча билтур қузгуни,
Акс этарди ул мислсиз турфа рангли ёғдуни,
Кузларингда, эй Ниез, курдим илоҳий орзуни,
Фурқатий шогирдиман, кунгилга нақш этдим уни,
Бу газал шоядки етса, бир уқиб қуйса пари.

СУБҲИДАМ

Бунча куркамдир бу олам субҳидам,
Яйрагай чин дилдан одам субҳидам,
Кетгуси дилдан алам-ғам субҳидам,
Борлиқ ичра энг нафис дам субҳидам,
Дилда булгай орзулар жам субҳидам.

Бор яшиллик товланур тупроқ уза,
Нукра, мовий шуъла уйнар тоғ уза,
Тарқалур дилбар наволар боғ уза,
Парпирар минг томчилар япроқ уза,
Бу сафо ёғдуси шабнам субҳидам.

Тинглагил қушлар садосин, эй кунгил,
Дилга сол юртинг самосин, эй кунгил,
Куйга ол водий сабосин, эй кунгил,
Айла ҳис олам сафосин, эй кунгил,
Булмоқ истарсан мукаррам субҳидам.

Чиқ чаман сайрига, дил, гашт истасанг,
Бул томон тоғ, ул томон дашт истасанг,
Кунглинга завқу тараб, шашт истасанг,
Меҳнату ижод ила машқ истасанг,
Саргузаштлардан мужассам субҳидам.

Ёндирур кузларни тонг пайт лолалар,
Бунча рангни, айт, қаёндан олалар?
Абри найсон бағридан шўх жолалар —

Ёприлиб келмоқдалир. қоч, болалар,
Булмайин дерсан агар нам субҳидам.

Ўзни гафлат уйқудан бедор қил,
Таънаю танбеҳлардан ор қил,
Яхши орзуларга дилни ёр қил.
Дил жилосин ёринга изҳор қил,
Севги бергай сенга байрам субҳидам.

МУСТАЗОД

Барқ урди баҳор, базм тузиб гул била лола,
нурланди ҳаволар,
Гуёким оқур дашт уза юз рангли шалола,
қузғолса саболар.
Ҳар гунчаю гулники қуёш бағрига олмиш,
Жон меҳрини солмиш,
Ул булса агар Она мисол, бул бари бола —
гул, майса, гиёлар.

Анҳор гупурад, шовқинида қанча ғалогул,
Ҳар томчиси минг гул,
Қанду асали эл тилида мадху рисола,
дил ичра зиёлар.

Яйранг табиат куксида сиз тинчу омонда,
бу бахтли замонда,
Меҳнат била, ишқ бирла одам етди камола
ҳам топди сафолар.

Қизларни куринг, давра қуриб баҳс этадурлар,
қуй, рақс этадурлар,
Уйнар эшилиб, белга урар соч тола-тола,
қузларда вафолар.

Ҳушбу таралиб, боғу чаман масту мутарро,
булбул тили бурро,

Шабнамми ё булбул кузидан баргдаги жола,
тулқинли наволар.
Сақланг бу гузал боғу ҳаёт саҳнини обод,
инсонни этинг шод,
Куз тегмасин асло бу тиниқ ҳусну жамола,
шух янгра, садолар.

Юртим, сенга бу шонли баҳор мангу буюрсин,
бағринг аро турсин,
Меҳримни тутай сизга этиб чинни пиёла,
эй, ақли расолар.

ЖАНОБИ РАСУЛИ АКРАМ МУҲАММАД
МУСТАФО ТАВСИФИДА
БИР НЕЧА ДИЛ СУЗЛАРИ

Бисмиллоҳир раҳмонир раҳийм,
Меҳрибон раббим, худованди карийм.

Бошладим номинг-ла бу тавсифни,
Расулуллоҳ шаънига таърифни.

Сарвари олам — Муҳаммад, ғ Расул,
Сенга Аллоҳ сузлари булмиш нузул.

Яъни олам сахнига сарвар узинг,
Жумла муъмин аҳлига раҳбар узинг.

Неки айтдинг, газнаи маъмур эрур,
Яхшилик йўлинда бир дастур эрур.

Эзгулик тахтинда муқим шоҳсен,
Умнатнинг аҳволидан огоҳсен.

Сузларинг дилга саховат келтирур,
Ким амал этди, саодат келтирур.

Ҳар сузинг бахту ҳидоят биз учун,
Яхши йўлларда ҳимоят биз учун.

Не амал этдингки, ибрат мактаби,
Ҳосил улғай унда инсон матлаби.

Забт этиб инсон дилин сеҳринг сенинг,
Ҳар сузингда жо булиб меҳринг сенинг,

Бизга Аллоҳ номидин дарс ургатур,
Муътабар ҳисларни дилга урнатур.

Олам ичра утди минглаб анбие,
Лек сенгинг сиймонгда барқ урган зиё

Марҳамат, шафқат билан булмиш тулиқ,
Ул сени этмиш улуғлардан улуг.

Сен таваллуд топганингдин то ҳануз
Гарчи утди даври даврон неча юз.

Бир сузинг булмай хато, авж ичрасен,
То қиёмат юксалиш, мавж ичрасен.

Чунки сузинг барҳаёт ҳикмат фани,
Меҳру одоб, илтифот, ҳиммат фани.

Дил уйин обод этурга бир низом,
Мағзида олий таважжух, интизом.

Ким амал этди булиб соҳиб камол,
Нури иқбол бирла у очиб жамол.

Қалбида ёнгай адолатдан чиरोқ,
Ҳам булур кийну адоватдан йироқ.

Яхши феълу яхши иш, куркам амал
Булғуси инсонга тақдиру тамал.

Неки айтмиш бандага парвардигор,
Дини ислом ичра булди ошкор.

Яъни Қуръони карим — қутлуғ калом
Аҳли муслимга эрур нурли паём.

Унда бордир раҳмату ҳам мағфират,
Еру осмоний илмдан маърифат.

Акс этар унда тариқат шуъласи,
Не тариқат, ҳақ-ҳақиқат шуъласи.

Поклигу инсоф, меҳр бирла сабот,
Не улуг ишдан нурафшондур ҳаёт,

Эътиқод, иймон надир, одам надир,
Балки буткул коинот, олам надир,

Барчаси ҳар сурада топмиш жило,
Қалбимиз ичра бериб сирли нидо.

Эй, Муҳаммад, бемисолдир меҳнатинг,
Меҳнатингдан йуқ сенинг ҳеч миннатинг.

Келди дуч йулда қабоҳатлар сенга,
Бахш этиб Раббим қаноатлар сенга,

Неча мушрик фитнасин фош айладинг,
Ранжу заҳматларга бардош айладинг.

Етқуриб Аллоҳ сузин уммат томон,
Бизни сақлайсан балолардан омон.

Баркамоллик рамзи, эй, олийнажот,
Яхши хулқлар бирла сен шуҳратли зот.

Бизни Аллоҳ бирла сен боғловчисен,
Хуш амаллар бирла ардоқловчисен.

Ул таваллуд чоғидин токим абад
Бизга меҳру илтифотинг беалад.

Рост йулдан четга чиқдик неча гал,
Бошимиз чулғаб зулумот ё чигал,

Шунда ҳам ердамга келдинг сен узинг,
Булди Аллоҳнинг сузи — ҳар бир сузинг.

Хайриятким, биз бугун ҳақ йулдамиз,
Ҳаққа элтур туғри мутлақ йулдамиз.

Ейилиб бормоқда ислом турт тараф,
Ким амал этгай анга, топгай шараф.

Ўзбекистоним жаҳоний бир диёр
Булди ислом шуъласидин баҳравор.

Чун унинг куксинда узга ҳол бугун,
Яъни орзу боғи — Истиқлол бугун.

Халқимизга қайтди улкан эрку жоҳ,
Солди халқим куксига Аллоҳ нигоҳ.

Неча вақт булди кунгилда дард ниҳон,
Бизни тақдир этмиш эрди имтиҳон.

Етди-ку Аллоҳга ногоҳ оҳимиз,
Шафқатин тутмай дариг Аллоҳимиз,

Бизни қутқарди жаҳолатдан яна,
Ҳам маломатдан, залолатдан яна.

Мустақиллик нъматин бахш этди Ул,
Дилга эзгу орзулар нақш этди Ул.

Ибратинга минг тасанно, ғ Расул,
Арзимиз даргоҳида бўлмиш қабул.

Чун бу ишларда сенинг ҳиссанг улуг,
Ҳар неча таъриф десак, қиссанг улуг.

Умматинг буткул мусулмон олами,
Маънавият, руҳият, жон олами.

Сенга таҳсинлар деюр эҳсон учун,
Бизга нозил бўлмиш ул Қуръон учун.

Неча ҳикмат, не даҳолар бизда бор,
Барчасин берган ушал Парвардигор.

Сен Расулсан, эй Муҳаммад, бахтимиз,
Ҳақ йулин маҳкам тутишдир аҳдимиз.

Фахр этурмиз бир улуг номинг билан,
Бизга берган олий инъоминг билан.

Ед этиб номингни биз шому сабоқ,
Урганурмиз яхши ишлардан сабоқ.

Чунки Аллоҳ раҳмати ердир сенга,
Икки олам аҳли иқрордир сенга.

Руҳи покинг қуршасин мангу сафо,
Ё Муҳаммад, ғ Муҳаммад Мустафо!

МУЖДА КЕЛДИ

Ҳ. Шерозийдан

Мужда келди, энди ҳеч қайғу билан ғам қолмагай,
Аввал-охир неки мавжуд булса ул ҳам қолмагай.

Хокисор буддим агарчи ернинг наздида мен,
Кошида ағёр ҳам энди мукаррам қолмагай.

Бу забаржадли равоққа ёзилибдир зар ила:
Яхшилик қолгай жаҳонда, узга олам қолмагай.

Пардадорким, барчани бир-бир кесар шамшир ила,
Ҳеч бир инсон даҳр аро муқийму маҳрам қолмагай.

Неку бад нақшин кўриб шукру шикоят не керак,
Хатти борлиқда рақамлар ҳам мужассам қолмагай.

Мажлиси Жамшид аро шундай қушиқдир мазмуни:
Бода тутгил, жом узатгил, бир куни Жам қолмагай.

Эй, тавонгар, сен бу дарвишнинг дилини қулга ол,
Бу хазина ичра зар ё ганжу дирҳам қолмагай.

Сен ғанимат англагил парвонанг васлини, шам,
Бил, қуёш чиққач, бу нозик, дилрабо дам қолмагай.

Ёрдин сен таъмаю уммидни узма, Ҳофизо,
Ҳам жабрдан бир нишон, нақши ситам ҳам қолмагай.

* * *

(Убайл Зоконийдан)

Ҳаётимиз ҳосили уволдан узга эрмас,
Умрдан олганимиз малолдан узга эрмас.

Дуненинг қуръа тошин ташлаб ҳарчандки кутма,
Беш кунлик дунё деган ҳаёлдан узга эрмас.

Мансабу мулку молни орзу этмаган шодон,
Булар азоб, зилзила, заволдан узга эрмас.

Хотиржамдир рутбаю давлатта учмади ким,
Мартабаю мулку жоҳ шамолдан узга эрмас.

Мумсик дастурхонидан бир луқма талаб этма,
Тариқат аҳлига бу танг ҳолдан узга эрмас.

Умр аҳволотига ақлинг қузи билан боқ,
Саволингта топганинг саволдан узга эрмас.

Гузаллар зулфи янглиг чигалдир бунда ҳар иш,
Саркашлик даъво этган помолдан узга эрмас.

Эл бошига ёприлган бул фитналар мавжида
Арзинг эшитган танҳо жалолдан узга эрмас.

Дилимиз гамга шундай тулгинки, бундан буён
Унинг ёлғиз таянчи мажолдан узга эрмас.

Жоним ушал соҳибдил фидосидирки, айтмиш:
«Камол аҳлига Шероз деволдан узга эрмас».

Бу дарвешлик, ғариблик, заҳмат жонлардан утди,
Бундан ортигин уйлаш хаёлдан узга эрмас.

УРТАР

(Убайд Зоконийдан)

Менинг ишқим ути жонингни уртар,
Ҳама ошқору пинҳонингни уртар.

Ёнар қалбим, совуқ оҳимдан асран,
Олов ҳам ях булиб қонингни уртар.

Унга найрангу достонинг бакормас,
У юз найрангу достонингни уртар.

Ёқурман шам дея оввора булма,
Ки вақт етса, шабистонингни уртар.

Этокингдан туташган ушбу оташ,
Ёниб бирдан гирибонингни уртар.

Дилим васлингта пайванд, қурқажакмен:
Бу оташ, десалар, жонингни уртар!

Бу топган бир ламингдан фойда йуқдир,
Убайд, ул номусулмонингни уртар.

* * *

(Ҳоқоний Ширвонийдан)

Кулган чоғинг булурман, оғзинг тору танг эрур,
Садаф гавҳарин сочган лабинг ҳақиқранг эрур.

Қуриб шух қуэларингни Бобил сеҳргарлари
Юзин тирнаб, лаб тишлаб, ҳайрон — ҳангу манг эрур.

Жону жигар темирдай эриб оқсин йулингда,
Кор этмас сенга оҳлар, дилинг метин — санг эрур.

Тонг чоғлари фалакда васфингни куйлар Зухро,
Ҳаво савтида оққан чанг берган оҳанг эрур.

Қошинг камони отса ғамзаю ноз уқларин,
Тошларни тешиб утган ул тийри хаданг эрур.

Лаълу шакардир лаби, бахтсиз булмасам, нега
Заҳар сузи ҳам менга ширин, хуш жаранг эрур.

Оби ҳаётдир лаби, қалби Искандарона,
Зулми ҳам ором менга, гарчанд ҳолим танг эрур.

РОЗИМАН

(Мирзо Ғолибдан)

Мен жафо муштоқиман, ҳар не жафо қил, розиман,
Менга зулминг утказишдан хуб сафо қил, розиман.

Э, қамар рашкини қузғатган гузал, куп уксима,
Ошигинг бисёр, яна минг ошно қил, розиман.

Сен санамсан, сен худосен, балки ортиқсан яна,
Ул худо урнинда бошқа бир худо қил, розиман.

Ҳусн бобинда келиб ҳурлар олур сендан сабоқ,
Ғамзаю ишвангни ҳам элга бало қил, розиман.

Беқарор кунглим мудом парвоз этар куйинг тилаб,
Майли, остонангни Каъбадин аъло қил, розиман.

Мақтагай зоҳид ҳамиша боги жаннат куркини,
Сен кучанг баргини минг жаннат баҳо қил, розиман.

Дузаҳу жаннатни қушса, не булур эрди худо,
Сайлу сайронинг учун улкан бино қил, розиман.

Илтифот айлаб менга оби ҳаёт тутгил, ичай,
Ташна кунглим қондириб, меҳринг ато қил, розиман.

Бу ғазалниким Алоийи менга иншо қилдирур,
Энди ҳар ҳукмингни Ғолибга раво қил, розиман.

ҲИНДИСТОН ТАРОНАСИ

(М. Иқболдан)

Бу дунё юрглари ичра гузалдир бизни Ҳиндистон,
Унинг булбуллари — бизмиз, у — бизнинг яшнаган бустон.

Агар гурбатда булсак ҳам кунгишлар унга пайванддир,
Шунинг-чун ҳар қачон бизга замин у муътабар осмон.

Қуёш ҳамсояси янглиг баланддир тоғимиз басти,
Унинг ҳар қояси бир паҳлавону довиюрак посбон.

Ҳазор дарё югургайдир бу юрт бағринда мавж отиб,
Алардан баҳраманд ҳар боғ мисоли равзаи ризвон.

Аё, Ганг сувлари! Хотирлагайсизми ушал дами?
Келиб қиргогингизга қунгани бизнинг улуғ қарвон?

Низою мазҳабу жангу жадалга дилни бермасмиз,
У бизнинг онамиз, унга содиқмиз ҳар қизу углон.

Юнону Мисру Румнинг шони буткул учди оламдан,
Вале янграшга бизнинг ном топибдур мангулик имкон.

Асрлар бизни эмишдир агарчи неча золимлар,
Вале биз барҳаёт қолдик, ганимлар ер билан яксон.

Бу дунё ичра Иқбол уз жаҳонидин эмас маҳрум,
Фақат маълум эрур унга ҳама дард, ҳасрату афғон.

МУНДАРИЖА

Кунглимдаги гузал — Ўзбекистоним

Шеър	4
Август уйлари	5
Аёл	7
Кучани тулдириб утди	8
Илтимос	9
«Мен сендан яширмайман...»	10
Сен мени беғам дема	11
Юлдуз	13
Орзу	15
*Кунглимдаги гузал	17
*Дунё саҳнадир улуг	19
*Улфатлар мадҳияси	21
*Изтироб	23
*Ақл ва юрак	25
«Истайман мадҳ этсам...»	26
Одамни одам	27
«Ташкил қилинади»	28
*Дунё ишлари	30
*Таассуф	31
*Бу дунёда	33
Бир куни	34
Уйламай-нетмай	35
Гузалик	36
*Қайтиш	37
Бир фаразни уқиб	38
*Аждодлар руҳи	39
Ишлаётган тоғлар	40
Эски ақида	42
Биринчи дарс	43
«Уйлар эдим сени...»	44
Такрор	45
Энг оғир фан	46
*Қийин йул	47
Гурлик	48

*Сени уйлайверсам	49
Сенинг уйларинг	51
«Ҳайрат тула бедор бир дунё...»	53
«Одам-ку мислсиз...»	54
Янгаларимиз	55
Умид	56
Бахтнинг маъноси	57
*«Дилдан ардоқлагум...»	58
Инсон қалби	59
Бағишлов	61
Йуқлаш	64
Геологлар ишлар Чодакда	67
Бир йигитнинг сузлари	69
Само ва қалбим	71
«Шеърятнинг кенгдир даргоҳи...»	72
Фирдавсийни уқиб	73
Уринсиз ташвиш	74
Тожмаҳал	75
Олмаотала қор ёгаяпти	77
Котиблар	79
Йул	81
Фаргона мевалари	82
Эҳтимол	84
Мукаррам	86
Бирлашса одам	88
*Денгиз, тоғ, водий суҳбати	89
Соҳилда	91
Тўйчи халқ	93
Унбирлик	95
«Сен қалбимни сурадинг...»	97
*Қайрилиб боқмасанг, ер	98
Уй муъжизаси	99
Ойна (<i>Афсона</i>)	101
Шаббода билан суҳбат	106
Аёл қалби ҳақида шеърлар	113
*Тўртликлар	115
*Саккизликлар	122
Қатралар	129
*Туюқлар	130
*Фардлар	131
*Оқ йул сенга, Истиклол	132
Сохта тарихчи	134
*Гап ҳақида гап	136
*Нуржамол	137

Суз	138
Тол тагида	140
Қиз йигиси	142
Дока румол қуриши	144
Қирқ идишда қирқ дору	146
Туш курсам	148
Ажаб	150
Агар	151
Жавоб	152
*«Биз уни мақтадик...»	153
Хадича	154
Шоир	155
Қайноналар арзи холи	157
*Қулоққа чалинган гап	158
Ҳаёт дарахти	160
Гапнинг очиги	161
«Йук! Тухтангиз...»	163
Қора денгиздан илтимос	164
* Чул кечаси	165
Бутун уйимизда иккита меҳмон	166
Даҳолар	168
Ҳақиқат	169
Тошбулоқ	170
Эл қатори	171
*Воқеалар бормоқда қаён...»	173
*Қурқа-писа утган йилларни...»	174
*«Сенсиз...»	175
Афгон қушиқчи қизларига	176
Биебонлик нозанин	177
*«Куп шарафга булди муяссар...»	178
* Бахт	179
* Йил	181
Тоғлар бағрида мушоира	183
*«Сен Наврузни олгандинг...»	186
* Қунғиртоғ	187
Келажакда	188
Имтиҳон	189
*Нохуш хаёл	190
*Икки ҳолат	191
* Оташин қуш	191
* «Кулги бир хил жамийки тилда...»	192
* «Ман-ман деган шоирнинг...»	192
* «Узинг шухсан, кузинг шухдир...»	192
* «Шеърят қалб инжуси...»	192

Ажаб дунё экан бу дунё

Демасман, шеърим эй	194
Эй, қалам	195
Ажаб дунё экан бу дунё	196
Иноят	197
Савол ва жавоб	198
Умримиз йулдан иборат	199
Агар бир лаҳза	200
Она тилимда	201
Булажаксан	202
* Узбекистоним	203
* Аждодлар	204
* Амир Темур сузи	205
Навоий дунёси	206
* Алишер Навоий ғазалига татаббу	207
* Оналар ҳақида	208
Нечун	209
Келтиринг	210
* Ёнма-ён	211
* Ер утгандан	212
* Маргилон бозори	213
* Қизларга	214
* Интитурман сен томон	215
* Куз бунча шаҳлоланиб	216
* «Хуб ярашмиш...»	217
* Юзингга боқдию	218
* Юлдузим	219
Яхшилик	220
* Хушхабар	221
* Соҳибжамол	222
* Томошо қилар эрмиш	223
* Мактубинг	224
* Севгимиз жаҳонда овоза булсин	225
* «Ишқ-муҳаббатдан буюк...»	226
* Тошкентга	227
* Мангулик иззат менга	228
* Ранглар рақси	229
«Бир бутунликда жаҳон...»	230
* Етурсан эзгу мақсудга	231
* Маъюс гузалга	232
* Сизники	233
* «Аргувоний шуъла...»	234
Насиб этсин сенга	235

* Бу диер»	236
* Истиқлол газали	237
Сен бахтлиман деб	238
* Ҳаёт эртак эмас	240
* Истамбулда ёзилган газал	241
* Парижда ёзилган газал	243
Тенг еритгайдир қуеш	245
Ёнмоқдадир	246
Севиб қолдим чоғи	248
Эҳтимол	249
Дарс бўлғуси	250
Сен табиатга, одам	251
Пайванду пайвастанман яна	252
- Муҳаббат	253
Суҳбати зебо керак	255
Агар боғ ичра кирсанг	256
Сенинг	257
Жонимдадир	258
Кезсанг чаманла	259
Муҳаббатдан	260
Туй кечасида	261
Дуторчи қизлар	262
Бахмал қизи	263
* Курсатур	264
Навбаҳор	265
Чарх уриб	266
* Узингдандир	267
Зебони қуринг	268
* Қалбингиз изҳор этинг	269
Айланур	270
Навруз бугун	271
Сен каби озода йуқ	272
Ул паризодимки	273
Дема, эй дуст	274
Узгача	275
Илтижо	276
Суз ожиз қолганда соз	277
Сув ва соҳил	278
Уйнаб келар	279
Гузаллардан гузалсиз	280
Ҳинд гузали	281
Дустлар	282
Гузалим	283
Бул кеча	284

Сарвлар	285
Йиғлама	286
Денгиз	287
Булбул	288
Бугун	289
Халқим сафарбардир яна	290
Даврамиз	291
* Самарқанд	292
Коинот ичрадир	293
Раққосалар	295
Куз	296
Билмадим	297
Севгилим	298
Тонг — саҳар кирдинг дилимга	299
* «Ёр агар кирса чаманга...»	300
Минг китоб сузлар керак	301
Гуллар тераман	302
Меъмор	303
Наққош қушиги	304
* Бир чиройли суз	306
* Афсона этгайсиз	307
* Бул кеча	308
* Бахтим менинг	309
* Дуне билар	310
* Сенсиз қолиб	311
* «Юлдуз»нинг юлдуз қизларига	312
Лолахон деган қизларга атаганим	313
Қор бу қиш	315
Суз қадри	316
Шукрона	318
Ҳофизга	319
Муҳаббат йулига кирдингми	320
* Гавҳарим	321
* Қутлов	322
Урмон қуши	323
* Пушкин Чименда	324
Жон қушним	326
Гулоб ичра (Навоий газалига мухаммас)	328
* Навруз (Навоий газалига мухаммас)	330
* Қизил, сориг, яшил (Навоий газалига мухаммас)	332
Уландан сур (Фузулий газалига мухаммас)	334
* Ул санамким сув яқосинда (Атоий газалига мухаммас)	336
Навбахор (Муқимий газалига мухаммас)	337

Келинчак (Фурқат газалига мухаммас)	339
* Дустлар (Мухаммас)	341
* Ҳинд гузали (Мухаммас)	343
* Субҳилам Мухаммас	345
Мустазод	347
* Жаноби Расули Акрам Мухаммад Мустафо тавсифида бир неча дил сузлари	349
* Мужла келди (Шерозийдан)	354
* «Ҳаётимиз ҳосили...» (Зоконийдан)	355
Уртар (Зоконийдан)	357
«Кулган чоғинг...» (Ширвонийдан)	358
Розиман (Мирзо Ғолибдан)	359
Ҳиндистон таронаси (М. Иқболдан)	360

© Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти,
1996 й.

Адабий-бадний нашр

Жуманиёз Жабборов

АЖАБ ДУНЁ — СЕВГИ ДУНЕСИ

Ш е ъ р л а р

Муҳаррир Усмон Қучқор

Рассом А. Бобров

Расмлар муҳаррири А. Кива

Техник муҳаррир Т. Смирнова

Мусахҳиҳ М.Насриддинова

ИБ N 5506

Босмахонага 30.05.96да берилди. Босишга 16.10.96да ружсат этилди. Бичими 70x90 $\frac{1}{32}$ 2-нав босмахона қоғози. Адабий гарнитура. Юқори босма 13,45 шартли босма тобоқ. 10,4 нашр босма тобоғи. Жами 5000 нусха. 384 рақамли буюртма. Баҳоси шартнома асосида. 6-96 рақамли шартнома.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг Фафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриети, 700129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси, 700083, Тошкент шаҳри, «Буюк Турон» кўчаси, 41 уй.